

TEXNOLOGİYA

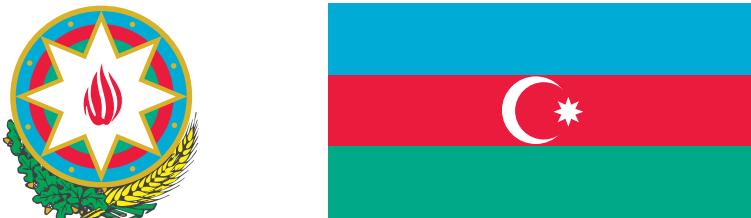

3

METODİK VƏSAİT

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni

*Musiqisi Üzeyir Hacıbəylinin,
sözləri Əhməd Cavadındır.*

Azərbaycan! Azərbaycan!
Ey qəhrəman övladın şanlı Vətəni!
Səndən ötrü can verməyə cümlə hazırlız!
Səndən ötrü qan tökməyə cümlə qadiriz!
Üçrəngli bayraqınla məsud yaşı!
Minlərlə can qurban oldu!
Sinən hərbə meydan oldu!
Hüququndan keçən əsgər,
Hərə bir qəhrəman oldu!

Sən olasan gülüstan,
Sənə hər an can qurban!
Sənə min bir məhəbbət
Sinəmdə tutmuş məkan!

Namusunu hifz etməyə,
Bayrağını yüksəltməyə
Cümlə gənclər müştaqdır!
Şanlı Vətən! Şanlı Vətən!
Azərbaycan! Azərbaycan!

NATİQ AXUNDOV, HÜMEYİR ƏHMƏDOV,
SVETLANA YAHYAYEVA, XURAMAN SƏLİMOVA

TEXNOLOGİYA 3

*Ümumtəhsil məktəblərinin
3-cü sinfi üçün Texnologiya fənni üzrə dərsliyin*

METODİK VƏSAİTİ

Bu nəşrlə bağlı irad və təkliflərinizi
aspoligraf.ltd@gmail.com və derslik@edu.gov.az
elektron ünvanlarına göndərməyiniz xahiş olunur.
Əməkdaşlığa görə əvvəlcədən təşəkkür edirik!

«ASPOLIQRAF»
BAKİ – 2018

MÜNDƏRİCAT

İzahat vərəqi	3	16. Simmetrik naxışkəsmə	49		
Məzmun standartlarının reallaşma cədvəli	7	17. Qar dənəciyi aplikasiyاسının hazırlanması	52		
III sinif üçün «Texnologiya» fənninin illik planlaşdırılması	9	18. Həndəsi fiqurlardan aplikasiya. Məzəli köpək.....	54		
TEXNOLOJİ VASITƏLƏR					
1. Texnologiya bizim əhatəmizdə. Əmək alətləri.....	11	19. Qırışiq parçadan aplikasiya. Göbələklər	56		
2. Kəsici və deşici alətlərlə iş	13	MOZAİKA İŞLƏRİ			
3. Detalları nişanlama qaydaları. Pərgar vasitəsilə nişanlama	15	20. Müxtəlif materiallardan mozaika. Yelkənli gəmi	58		
MƏİŞƏT MƏDƏNİYYƏTİ					
4. Özümüzə xidmət edək. Sanitariya-gigiyena qaydaları.....	17	21. Muncuqdan və plastilin kürəciklərdən mozaika. Tovuzquşu.....	60		
5. Bitkilər və onların insan sağlamlığında rolü	19	22. Pambıq kürəciklərdən mozaika. Pudel.....	62		
6. Səhər süfrəsi. Nahar süfrəsi	22	23. Kağız modullardan bədii konstruksiyalar. Kağız fırfıra. Fotoşəkil üçün ulduşşəkilli çərçivə.....	64		
7. Şam süfrəsi. Yemək masası arxasında davranış qaydaları	24	Kağızı qatlayırıq və kəsirik. Mamont fiquru	67		
PLASTİNLƏ YAPMA İŞLƏRİ					
8. Yayma üsulu ilə alınmış naxışlı plastilin. Gəlincik	26	NAXIŞSALMA VƏ TİKMƏ			
9. Kəsmə üsulu ilə alınmış naxışlı plastilin. Toyuq oyuncağı	30	24. Sap vasitəsilə qrafik təsvir	69		
10. Qarışdırma üsulu ilə alınan naxışlı plastilin. Təbiətdən öyrənirik	33	25. «Kənar» və «ilgək» tikişləri	72		
11. Relyef. Relyefin tarixindən. Barelyef	36	26. Toxuculuq materiallarından məmulatlar: «Şən aslan» oyuncağı.....	74		
12. Müşahidə əsasında yapma. Kiçik heykəl	38	TEXNOLOJİ MAŞINLAR VƏ NƏQLİYYAT VASITƏLƏRİ			
13. Müxtəlif hissələrdən quraşdırma üsulu ilə yapma. Zebr oyuncağı	41	27. Texnoloji maşınlar. Yerüstü və yeraltı nəqliyyat vasitələri.....	77		
APLİKASIYA İŞLƏRİ					
14. Naxışkəsmə. Qayçının tarixindən. Kağız zolaqlardan qabarık xoruz aplikasiyası.....	44	28. Nəqledici maşınlar. Hava nəqliyyatı.....	79		
15. Heyvan siluetləri. Panda	47	29. Su nəqliyyatı. Məişət avadanlığı. Elektron maşınlar.....	81		
HƏRƏKƏTLİ DETALLARI OLAN OYUNCAQLAR					
30. Hərəkəti detalları olan oyancaqlar. Xoruz oyuncağı.....	84				
İstifadə edilmiş ədəbiyyat	87				

İ Z A H A T V Ə R Ə Q İ

Artıq bir neçə ildir ki, Azərbaycan Respublikasının ümumtəhsil məktəblərinin ibtidai siniflərində yeni fənn kurikulumları əsasında hazırlanmış dərslik komplektlərindən istifadə edilir.

Texnologiya müəllimlərinin istifadəsinə verilən bu vəsait də Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin təsdiq etdiyi «Azərbaycan Respublikasının ümumtəhsil məktəbləri üçün texnologiya kurikulumu (I—IV siniflər)» əsasında hazırlanmışdır.

Üçüncü siniflər üçün «Texnologiya» dərslik komplekt hazırlanarkən şagird-yönümlülük, nəticəyönümlülük, öyrədənin və öyrənənin işini asanlaşdırmaq əsas məqsəd olmuşdur. Materialların seçilməsində, hazırlanmasında və tərtibində şagirdlərin yaşı xüsusiyyətləri, psixoloji durumu, məktəblərin maddi-texniki bazası, gender bərabərliyi də nəzərə alınmışdır. Hər bir mövzu özünə-məxsus dərs modeli əsasında təqdim olunmuşdur.

Müəllim vəsaitində III sinif üzrə standartlar əsasında dərslərin tədrisi mərhələləri araşdırılmış, məzmun standartları və illik planlaşdırma nümunələri verilmişdir. Verilmiş dərs nümunələrində dərsin hər mərhələsində müəllim və şagirdin fəaliyyəti açıqlanmış, hər bir mərhələnin keçirilməsinə ayrılan təxmini vaxt göstərilmişdir.

III sinif üçün «Texnologiya» fənnindən məzmun standartları

III sinfin sonunda şagird:

- emal texnologiyalarının mahiyyətini anladığını nümayiş etdirir;
- emal prosesinə hazırlıq işlərini yerinə yetirir;
- verilmiş materiallardan (kağız, karton, parça, plastilin) müxtəlif məmulatlar hazırlayır;
- texnoloji maşınlar və texnoloji vasitələr haqqında biliklərə malik olduğunu nümayiş etdirir;
- məişətdə zəruri hesab edilən ilkin bacarıqlara yiyələndiyini nümayiş etdirir;
- müxtəlif əşyaları qrafik təsvir edir;

Məzmun xətləri üzrə əsas və alt standartlar

1. Emal texnologiyaları

Şagird:

1.1. Emal texnologiyalarını və vasitələrini tanıyıb anladığını nümayiş etdirir.

1.1.1. Müxtəlif emal texnologiyalarına aid iş proseslərini mərhələlər üzrə izah edir.

1.1.2. Mərhələlər üzrə iş prosesində zəruri emal vasitələrinin əhəmiyyətini izah edir.

1.1.3. Emal vasitələrinin funksiyalarını şərh edir və təyinatını müəyyənləşdirir.

- 1.2. Emal prosesinə hazırlıq işlərini yerinə yetirir.
 - 1.2.1. Hazırlanacaq məmulata görə iş yerini təşkil edir.
 - 1.2.2. Məmulatın hazırlanması üçün uyğun emal vasitələri seçir.
 - 1.2.3. Məmulatın hazırlanması ardıcılılığını müəyyənləşdirir.
 - 1.2.4. Hazırlanacaq məmulatın materialına uyğun emal texnologiyası seçir.
- 1.3. Verilmiş materiallardan (kağız, karton, parça, plastilin) müxtəlif məmulatlar hazırlayır.
 - 1.3.1. Məmulatların detallarını hazırlayır.
 - 1.3.2. Detalları birləşdirməklə müxtəlif məmulat (məmulatlar) hazırlayır.
 - 1.3.3. Məmulatların hazırlanmasında sadə tərtibat bacarıqları nümayiş etdirir.
 - 1.3.4. Məmulatların qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birgə fəaliyət və əməkdaşlıq bacarıqları nümayiş etdirir.
 - 1.3.5. Məmulatın hazırlanmasında müvafiq təhlükəsizlik və gigiyena qaydalarına əməl edir.
 - 1.3.6. Hazırladığı məmulatı (məmulatları) təqdim edir.

2. Texnika elementləri

Şagird:

- 2.1. Texnoloji maşınlar və texnoloji vasitələr haqqında biliklərə malik olduğunu nümayiş etdirir.
 - 2.1.1. Texnoloji maşınları (nəqliyyat, yük, nəqledici, elektron, məişət) bir-birindən fərqləndirir.
 - 2.1.2. Texnoloji vasitələri (əl alətləri, mexaniki alətlər, elektrik alətləri) bir-birindən fərqləndirir.
 - 2.1.3. Məişət texnikalarından istifadə qaydalarını izah edir.

3. Məişət mədəniyyəti

Şagird:

- 3.1. Məişətdə zəruri hesab edilən ilkin bacarıqlara yiyələndiyini nümayiş etdirir.
 - 3.1.1. Özünəxidmət və sanitariya-gigiyena tələblərinin insan həyatında əhəmiyyətini izah edir.
 - 3.1.2. Bitkilərin insan sağlamlığının mühafizəsində rolunu şərh edir.
 - 3.1.3. Yemək masası ətrafında davranış bacarıqlarını nümayiş etdirir.
 - 3.1.4. Yemək süfrəsinin növlərinə uyğun olaraq qabları, alət və ləvazimatları seçir və düzgün yerləşdirir.
 - 3.1.5. Şam süfrəsini tərtib edir.

4. Qrafika

Şagird:

- 4.1. Əşyaları qrafik təsvir edir.
 - 4.1.1. Müstəvi və həcmli fiqurların hissələrinin ölçülərə əsasən təsvirini çəkir.
 - 4.1.2. Hissələri birləşdirməklə əşyanın tam şəklini çəkir.

Müəllim qruplarla işlədikdə aşağıdakılara əməl olunmalıdır:

- Dərs zamanı şagirdlər qruplara bölündükdə onların nümayəndəsi seçilməlidir;
- Qrup üzvləri bir-birinin fikrini dinləməli, bir-birinə hörmətlə yanaşmalıdır;
- Vaxtdan səmərəli istifadə etməlidirlər;
- Təhlükəsizlik və gigiyena qaydalarına əməl etməlidirlər;
- Qrupun şərəfini uca tutmalıdırular;
- Birgə fəaliyyət göstərməlidirlər;
- «Güç birlikdədir» fikrinə əsaslanmalıdırular.

Tədris prosesində şəraitə uyğun olaraq metodlar, vasitələr, tədqiqat sualları dəyişə bilər.

Vəsaitdə verilən bütün dərs modelləri, yeni interaktiv təlimlə keçirilən dərsin strukturunu əks etdirir. «Texnologiya» fənni üzrə məzmun standartları əsasında hazırlanmış dərs modellərində şagirdlərin idraki, informativ-kommunikativ, psixomotor fəaliyyətlərinin inkişafı, habelə zəruri vərdişlərə yiye-lənmələri diqqət mərkəzində saxlanılmışdır. Dərs hər bir müəllimin yaradıcılığının məhsuludur. Ona görə də təqdim olunan dərslərə yaradıcı yanaşılmaqla onu zənginləşdirmək və daha maraqlı etmək müəllimin ixtiyarına verilir. Başlıcası, şagird tərəfindən biliklərin müstəqil qazanılmasına imkan və şərait yaratmaq, fəal (interaktiv) təlimin başlıca vəzifələrindən biri olan «öyrənməyi öyrətmək» prinsipinə sadıq qalmaq lazımdır.

Şagird nailiyyətinin qiymətləndirilməsi zamanı obyektivlik mütləq nəzərdə tutulan vasitə olmalıdır. Şagird nailiyyətinin qiymətləndirilməsi müəllim tərəfindən hazırlanan meyar cədvəli əsasında aparıla bilər.

Artıq respublikamızda şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi üzrə yeni sistem tətbiq olunur. Müəllimlərə kömək məqsədilə pedaqoji mətbuatda dərc olunmuş «Ümumtəhsil məktəblərində məktəbdaxili qiymətləndirmənin aparılması Qaydaları»nı vəsaitdə verməyi məqsədə uyğun hesab etdik.

III sinifdə «Texnologiya» fənnindən şagirdlərin bilik və bacarıqlarını hər bir mövzu ilə bağlı qruplar üzrə qiymətləndirmək üçün cədvəl nümunələrinin müəllim vəsaitinə daxil edilməsi də məqsədə uyğun hesab edilmişdir.

Qrup işinin qiymətləndirilməsi

Meyar	I qrup	II qrup	III qrup	IV qrup
1. İzahetmə				
2. Emal vasitələrini və texnologiyalarını seçmə				
3. Detalları və məmulatı hazırlama				
4. Birgə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarıqları nümayiş etdirmə				
5. Təhlükəsizlik və sanitariya qaydalarına riayət etmə				

Özünüqıymətləndirmə cədvəli

Mən bu gün dərsdə nəyi öyrəndim:	
1.	
2.	
3.	
4.	
Gələcəkdə nəyi öyrənmək istərdim:	
1.	
2.	
3.	
4.	

Şagirdin fəaliyyəti qiymətləndirildikdə meyarlar elə müəyyənləşdirilməlidir ki, onlar hər bir şagirdin fərdi keyfiyyətlərinə uyğun gəlsin. Məlum qaydalara görə yeni fənn proqramları (kurikulumlar) tətbiq olunan siniflərdə formativ qiymətləndirmə rubriklər üzrə aparılır. Rubrik xüsusi növ qiymətləndirmə şkalasıdır. O, iki əsas suala cavab verir: 1. Mən nəyi qiymətləndirməliyəm? (objekt, məzmun, aspektlər, tərəflər, xüsusiyyətlər) 2. Aşağı, orta və yuxarı nailiyyyət səviyyələrinin xüsusiyyətlərini necə bilmək olar?

Aşağıda bir rubrik nümunəsini təqdim edirik:

Meyar	I səviyyə	II səviyyə	III səviyyə	IV səviyyə
İzahetmə	Emal texnologiyalarına aid iş proseslərini mərhələlər üzrə çətinliklə izah edir.	Emal texnologiyalarına aid iş proseslərini mərhələlər üzrə müəllimin sualları əsasında izah edir.	Emal texnologiyalarına aid iş proseslərini mərhələlər üzrə qismən izah edir.	Emal texnologiyalarına aid iş proseslərini mərhələlər üzrə düzgün izah edir.
Təhlükəsizlik qaydalarına əməl etmə.	Məmulatı hazırladıqda təhlükəsizlik qaydalarına əməl etmir.	Məmulatı hazırladıqda təhlükəsizlik qaydalarına müəllimin köməyi ilə əməl edir.	Məmulatı hazırladıqda təhlükəsizlik qaydalarına qismən əməl edir.	Məmulatı hazırladıqda təhlükəsizlik qaydalarına düzgün əməl edir.

**MƏZMUN STANDARTLARININ REALLAŞMA
CƏDVƏLİ**

Standart	Mövzu	Dərsin №-si	Dərsin səhifə №-si
2.1.2	Texnologiya bizim əhatəmizdə. Əmək alətləri	1	11
1.1.1.; 1.1.2; 1.3.5.	Kəsici və deşici alətlərlə iş	2	13
4.1.1; 4.1.2	Detalları nişanlama qaydaları. Pərgar vasitəsilə nişanlama	3	15
3.1.1.	Özümüzə xidmət edək. Sanitariya-gigiyena qaydaları	4	17
3.1.2.	Bitkilər və onların insan sağlığında rolü	5	19
3.1.4.; 3.1.5.; 3.1.3.	Səhər süfrəsi. Nahar süfrəsi	6	22
3.1.4.; 3.1.5.; 3.1.3.	Şam süfrəsi. Yemək masası arxasında davranış qaydaları	7	24
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Yayma üsulu ilə alınmış naxışlı plastilin. Gəlincik	8	26
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Kəsmə üsulu ilə alınmış naxışlı plastilin. Toyuq oyuncağı	9	30
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Qarışdırma üsulu ilə alınan naxışlı plastilin. Təbiətdən öyrənirik	10	33
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Relyef. Relyefin tarixindən. Barelyef	11	36
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Müşahidə əsasında yapma. Kiçik heykəl	12	38
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Müxtəlif hissələrdən quraşdırma üsulu ilə yapma. Zebr oyuncağı	13	41
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Naxışkəsmə. Qayçının tarixindən. Kağız zolaqlarından qabarık xoruz aplikasiyası	14	44
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Heyvan siluetləri. Panda	15	47
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Simmetrik naxışkəsmə	16	49

Standart	Mövzu	Dərsin №-si	Dərsin səhifə №-si
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Qar dənəciyi aplikasiyاسının hazırlanması	17	52
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Həndəsi fiqurlardan aplikasiya. Məzəli köpək	18	54
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Qırışiq parçadan aplikasiya. Göbələklər	19	56
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Müxtəlif materiallardan mozaika. Yelkənli gəmi	20	58
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Muncuqdan və plastilin kürəciklərdən mozaika. Tovuzqusu	21	60
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Pambıq kürəciklərdən mozaika. Pudel	22	62
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Kağız modullardan bədii konstruksiyalar. Kağız fırfıra. Fotoşəkil üçün ulduzşəkilli çərçivə. Kağızı qatlayırıq və kəsirik. Mamont fiqur	23	64 67
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Sap vasitəsilə qrafik təsvir	24	69
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	«Kənar» və «ilgək» tikişləri	25	72
1.1.1.; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Toxuculuq materiallarından məmələtlər: «Şən aslan» oyuncağı	26	74
2.1.1; 2.1.3.	Texnoloji maşınlar. Yerüstü və yeraltı nəqliyyat vasitələri	27	77
2.1.1; 2.1.3.	Nəqlədici maşınlar. Hava nəqliyyatı	28	79
2.1.1; 2.1.3.; 2.1.4.	Su nəqliyyatı. Məişət avadanlığı. Elektron maşınlar	29	81
1.2.1; 1.2.2; 1.2.3.; 1.2.4; 1.3.1; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4; 1.3.5; 1.3.6.	Hərəkətli detalları olan oyuncاقalar. Xoruz oyuncağı	30	84

III SİNİF ÜÇÜN TEKNOLOGİYA FƏNNİNİN İLLİK PLANLAŞDIRILMASI

Tədris vahidi	Standart	Mövzu	İnteqrasiya	Saat
Teknoloji vasitələr	2.1.2.	Texnologiya bizim əhatəmizdə. Əmək alətləri	A.-d.: 1.2.1.	2
	1.1.1.; 1.1.2.; 1.3.5.	Kəsici və deşici alətlərlə iş	H.-b.: 4.2.1.; İnf.: 3.2.6.	2
	4.1.1.; 4.1.2.	Detalları nişanlama qaydaları. Pərgar vasitəsilə nişanlama	T.-i.: 2.2.4.; Riy.: 4.2.1.; H.-b.: 1.2.3.	2
Maişət mədəniyyəti	3.1.1.	Özümüzə xidmət edək. Sanitariya-gigiyena qaydaları	H.-b.: 4.1.1.	2
	3.1.2	Bitkilər və onların insan sağlığında rolü	H.-b.: 1.3.2.; 1.4.1.	2
	Kiçik Summativ Qiymətləndirmə			
Plastilinlə yapma işləri	3.1.4.; 3.1.5.	Səhər süfrəsi. Nahar süfrəsi	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 2.1.2.	2
	3.1.3.; 3.1.4.; 3.1.5.	Şam süfrəsi. Yemək masası arxasında davranış qaydaları	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 2.1.2.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Yayma üsulu ilə alınmış naxışlı plastilin. Gəlincik	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Kəsmə üsulu ilə alınmış naxışlı plastilin. Toyuq oyuncağı	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
	Kiçik Summativ Qiymətləndirmə			
	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Qarışdırma üsulu ilə alınan naxışlı plastilin. Təbiətdən öyrənirik	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
Aplikasiya işləri	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Relyef. Relyefin tarixindən. Barelyef	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Müşahidə əsasında yapma. Kiçik heykəl	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Müxtəlif hissələrdən quraşdırma üsulu ilə yapma. Zebr oyuncağı	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
Kiçik Summativ Qiymətləndirmə				1
	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Naxışkəsmə. Qayçının tarixindən. Kağız zolaqlarından qabarıq xoruz aplikasiyası	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Heyvan siluetləri. Panda	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Simmetrik naxışkəsmə	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
Böyük Summativ Qiymətləndirmə				1

Tədris vahidi	Standart	Mövzu	İnteqrasiya	Saat
Aplikasiya işləri	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Qar dənəciyi aplikasiyasının hazırlanması	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Həndəsi fiqurlardan aplikasiya. Məzəli köpək	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Qırışq parçadan aplikasiya. Göbəlkələr	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
	Kiçik Summativ Qiymətləndirmə			1
Mozaika işləri	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Müxtəlif materiallardan mozaika. Yelkənli gəmi	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Muncuqdan və plastilin kürəciklərdən mozaika. Tovuzquşu	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Pambıq kürəciklərdən mozaika. Pudel	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Kağız modullardan bədii konstruksiyalar. Kağız fırfira. Fotoşəkil üçün ulduzşəkilli çərçivə. Kağızı qatlayırıq və kəsirik. Mamont fiquru	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
Naxşalmama və təkime	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Sap vasitəsilə qrafik təsvir	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
	Kiçik Summativ Qiymətləndirmə			1
	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	«Kənar» və «ilgək» tikişləri	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
	1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Toxuculuq materiallarından məmulatlar: «Şən aslan» oyuncağı	H.-b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.-i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.	2
Texnoloji məsulülər və müdiriyatçıları	2.1.1.; 2.1.3.	Texnoloji maşınlar. Yerüstü və yeraltı nəqliyyat vasitələri	İnf.: 1.2.1.; H.-b.: 1.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.3.	2
	2.1.1.; 2.1.3.	Nəqliyətçi maşınlar. Hava nəqliyyatı	İnf.: 1.2.1.; H.-b.: 1.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.	2
	2.1.1.; 2.1.3.	Su nəqliyyatı. Məişət avadanlığı. Elektron maşınlar	İnf.: 1.2.1.; H.-b.: 1.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.	2
Hərəkəti dəstəklənəmədən ola biləcək	1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.	Hərəkətli detalları olan oyuncaqlar. Xoruz oyuncağı	İnf.: 1.2.1.; H.-b.: 1.1.1.; 4.2.1.; A.-d.: 1.2.1.; 1.2.3.	2
Kiçik Summativ Qiymətləndirmə				1
Böyük Summativ Qiymətləndirmə				1

1**MÖVZU: TEKNOLOGİYA BİZİM ƏHATƏMİZDƏ. ƏMƏK ALƏTLƏRİ (2 SAAT)****STANDART 2.1.2.****MƏQSƏD****Şagird:**

1. Texnoloji vasitələri bir-birindən fərqləndirir.

İNTEQRASIYA

A.d.: 1.2.1.

DƏRSİN TİPİ

Yeni bilik
verən dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla iş,
böyük qruplarla iş

İŞ ÜSULLARI

Beyin həmləsi,
müzakirə

RESURSLAR

Peşələri əks etdirən şəkillər, insanın əmək fəaliyyətinin məqsədlərini
əks etdirən diaqram, texnoloji vasitələrin (əmək alətlərinin, mexaniki
alətlərin, elektrik alətlərinin) şəkilləri, dərslik, iş vərəqləri

DƏRSİN GEDİŞİ**I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.**

Müəllim şagirdlərə müraciət edir:

1. Siz ətrafinızda nəyi görürsünüz? 2. Əmək haqqında nə deyə bilərsiniz?
3. İnsanın əmək fəaliyyətinin məqsədi nədir? 4. Hansı peşələri tanıyırsınız?
(Dərslikdəki şəkillər üzrə)

Şagirdlər suallara cavab verirlər.

Tədqiqat suali: Hər bir peşə üzrə işi yerinə yetirmək üçün nə lazımdır?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 4 qrupa bölmər və dərslikdəki mövzuya uyğun səhifələri
açımağı şagirdlərə tapşırır. Qruplara taşırıq verir.

Tapşırıq 1. I qrupa səh. 6-dakı peşələrin adını və onlara aid alətlərin adını
yazmaq tapşırılır.

Tapşırıq 2. II qrupa «İnsan nə üçün əmək fəaliyyətində iştirak edir» sualını
cavablandırmaq tapşırılır.

Tapşırıq 3. III qrupa «Şəkildə göstərilən alətlərlə (səh. 8) hansı texnoloji əməliy-
yatları yerinə yetirmək olar» sualını cavablandırmaq tapşırılır.

Tapşırıq 4. IV qrupa «Şəkildə göstərilən alətlərlə (səh. 9) hansı texnoloji əməliy-
yatı yerinə yetirmək mümkündür» sualını cavablandırmaq tapşırılır.

Qruplar tapşırığı yerinə yetirirlər.

TEXNOLOJİ VASİTÖLƏR

1. TEXNOLOGİYA BİZİM ƏHADƏMİZDƏ

Ətrafinizda gördiğiniz nə varsa, təbiət və ya insan tərəfindən yaradılmışdır. İnsanlar yaşayış yerləri tikməyi, qida əldə etməyi, həyət üçün lazımlı məmələtlər yaratmağı öyrənmişlər. Bütün bunlar əmək noticəsində əldə edilir.

	<p>Bəs əmək nadir? İnsanın işləməsi nə üçün vacibdir? Şəkildə təsvir olunmuş peşələri tanıyırsınız?</p>	
		
		
		

Əmək – insanın məqsədyönlü yaradıcı fəaliyyətidir.
Ancaq əmək sərf etməklə nə issa yeni bir şey öyrənmək və düzəltmək, həyəti dəyişmək və rəngarəng etmək olar.

6

TEXNOLOJİ VASİTÖLƏR


```

graph TD
    A[ƏMƏK FƏALİYYƏTİNİN  
MƏQSƏDLƏRİ] --> B[Əmək alətləri  
yaratmaq  
və təkmilləşdirmək]
    A --> C[Maddi nəmətlər  
istehsal (qida, geyim,  
yaşayış yerləri)]
    A --> D[Şəxsi inkişaf,  
yaradıcılıq]
    A --> E[Mənəvi dəyərlərin  
yaranması  
(ədəbiyyat, musiqi və  
rossamlıq əsərləri)]
  
```

Texnologiya — insan əli ilə məmələtlərin və xidmətlərin yaradılması prosesidir. **Kənd təsərrüfatı** texnologiyalarının köməyi ilə bugünkü, meyvə və tarəvəz becərilir. Yeyinti texnologiyalarından istifadə edərək buğdadan çörək, meyvələrdən mürəbbə və cem hazırlanır. İnsanların telefonla ünsiyyət saxlamaları, televizora baxmaları, məlumat əldə etmələri və onu ötürümlərə üçün **informasiya texnologiyaları** yaradılır və istifadə edilir.

	<p>SUALLAR</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Siz hansı əmək növləri ilə məşgül olursunuz? 2. Siz onları nə üçün yerinə yetirirsiniz? 3. Dörsərə hazırlaşmaq əmək adlanır mı? Nə üçün? 4. Təbiətin və insanın yaradıqlarını sadalayın. 5. Siz daha hansı texnologiyaları tanıyırsınız?
---	---

7

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi təqdimat edir.

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

Müəllim suallar verərək müzakirəni təşkil edir.

Müzakirə sualları:

1. Siz hansı peşələri tanıyırsınız? (*Şagirdlər bir neçə peşənin adını sadalayırlar.*)
2. Əmək nədir? (*Əmək – insanın məqsədyönlü fəaliyyətidir.*)
3. Texnologiya nədir? (*Texnologiya – insan əli ilə məmələtlərin və xidmətlərin yaradılması prosesidir.*)
4. Alət nədir? (*Materialın formasını, ölçüsünü və şəklini dəyişən əmək vasitəsidir.*)
5. Alətləri neçə qrupa bölmək olar? (*3 qrupa: əl alətləri, mexaniki əl alətləri və elektrik alətləri.*)
6. Səh. 9-dakı alətlərin adını söyləyin. (*Elektrik dreli; çəkic; elektrik mişarı; mişar; vintaçan; stepler; elektrik ətçəkən maşını; mexaniki əl dreli; yastıağız kəlbətin; mexaniki şırçəkən; qayka açarı; mexaniki ətçəkən maşın; dodaqları tənzimlənən qayka açarı*).

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin fikirlərini ümumiləşdirir və bir daha peşələr, əmək, texnologiya, alət və onların qrupları üzərində dayanır. Bəzi əmək alətləri ilə yerinə yetirilən texnoloji əməliyyatları sadalayır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Tapşırıq: Gələcəkdə görmək istədiyiniz əmək alətlərini təsvir edin.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq aparılır.

2

MÖVZU: KƏSİCİ VƏ DEŞİCİ ALƏTLƏRLƏ İŞ (2 SAAT)

STANDART 1.1.1.; 1.1.2.; 1.3.5.

MƏQSƏD

Şagird:

1. Müxtəlif emal texnologiyalarına aid iş proseslərini mərhələlər üzrə izah edir.
2. Mərhələlər üzrə iş prosesində zəruri emal vasitələrinin əhəmiyyətini və funksiyalarını izah edir.
3. Məmələtin hazırlanmasında müvafiq təhlükəsizlik və gigiyena qaydalarına əməl edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 4.2.1.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Yeni bilik
verən dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla iş,
böyük qruplarla iş

İŞ ÜSULLARI

Beyin həmləsi,
müsahibə,
müzakirə

RESURSLAR

İynə, sap, dəftərxana
bıçağı, kağız
vərəqi, qayçı, PVA
yapışqanı, dərslik

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə müraciət edir:

1. Siz hansı kəsici alətləri tanıyırsınız?
2. Siz hansı deşici alətləri tanıyırsınız?
3. Bu alətlər təhlükəlidirmi? Nə üçün?
4. Kəsici və deşici alətlərlə hansı iş üsulları sizə tanışdır?

Şagirdlər suallara cavab verirlər.

Tədqiqat suali: Kəsici və deşici alətlərlə işlədikdə hansı təhlükəsizlik texnikası qaydalarına və iş üsullarına əməl etmək lazımdır?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 4 qrupa bölmər və onlara tapşırıqlar verir.

Tapşırıq 1. I qrupa «Qayçı ilə işlədikdə hansı təhlükəsizlik texnikası qaydalarına və iş üsullarına əməl etmək lazımdır» sualını cavablandırmaq tapşırılır.

Tapşırıq 2. II qrupa «Dəftərxana bıçağı ilə işlədikdə hansı təhlükəsizlik texnikası qaydalarına və iş üsullarına əməl etmək lazımdır» sualını cavablandırmaq tapşırılır.

QAYÇI İLƏ İŞ

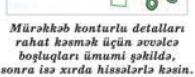
Qayçını yoldaşınızda dəstəyi irəli olmaqla bağlı gəkhildə ötürün.
Qayçının ağzını yuxarı tutmayın.
Qayçının ağzını açıq şəkildə qoymayın.

Qayçı ilə iş zamanı kəsmə istiqamətini diqqətlə izleyin:

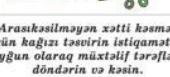

Düz xətti üzrə kəsmək üçün qayçını düzüna hərəkət etdirin.

Dairəvi detalları kəsərkən pastah fırıldanın.

Mürəkkəb konturlu detalları rahat kəsmək üçün səvəcəcə boşluqları ümumi şəkildə, sonra isx xarda hissələrlə kəsin.

Arasıkəsilməyən xətti kəsmək üçün kağızı təsvirin istiqamətinə uyğun olaraq müxtəlif tərəflərə döndürin və kəsin.

- Küt və yivi (vinti) boğalmış qayçı ilə işləmeyin.
- Qayçı ilə kəsərkən yeriməyin.
- Qayçı ilə iş zamanı yoldaşınıza yaxınlaşmayın.
- Qayçını işlədiyiniz el torşdan masanın konarına qoymayın.
- Qayçıni xüsusi dəri qabda və ya qutuda saxlayın.

BİZ İLƏ İŞ

- Bizin dəstəyindən tutun.
- Əleti təhlükəsiz yerdə saxlayın.
- Ancaq taxta altilq üzərində işləyin.
- Desəcəyiniz nöqtəni nişanlayın.
- Dəstəyi sağa və sola fırlatmaqla desəməni yerinə yetirin.

DƏFTƏRXANA BİÇAĞI İLƏ İŞ

- Kağızı və kartonu taxta altilq üzərində daftərxana bıçağı və qoruyucu xətkəşin köməyi ilə kəsin.

- Kağızı və kartonu kəsmək üçün bıçağın ülgütünün böyük olmayan hissəsinə irəli çəkin.

- Kağızı kəsərkən bıçağı maili bucaq altında tutun.

- Kartonu kəsərkən bıçağı saqılı vəziyyətdə tutmaq və onu kartona möhkəm sıxmaq lazımdır.
- Ancaq taxta altilq üzərində işləyin.

- Bıçaq işlək vəziyyətdə olmadığda ülgüt içəri salınmalıdır.

Tapşırıq 3. III qrupa «Bizlə işlədikdə hansı təhlükəsizlik texnikası qaydalarına və iş üsullarına əməl etmək lazımdır» sualını cavablandırmaq tapşırılır.

Tapşırıq 4. IV qrupa «İynə ilə işlədikdə hansı təhlükəsizlik texnikası qaydalarına və iş üsullarına əməl etmək lazımdır» sualını cavablandırmaq tapşırılır.

Qruplar tapşırıqları yerinə yetirirlər.

Tədqiqat sualı ətrafında şagirdlər tədqiqat aparırlar.

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim şagirdlərin təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi təqdimat edir. Şagirdlər dərsliyin 10, 11 və 12-ci səhifələrindəki materiallarla tanış olur və fikirlərini dəqiqləşdirirlər.

IV mərhələ: İnfomasıyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

Müəllim müzakirəni suallar əsasında təşkil edir.

Müzakirə sualları:

- Siz hansı kəsici və deşici alətləri tanıyırsınız? (*Şagirdlər kəsici və deşici alətləri sadalayırlar.*)
- Qayçı ilə işlədikdə hansı təhlükəsizlik texnikası qaydalarına və iş üsullarına əməl etmək lazımdır? (*Şagirdlər qaydaları və üsulları sadalayırlar.*)
- Dəftərxana bıçağı ilə işlədikdə hansı təhlükəsizlik texnikası qaydalarına və iş üsullarına əməl etmək lazımdır? (*Şagirdlər qaydaları və üsulları sadalayırlar.*)
- Deşici alətlərlə (biz və iynə) işlədikdə hansı təhlükəsizlik qaydalarına və iş üsullarına əməl etmək lazımdır? (*Şagirdlər qaydaları və üsulları sadalayırlar.*)

5. Yapışqanla işlədikdə hansı təhlükəsizlik və sanitariya-gigiyena qaydalarına əməl etmək lazımdır? (*Şagirdlər dərslikdən öyrəndikləri qaydaları sadalayırlar.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin fikirlərini ümumiləşdirir və bir daha kəsici, deşici alətlərlə və yapışqanla işlədikdə təhlükəsizlik texnikası qaydalarını və iş üsullarını təkrarlayır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Qruplara tapşırıqlar verilir.

I qrup. İynəni saplayın.

II qrup. Kağız vərəqini qoruyucu xətkeş boyunca dəftərxana bıçağı ilə kəsin.

III qrup. Qayçı vasitəsi ilə vərəqdəki əyrixətli fiquru kəsin.

IV qrup. İki kağız vərəqini yapışqanla yapışdırın.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq aparılır. Təyin olunmuş meyarlar əsasında qrupların fəaliyyəti qiymətləndirilir.

3

MÖVZU: DETALLARI NIŞANLAMA QAYDALARI. PƏRGAR VASİTƏSİLƏ NIŞANLAMA (2 SAAT)

STANDART 4.1.1.; 4.1.2.

MƏQSƏD

Şagird:

1. Müstəvi və həcmli fiqurların təsvirini çəkir.
2. Çəkilmiş ayrı-ayrı hissələri birləşdirməklə əşyanın tam şəklini çəkir.

İNTEQRASIYA

T.i.: 2.2.4.; Riy.: 4.2.1.; H.b.: 1.2.3.

DƏRSİN TİPİ

Deduktiv
dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qrup-
larla iş, böyük
qruplarla iş,
fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Beyin həmləsi,
müzakirə,
Venn diaqramı

RESURSLAR

Dərslik, xə-
keş, bucaqlıq,
pərgar, sadə
karandaş

TEKNOLOJI VASİTƏLƏR

3. DETALLARI NIŞANLAMA QAYDALARI

Gözə nişanlama Trafaret üzrə nişanlama Ülgü üzrə nişanlama

Qatlamaga nişanlama

İşığa görə nişanlama Köçürmə kağızı ilə nişanlama

Düzbucaqlı detalların nişanlanması

13

TEKNOLOJI VASİTƏLƏR

PƏRGAR VASİTƏSİLƏ NIŞANLAMA

Bir çox məmulatın hazırlanmasında çevrə çəkmək lazımdır. Çevrə nadir? Çevrə dairəni möhdudlaşdırır xətdir. Məsələn, şəkildə mavi dairə təsvir edilmişdir. Qara xətə onun sərhədi — çevrəsi nişanlanmışdır.

Çevrənin ölçülərini nişanlamaq üçün onun radiusu göstərilir. Radius nadir?

Yadda saxlayın: Dairanın mərkəzindən çevrəyə qədər olan məsafə radius adlanır.

Çertyoqlarda radius belə göstərilir: R 30. Deməli, dairanın radiusu 30 mm-ə və ya 3 sm-ə barabardır.

Çertyojdə dairə salıqalı və daşıq çəkilməlidir. Bu işdə bize çox maraqlı alət — pərgar kömək edəcək.

Pərgarı elinize götürün və onu diqqətən nəzərdən keçirin.

Fikirloşın, nə üçün bu alətlə ehtiyatlı davranışın lazımdır!?

Aşağıda pərgardan istifadə edərək çevrənin müxtəlif hissələrə bölünməsi göstərilmişdir. Onları ardıcıl icra edin.

14

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə müraciət edir:

1. Ölçmə və nişanlama əməliyyatları nə üçün lazımdır?
 2. Nişanlama qaydaları haqqında nə bilirsiniz?
 3. Sizcə, nişanlanmanın hansı növləri var?
 4. Dairəvi hissələri nişanlamaq üçün nəyə diqqət etmək lazımdır?
- Şagirdlər suallara cavab verirlər. Müəllim pərgar və onunla nişanlama əməliyyatı aparmaq, çevrə və onun radiusu haqqında şagirdlərə məlumat verir.

Tədqiqat suali: Detallar necə nişanlanır və pərgar vasitəsilə nişanlama necə həyata keçirilir?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 4 qrupa bölmər və onlara dərslikdəki (səh. 13-14) materiala tanış olmağı tapşırır.

III mərhələ: İnformasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi dərslikdəki materialla bağlı təqdimat edir.

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

- Detalları nişanlama qaydaları haqqında nə deyə bilərsiniz? (*Şagirdlər nişanlama qaydalarını sadalayırlar və izah edirlər.*)
- Düzbucaklı detalları nə ilə ölçmək olar? (*Xətkeş və ya bucaqlıqla.*)
- Çevrə nəyə deyilir? (*Çevrə dairəni məhdudlaşdırın xəttə deyilir.*)
- Çevrənin radiusu nəyə deyilir? (*Dairənin mərkəzindən çevrəyə qədər olan məsafəyə radius deyilir.*)
- Pərgar hansı hissələrdən ibarətdir? (*Pərgar iynə, ayaqlar, qrifel və başlıqdan ibarətdir.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin fikirlərini ümumiləşdirir, bir daha detalları nişanlama qaydaları və pərgar vasitəsilə dairənin hissələrə bölünməsi üzərində dayanır. Pərgar vasitəsilə nişanlama qaydalarını ümumi şəkildə izah edir.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Tapşırıq 1. I qrupa detalları nişanlama qaydaları haqqında öz mülahizələrini bildirmək, dairəni 2 və 4 hissəyə bölmək tapşırılır.

Tapşırıq 2. II qrupa detalları nişanlama qaydaları haqqında öz mülahizələrini bildirmək və dairəni 6 hissəyə bölmək tapşırılır.

Tapşırıq 3. III qrupa detalları nişanlama qaydaları haqqında öz mülahizələrini bildirmək və dairəni 8 hissəyə bölmək tapşırılır.

Tapşırıq 4. IV qrupa detalları nişanlama qaydaları haqqında öz mülahizələrini bildirmək və dairəni 8 hissəyə bölmək tapşırılır.

Qruplar tapşırığı yerinə yetirirlər.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik formasında aparılır.

4

MÖVZU: ÖZÜMÜZƏ XİDMƏT EDƏK. SANİTARIYA-GİGİYENA QAYDALARI (2 SAAT)

STANDART 3.1.1.

MƏQSƏD

Şagird:

- Özünəxidmət qaydalarının insan həyatında əhəmiyyətini izah edir.
- Sanitariya-gigiyena qaydalarının insan həyatında əhəmiyyətini izah edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 4.1.1.

DƏRSİN TİPİ

Yeni bilik verən dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla iş, böyük qruplarla iş

İŞ ÜSULLARI

Beyin həmləsi,
müzakirə,
rollu oyun

RESURSLAR

Dərslik, özünəxidmət və sanitariya-gigiyena qaydalarını əks etdirən şəkillər, iş vərəqləri

MƏSƏLƏ MƏDƏNİYYƏTİ

4. ÖZÜMÜZƏ XİDMƏT EDƏK

 Siz özünüzə xidmət edirsinizmi?
Özünüzü xidmət edərkən hansı işləri görürsünüz?

 Galin sanitariya-gigiyena və özünəxidmət qaydalarına əməl etmək üçün şəkillərdə təsvir olunan işləri hər gün yerinə yetirək.

Yatağımızı yığışdırmaq. *Gimnastika edək.* *Geyinək.*

Yüngül səhər yeməyi hazırlayaq. *Özümüzə çay süzək.* *Ayaqqabımızı geyinək.*

16

MƏSƏLƏ MƏDƏNİYYƏTİ

SANİTARIYA-GİGIYENA QAYDALARI

 Sanitariya-gigiyena qaydaları haqqında nə bilirsiniz?
Onlar nə üçün lazımdır?

Sanitariya-gigiyena qaydalarına əməl etmək insanın sağlığını üçün çox vacibdir. Bu qaydalar aşağıdakılardan ibarətdir:

Hər səhər yuxudan duranda əlləri, üzü, boyunu və ulaqları soyuq su ilə yumaq lazımdır.

Dişləri səhər və yatmadan əvvəl fırçalamaq, hər yeməkdən sonra ağızı yaxalamaq vacibdir. Dişləri üç daqıqadan az olmayaq fırça və diş məcunu ilə yumaq lazımdır. Fırça çox yumşaq olmamalıdır.

Əlləri həməşə yeməkdən əvvəl və sonra, məktəbdən və gəzintidən qayıdan sonra sabunla yumaq lazımdır.

Həftədə bir dəfədən az olmayaq, yayda isə gündə iki dəfə dus qəbul etmək faydalıdır.

Yuyunduqdan sonra yataq dəstini dəyişmək lazımdır. Alt paltalarını və corabları isə gündəlik dəyişmək lazımdır.

18

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə müraciət edir:

1. Özünəxidmət nə deməkdir?
2. Özünəxidmət işlərini əmək adlandırmaq olarmı?
3. Hansı sanitariya-gigiyena qaydalarını bilirsınız?

Tədqiqat suali: Özünəxidmət və sanitariya-gigiyena qaydalarına nə daxildir?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 4 qrupa bölür və qruplara dərslikdəki (səh. 16-19) materialla tanış olmayı tapşırır.

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Hər qrupdan bir şagird işlərinin nəticəsi haqqında məlumat verir. Qruplar bir-birinin işi ilə tanış olur.

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

1. Özünəxidmət qaydalarına nələr daxildir? (*Şagirdlər qaydaları sadalayırlar.*)
2. Özünəxidmət qaydalarının əhəmiyyəti nədən ibarətdir? (*Şagirdlər əmək prosesində iştirak etmələri və bir çox işlərdə böyükərə kömək etmələrini qeyd edirlər.*)
3. Sanitariya-gigiyena qaydalarına nə daxildir? (*Şagirdlər dərslikdə göstərilən qaydaları sadalayırlar.*)
4. Sanitariya-gigiyena qaydalarına əməl etməsəniz, nə baş verər? (*Şagirdlər mikrob və xəstəliklərə yoluxmaq haqqında fikirlərini bildirirlər.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin fikirlərini ümumiləşdirir, bir daha özünəxidmət və sanitariya-gigiyena qaydaları haqqında düşüncələrini bölüşür. Bildirir ki, insanın normal fəaliyyəti üçün sağlamlıq çox vacib amildir. Ona görə də sağlamlığı qorumaq üçün sanitariya-gigiyena qaydalarına əməl etmək lazımdır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Rollu oyun vasitəsi ilə özünəxidmət qaydaları haqqında səhnəcik hazırlamaq tapşırılır.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyə üzrə bölünməsi formasında aparılır.

5

MÖVZU: BİTKİLƏR VƏ ONLARIN İNSAN SAĞLAMLIĞINDA ROLU (2 SAAT)

STANDART 3.1.2.

MƏQSƏD

Şagird:

1. Bitkilərin insan sağlamlığının mühafizəsində rolunu şərh edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.3.2., 1.4.1.

DƏRSİN TİPİ	İŞ FORMALARI	İŞ ÜSULLARI	RESURSLAR
Yeni bilik verən dərs	Kiçik qruplarla iş, böyük qruplarla iş	Müzakirə, müsahibə, Venn diaqramı, rollu oyun	Dərslik, bitkileri eks etdirən şəkillər, üzərində Venn diaqramı olan iş vərəqləri

DƏRSİN GEDİŞİ

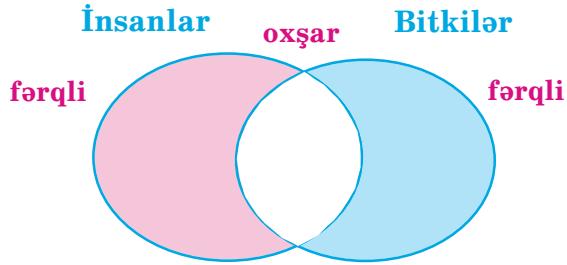
I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərin diqqətini lövhədən asılmış bitki şəkillərinə yönəldərək suallar verir:

1. «Yerin yaşıl geyimi» nədir?
2. Bitkilər haqqında nə bilirsiniz?
3. İnsanlar bitkiləri nə üçün becərir?
4. Bitkilərin insan və heyvanların həyatında rolü nədən ibarətdir?

Şagirdlər suallara cavab verirlər.

Müəllim üzərində Venn diaqramı çəkilmiş plakatı lövhədən asır.

Müəllim şagirdlərdən insanlarla bitkilərin oxşar cəhətlərini soruşur. Cavablar dinləniləndikdən sonra fikirlər ümumiləşdirilir.

Tədqiqat suali: Hansı bitkiləri tanıyırsınız və onların insan sağlamlığında rolü nədən ibarətdir?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa bölür və şagirdlər tədqiqat aparırlar.

Müəllim qruplara tapşırıq verir.

Tapşırıq 1. Meyvələrin adını iş vərəqinə yazın.

Tapşırıq 2. Tərəvəzlərin adını iş vərəqinə yazın.

Tapşırıq 3. Meyvə və tərəvəzlərdən hazırlanan məmulatların adını iş vərəqinə yazın.

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Hər qrupdan bir şagird görülən işləri təqdim edir. Qruplar bir-birinin işinə münasibət bildirirlər.

MƏSƏT MƏDƏNİYYƏTİ

5. BITKİLƏR VƏ ONLARIN İNSAN SAĞLAMLIĞINDA ROLU

 Şəkillərə diqqətlə nəzər yetirin.

* Yerin yaşıl geyimi* nadir?
Bitkilər haqqında nə bilişiniz?
İnsanlar bitkiləri üçün bəcərir?
Gündəlik qidamızda hansı bitkilərdən istifadə edirik?
Bitkilərin insan və heyvanların həyatında rolu nadir?

Bitkilər Yer kürəsində bütün canlı organizmların mövcud olması üçün şərait yaradır. İnsanın həyatında da bitkilər çox böyük rol oynayır. Onlar karbon gazını udur və insannın nəfəs alması üçün zaruri olan oksigen buraxır. Bitkilər bütün canlılar, o cümlədən insan üçün qida mənbəyidir.

Bitkilər şəhər mühitində tozu və səsi udaraq insanın rahat yaşamasına şərait yaradır.

İnsan bitkilərdən müxtəlif dərmanlar hazırlayır.
Bitkilərdən tikinti materialları alınır.
Bitkilər öz gözallılığı ilə insanın özüne cəlb edir, onda yaxşı əhvali-ruhluyya yaradır. İnsan öz sevdiklərini də gül bağışlıyır.
Bitkilərdən parç toxumaq üçün sap da alınır.
Həyatımıza bitkilərsiz tövəvvür etmək olmaz. Bitkilər nəinki təbiətə və evlərimizə gözallılık verir, eləcə da başqa vacib və faydalı vəzi-faları yerinə yetirir.
Çiçək ləklərinin, güllükərin yaradılması və parkların bəzədilməsi üçün bəcərilən bitkilər **dekorativ bitkilər** adlanır.
Dekorativ bitkilərin ömrü müxtəlif olur. Odur ki, onları üç qrupa böülürlər: birillik, ikiillik və çoxillik dekorativ bitkilər.

 Bitkilərin hansı növlərini tanıyırsınız?

20

MƏSƏT MƏDƏNİYYƏTİ

 Sizca, ikiillik bitkilər çoxillilik bitkilərdən nə ilə fərqlənir?

Meyvəçilik – kənd təsərrüfatının bir sahəsi olub meyvə və gilə-meyvələrin bəcəriləməsi ilə möğlül olur.

 Səkildə hansı bitkilər təsvir olunub?
Meyvəli bitkiləri hansı əlamətlərə görə 3 qrupa ayıırlar?
Meyvəli bitkilərlər nə hazırlanır?

 Meyvə və tərəvəzdən hazırlanın məmulatlar

Tərəvəz bitkiləri – birillik bitkilərdir. Onların sıralı hissələrindən (təzə və ya emal olunmuş halda) qidalanmadə istifadə olunur.

Səkildəki tərəvəzlerin adlarını deyin.

SUALLAR	<i>1. Gündəlik qidamızda daxil olan bitkilər hansılar?</i>
	<i>2. İnsanın həyatında bitkilər hansı rol oynayır?</i>
	<i>3. Tərəvəzlərdən hansı xörəklərin hazırlanmasında istifadə edilir?</i>

21

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

Müəllim suallar əsasında müzakirəni təşkil edir.

Müzakirə sualları:

1. Siz hansı bitkiləri tanıyırsınız? (*Şagirdlər tanıdlıqları bitkiləri sadalayırlar.*)
2. Bitkilər insanın həyatında hansı rolü oynayır? (*Şagirdlər bitkilərin insan həyatında rolunu sadalayırlar.*)
3. Gündəlik qidamızda daxil olan bitkilər hansılardır? (*Şagirdlər bitkilərin adını sadalayırlar.*)
4. Tərəvəzdən hansı xörəklərin hazırlanmasında istifadə edilir? (*Şagirdlər tərəvəzlərdən hazırlanın xörəklərin adını sadalayırlar.*)
5. Meyvə və tərəvəzdən hansı məmulatlar hazırlanır? (*Məmulatların adı sadalanır.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin fikirlərini ümumiləşdirir və bitkilərin insanın həyatında əhəmiyyətli rolunu qeyd edir. Müəllim bir daha bitkilərin ətraf aləmdə rolunu qeyd edir.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Bütün qruplara adı çəkilən meyvələri təsvir etmək və ya plastilində yapmaq tapşırığı verilir.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

STANDART 3.1.4.; 3.1.5.

MƏQSƏD

Şagird:

1. Səhər və nahar süfrələrinə uyğun olaraq, qabları və alətləri seçilir, onları düzgün yerləşdirir.
2. Səhər və nahar süfrələrini tərtib edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1., 2.1.1.; 2.1.2.

DƏRSİN TİPİ

Yeni bilik verən dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla iş, böyük qruplarla iş

İŞ ÜSULLARI

BİBÖ, Venn diaqramı, ziqzaq

RESURSLAR

Dərslik, səhər və nahar süfrəsini əks etdirən şəkillər, süfrə ləvazimatlarının şəkilləri

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə müraciət edir:

1. İnsan gündə neçə dəfə yemək yeməlidir?
 2. Sizcə, səhər və nahar süfrəsini bəzəyəndə hansı ləvazimatlardan istifadə etmək lazımdır?
 3. Səhər və nahar süfrəsinin menyusuna nə daxil ola bilər?
- Şagirdlər suallara cavab verirlər.
- Tədqiqat sualları:** Səhər və nahar süfrəsinin ləvazimatları hansılardır? Səhər və nahar süfrəsini necə bəzəmək olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 4 qrupa bölür. Tədqiqat suali ətrafında şagirdlər tədqiqat aparırlar.

Tapşırıq 1. Səhər süfrəsinin ləvazimatlarını sadalayın.**Tapşırıq 2.** Nahar süfrəsinin ləvazimatlarını sadalayın.**Tapşırıq 3.** Səhər süfrəsinin dizaynı necə olmalıdır? (yazın və ya çəkin)**Tapşırıq 4.** Nahar süfrəsinin dizaynı necə olmalıdır? (yazın və ya çəkin)

Qruplar tapşırıqları yerinə yetirir.

III mərhələ: İformasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi təqdimat edir.

IV mərhələ: İformasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

Müəllim suallar əsasında müzakirəni təşkil edir.

6. SƏHƏR SÜFRƏSİ

Biz səhərlər yemək yeyirik.

Səhər süfrəsi necə olmalıdır?

Səhər süfrəsinə nə daxil olur?

Səhər yeməyi bütün gün ərzində yaxşı əhvali-ruhiyənin qorunmasına imkan verir.

Səhər süfrəsini hazırlayarken masaya kətan və pambıq parçadan salfet qoyulur. Salfetin üstüngəc kicik nimçə yerləşdirilir. Nimçənin soluna ağızı yuxarı baxan çəngəl, sağına isə iti biçaq qoyulur. Biçağın ağızı nimçəyə törf qoyulmalıdır. Biçağın dostayı solda və nəlbəkiddəki çay qasığı sağda olmalıdır. Belə olduqda onlardan istifadə etmək asanlaşır. Masaya pendir, yağı və xama ayricə qablardara qoyulur. Səhər yeməyinə iləq bişirilmiş yumurtu xüsusi qabda verilir. Qab xırda nimçəye qoymaq lazımdır. Yumurtanın yanında mütləq çay qasığı olmalıdır.

Bərk bişirilmiş yumurtanı süfrəye soyulmuş haldə vermek lazımdır.

Qayğanaq süfrəye çox zaman tavada verilir. Masaya çörəkəbi, cem və ya bal nimçəsi, içərisində şokor tozu olan qab, duz və istiot qoyulur. Səhər süfrəsinə ot momulatları (sosiska və kolbasa), düyü və manna sıryqları verilib.

- SUALLAR**
- 1. Səhər süfrəsinin ləvazimatları hansılardır?
- 2. Səhər süfrəsində hansı qida növlərindən istifadə edilir?

NAHAR SÜFRƏSİ

- Masanı nahara hazırlanması nə deməkdir?

- Nahar süfrəsini hazırlayanda nodən başlamaq lazımdır?

- Nahar masasına qab-qacağı necə düzəmkən lazımdır?

Masanı nahara hazırlanmaq — süfrənin nahar üçün tərtib edilməsi, bəzədilməsidir.

Nahar masası: nahar edənlərin sayı nəzərə alınmaqla bəzədirilir.

Nimçənin konarından 5–10 sm məsafədə yerləşdirilmək qəbul edilmişdir.

Süfrəye evvələc dayaz nimçələr düzülür, nimçələrin üzərində salfet qoyulur. Onlar üzərinə dorin nahar nimçəsi yerləşdirilir. Salfet nimçələrin sürüşməsi üçün qoyulur.

Böyük nahar nimçələrindən solda kiçik nimçə qoyulur.

Nahar ləvazimatlarının sayı nahara veriləcək xörəklərdən asıldır. Sağda iti ağızı nimçəye yonalmış yemək biçağı və xörək qasığı qoyulur. Nimçənin qarşısına desert* qasığı qoyulur.

Cəngəllər ağızı yuxarı halda nimçənin solundakı qoyulur.

İçkilar üçün şüşə və ya bülər qrafınlardan istifadə edilir.

Əgor menyuda mineral su və ya meyva şirəsi varsa, onda nimçənin qarşısına və ya yanına su stekanı da qoyulur. Bərk yeməklər yemək biçağı ilə kosılır.

Özgər nahar çox sayıda yeməkdən ibarətdirsə (məsələn, salat, sulu xörək, balıq və ya ot yeməkləri, dessert), onda masaya uyğun nahar ləvazimatları düzülməlidir.

Salfetləri hansı materiallardan hazırlanırlar?

Hansı haldə kağız salfetdən, hansı haldə parça salfetdən istifadə edirlər?

Paltarı lokelərdən qorumaq üçün salfetdən istifadə edirlər. Yeməkdən qabaq parça salfeti nimçənin altından öziñə törf olmaqla dizin üstüne sırrırlar.

* Desert — çoroz (xörəkden sonra verilən meyva, şirniyyat və s.)

1. Masanı səhər yeməyinə və nahara hazırlanmaq nə deməkdir? (*Süfrənin səhər yeməyi və nahar üçün tərtib edilməsi, bəzədilməsi deməkdir.*)

2. Səhər süfrəsinin ləvazimatlarını kim sadalayır? (*Şagirdlər əsas ləvazimatların adını sadalayırlar.*)

3. Səhər süfrəsində hansı qida növlərindən istifadə edilir? (*Pendir, yağı, bal, xama, yumurta, sıyıq (düyü) və ya manna), ət məhsulları (sosiska və ya kolbasa) və s.*)

4. Nahar süfrəsinin ləvazimatlarını kim sadalayır? (*Şagirdlər əsas ləvazimatların adını sadalayırlar.*)

5. Nahar menyusuna nəyi daxil etmək olar? (*Əsasən, duru və quru xörəkləri.*)

6. Kağız salfetləri hansı üsulla qatlamaq olar? (*Kağız salfetləri yelpik, yelkən, ilbiz və s. üsullarla qatlamaq olar.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə — 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin fikrini ümumiləşdirir, bir daha səhər və nahar süfrələrinin ləvazimatları, menyusu üzərində dayanır. Salfetlərin təyinatı və qatlanma üsullarını təkrarlayır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə — 30 dəq.

Qruplara aşağıdakı tapşırıqlar verilir:

I və III qrupa. Səhər süfrəsini hazırlayın.

II və IV qrupa. Nahar süfrəsini hazırlayın.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə — 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyə üzrə bölünməsi formasında aparılır.

7**MÖVZU: ŞAM SÜFRƏSİ. YEMƏK MASASI ARXASINDA DAVRANIŞ QAYDALARI (2 SAAT)****STANDART 3.1.3.; 3.1.4.; 3.1.5.****MƏQSƏD**

Şagird:

1. Şam süfrəsinə uyğun olaraq, qabları və alətləri seçilir, onları düzgün yerləşdirir.
2. Şam süfrəsini tərtib edir.
3. Şagird yemək masası arxasında davranış bacarıqlarını nümayiş etdirir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 2.1.2.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Yeni bilik verən dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla iş, böyük qruplarla iş

İŞ ÜSULLARI

Kublaşdırma, ziqzaq, rollu oyun

RESURSLAR

Dərslik, şam süfrəsini əks etdirən şəkillər

DƏRSİN GEDİŞİ**I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.**

Müəllim şagirdlərə müraciət edir:

1. Şam süfrəsi haqqında nə bilirsiniz?
 2. Şam süfrəsini bəzəyəndə hansı ləvazimatlardan istifadə etmək lazımdır?
 3. Şam süfrəsinin menyusuna nəyi daxil etmək olar?
 4. Yemək masası arxasında davranış qaydaları dedikdə nə başa düşürsünüz?
- Şagirdlər suallara cavab verirlər.

Tədqiqat sualı: Şam süfrəsini necə bəzəmək olar və yemək masası arxasında hansı davranış qaydalarına riayət etmək lazımdır?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 4 qrupa bölür və tapşırıq verir.

Tapşırıq. Yemək masası arxasında davranış qaydaları haqqında yazın.
Tədqiqat sualı ətrafında şagirdlərin mülahizələri dinlənilir.

MƏSIƏT MƏDƏNİYYƏTİ

7. ŞAM SÜFRƏSİ

 Şam süfrəsi necə tərtib olunmalıdır?
Şəklin dəqiqət yetirin.

 Şam süfrəsi sahər süfrəsindən nə ilə fərqlənir?

Şam süfrəsinin tərtibində də sahər və nahar süfrələrindəki qabacaqdan istifadə edilir. Əgər şam süfrəsində qatıq, stid, meyva şirəsi verilirsə, onda masaya stekanlar qoyulur. Şam süfrəsinə, adətən, desert nümsəsi düzülür.
Yemakların növündən asılı olaraq, şam süfrəsinin ləvazimatlarına əlavələr etmək olar. Bu hər kəsin öz zövükündən asılıdır.
Şam yeməyi olduqca yüngül olmalıdır. Cünki şam etdikdən sonra hərəkət fəallığı azalır. Yeməyi yatmadan iki-üç saat əvvəl qəbul etmək lazımdır ki, rahat həzm olunsun. Şam yeməyində müxtəlif salatlar, tarvəzələ hazırlanmış və ya balıq xörəkləri, meyva şirələri və s. istifadə edilə bilər. Şam edərkən yağlı və qızardılmış yeməklərdən istifadə etmək məsləhətdir.

SUALLAR:

1. Şam süfrəsinin əsas ləvazimatları nədir?
2. Şam yeməyini nə üçün yatmadan iki-üç saat qabaq qəbul etmək lazımdır?
3. Şam süfrəsində hansı yemək növlərindən istifadə etmək məsləhətdir?

25

MƏSIƏT MƏDƏNİYYƏTİ

YEMƏK MASASI ARXASINDA DAVRANIŞ QAYDALARI

 Yemək masası arxasında hansı davranış qaydalarına əməl etmək lazımdır?
Yemək masası arxasında davranış qaydalarına əməl etməyin əhəmiyyəti nədir?

Hər bir insan yemək masası ətrafında aşağıdakı qaydalarla əməl etməlidir:

1. Yemək yeyərkən birdəfəyə böyük tiksə dişləməyin.
2. Yemək yeyərkən danışmayın. Əgər sizə sual verilərsə, avvalca yeməyi udun, sonra cavab verin.
3. Su içən zaman qurtuldumayan, çox isti xörəyi üfürməyin, qasıqla nimçəni taqıldatmayın. Səssiz yeməyi çələşin.
4. Əti böyük olmayan tiklərlə doğrayın. Bir tikoni yedikdən sonra növbəti tikoni kasın. Bütün payı hissələrə doğramayın: onda sizin nimçəniz salıqşəs görürən, yemək isə tez soynur.
5. Qızardılmış qus etini böyük olmayan tiklərlə kəsməkən cəngəl vasitəsilə götürmək lazımdır. Kəsmək çətinləşəndə tikoni əllə ayrınb yemək olar.
6. Balığın qılıqlarını cəngolla və əllə çıxarmaq olar. Lakin bu zaman barnaqları yalamır, safetli silirlər.
7. Cəngolla rahat götürürlə bilən yeməyi qasıqla götürməyin.
8. Biçəqlə yemək təhlükəlidir.
9. Komotdan çıxan cayırdıckları nəlbəkiyə tipürüb atmayınn. Qasığın ağıza yaxınlaşdırıb cayırdıyı çıxarıv vo nəlbəkiyə qoyun.
10. Əgər sizə nə issa götürmək lazımdırsa, mass boyunca dərtməyin, nazakatla onu ötürməyi xahiş edin.
11. Ümumi qabdən sizə torəf olan tikoni götürür. Çünkü ümumi qabdən özü üçün yaxşı tiksə seqmək ədəbsizliyidir.

26

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Hər qrupun nümayəndəsi təqdimat edir. Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir.

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

Müəllim suallar verərək müzakirəni təşkil edir.

Müzakirə sualları:

1. Masanı şam süfrəsinə hazırlamaq nə deməkdir? (*Süfrənin şam yeməyi üçün tərtib edilməsi, bəzədilməsi deməkdir.*)
2. Şam süfrəsinin əsas ləvazimatları nədir? (*Şagirdlər şam süfrəsinin əsas ləvazimatlarını sadalayırlar.*)
3. Şam yeməyi nə üçün yüngül olmalıdır? (*Şagirdlər dərslikdəki fikirləri söyləyirlər.*)
4. Şam süfrəsində hansı yemək növlərindən istifadə etmək məsləhətdir? (*Şam edərkən yağlı və qızardılmış yeməklərdən az istifadə etmək lazımdır, üstünlüyü tərəvəz yeməklərinə vermək məsləhətdir.*)
5. Yemək masası arxasında hansı qaydalara əməl etmək lazımdır? (*Şagirdlər dərslikdəki qaydalar üzərində dayanırlar.*)
6. Qənaətcil olmaq haqqında nə deyə bilərsiniz? (*Şagirdlər öz fikirlərini bildirirlər.*)

MƏSƏLƏ MƏDƏNİYYƏTİ

12. Hər hansı bir yeməyi kosmək lazımdırsa, çəngeli sol, bıçağı sağ ələ tutun. Yeyib qurtardıqdan sonra qışığı yalamayın. Buluşaq bıçağı və çəngeli masanın üzərinə qoymayın.

13. Buluşaq qablarını qonşu torəfə itələməyin.

14. Çay içəndə cay qışığını stokanda saxlamayın – o çevrilə bilər.

15. Çayı qarışdırıb qışığı nalbırkıyoqun.

16. Masa arxasında ayağı ayağın üzerine aşırı oturmayın – bu, adabsızlıktır.

17. Yemək yeyərkən kitab oxumayın – bu, etrafınızdakılara qarşı hörmətsizlik olmaqdandır. Başqa (guya kitab size onlardan maraqlıdır), həm də zərərlidir.

18. Çörək roftarınızda diqqətli olun, dişləyin artığını atmayı. Bugündən bəcərilməsi, yüksilməsi və cörəyin bışırılmasında no qodur insan emayı oldugunu hömisi yadınızda saxlayın. Həmçinin yaddan çıxarmayan ki, Yer kürəsində milyonlarla aelç çəkan uşaq üçün çörək qırıntısı çox qiymətlidir! Eləcə də hər birimiz bütün orzaq məhsullarını qənəstə işlətməli, israfçılığı yol verməməliyik.

SUALLAR

1. Yemək masası strafında hansı davranış qaydalarına əməl edilir?

2. Çörəyə nə üçün qənəst etmək lazımdır?

1. Şam süfrəsinizi tərtib edin və parça safləti «təbucəq» formasında qatlayın.

2. Yemək masası arxasında davranış qaydalarına əməl etməyə çalışın.

8

MÖVZU: YAYMA ÜSULU İLƏ ALINMIŞ NAXİŞLİ PLASTİLİN. GƏLİNCİK (2 SAAT)

**STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.;
1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.**

MƏQSƏD

Sagird:

1. Yayma üsulu ilə alınmış naxışlı plastilini və ondan məmulatın hazırlanmasını mərhələlər üzrə izah edir.
2. Hazırlanacaq məmulata görə iş yerini təşkil edir.
3. Gəlinciyi hazırlamaq üçün uyğun emal vasitələri seçir.
4. Gəlinciyin hazırlanması ardıcılığını müəyyənləşdirir.
5. Gəlinciyin materialına uyğun emal texnologiyası seçir.
6. Gəlinciyin detallarını hazırlayır.
7. Detalları birləşdirməklə gəlinciyi hazırlayır.
8. Gəlinciyin hazırlanmasında sadə tərtibat bacarıqları nümayiş etdirir.
9. Gəlinciyin qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birləşmək və əməkdaşlıq bacarıqları nümayiş etdirir.
10. Təhlükəsizlik və gigiyena qaydalarına əməl edir.
11. Gəlinciyi təqdim edir.

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin şam süfrəsi və yemək masası arxasında davranış qaydaları haqqındaki fikirlərini ümumiləşdirir.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Rollu oyundan istifadə edərək: **I-III qrupa** masa arxasında davranış qaydalarına aid mənfi şagird obrazını yaratmaq, **II-IV qrupa** müsbət şagird obrazını yaratmaq tapşırığı verilir.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni məyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

İNTEGRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Yeni bilik
verən dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla
iş, böyük qrup-
larla iş, fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə,
beyin həmləsi

RESURSLAR

Plastilin dəsti, nəm salfet, kağız vərəqlər, oxlov, yapışqanlı qələm,
müsənbə, 2 ədəd plastik butulka qapağı, heykəltəraş bıçağı, dərslik

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə müraciət edir:

– Dərslikdə (səh. 28) yayma üsulu ilə alınmış naxışlı plastilinlərə diqqət yetirin. Onları necə hazırlamaq olar?

Şagirdlər müxtəlif cavablar verirlər.

Tədqiqat suali: Yayma üsulu ilə alınmış naxışlı plastilindən gəlinciyi necə hazırlamaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Tədqiqat sualı ətrafında şagirdlər tədqiqat aparırlar.

Müəllim naxışların alınması və gəlinciyin hazırlanması planı və texnoloji xəritəsi (səh. 29–30) haqqında şagirdlərə dərslikdəki materialla tanış olmağı tövsiyə edir.

1. Tac və bağlı başa bərkidin.
2. Başı bədənə birləşdirin.
3. Yaxalığı hazırlayın və onu gəlinciyə geydirin.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa bölür və dərsliyin 28-ci səhifəsində verilən naxışlara diqqət yetirməyi tapşırır.

III mərhələ: İformasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi təqdimat edir.

8. YAYMA ÜSULU İLƏ ALINMIŞ NAXİŞLİ PLASTİLİN

Plastilini naxışları bəzəmək olar. Əvvəlcə xəmiri necə yaymağı yadınmaları salın: xəmirin yapışmaması üçün masa (və ya taxta) üzərinə un soپılır, sonra xəmir oxlov ilə yayılır. Siz isə plastilini yayacaqsınız. Ün evezləne masanın və plastilinin üzərinə hamar kağız varoqlar (daftar varoq da olar) qoymaq lazımdır.

Oxlov (vərdən) kimi silindirik formalı istanlılan böyük olmayan hamar eysadan, məsələn, yapanışqanlı qələmdən istifadə edə bilərsiniz.

Kağız varoqlar arasında plastilini lövhəni yayaraq təməl hazırlayın (1,2,3).

İndi naxışları hazırlamağı öyrənin.

•**Dairələr:** kürəciyi yayılmış təməl üzərinə qoyun, barmaqla onu yüngülcə basın, üzərinə kağız qoyun və oxlov ilə yayın (1).

•**Üzüklər:** bir-birinin üzərinə qoyulmuş müxtəlif ölçülü kürəcikləri oxlovla yastılayın (2).

•**Xətlər:** çox nazik bağlardan düz və dalğalı xətlər alımr (3).

1 : 2 : 3

Bəs bu naxışları necə almaq olar?

Mənimsədiyiniz naxış elementlərindən bəzək düşünün.

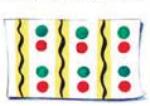
28

GƏLİNCİK

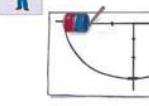
Siz artıq gəlinciyin geyiminin necə bəzədildiyini başa düşmüsünüz. Geyimə istədiyiniz naxış sala bilirsiniz. Öz zövqünüza uyğun atək üçün naxış seçin.

Atək üçün karkas* hazırlayın. Bu məqsədə iki plastik butulkaya qapığı götürün. Onları plastilinlə bir-birinə birləşdirin.

Ətəyi hazırlamaya üçün kağız üzərində yarımdairə çəkin.

Qırçın üçün plastilin bağları yumurulayın. Bağları kağız varoqlar arasında yastılayın və onları şəkildə göstərildiyi kimi qatlayın.

Yaxalıq düzəltmək üçün dairəşəkilli təməl yayın. Təməlin konarını hasıyaləmək üçün başqa rəngdə plastilindən bağ yumurulayın. Bağ təməlin konarına birləşdirin. Konarları heykəltərası bıçağı ilə bərabərloşdırın və barmaqlarla yaxalığa dalğavarı forma verin.

* Karkas — bir seyin skeleti, gövdəsi, osası deməkdir.

29

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

Müəllim suallar əsasında müzakirəni təşkil edir.

Müzakirə sualları:

1. Dairə naxışlarını necə düzəldiniz? (*Kürəciyi yayılmış təməl üzərinə qoyub onu yüngülcə barmaqla sıxdıq, sonra üzərinə kağız qoyub oxlovla yaydıq.*)
2. Üzük naxışlarını necə aldınız? (*Müxtəlif ölçülü kürəcikləri bir-birinin üzərinə qoyub sıxdıq və yaydıq.*)
3. Xətli naxışları necə aldınız? (*Yayılmış təməl üzərinə düz və ya dalğalı nazik bağları qoyduq və kağız üzərindən oxlovla yaydıq.*)
4. Gəlinciyi necə hazırladınız? (*Şagirdlər gəlinciyin hazırlanma planı və texnoloji xəritəsi haqqında qısa məlumat verirlər.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir, bir daha yayma üsulu ilə alınan naxışların və gəlinciyin hazırlanması üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Tapşırıq 1. Yubkasının naxışları üzüklərdən və yarpaqlardan ibarət gəlincik düzəldin.

Tapşırıq 2. Yubkasının naxışları dairələrdən və dalğalı xətlərdən ibarət gəlincik düzəldin.

Tapşırıq 3. Yubkasının naxışları üzüklərdən və düz xətlərdən ibarət gəlincik düzəldin.

Qruplar tapşırığı yerinə yetirirlər. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstəriş verir.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

PLASTİLİN LƏ YAPMA İSLƏRİ

**Yaxalığa naxış da sala bilorsınız. Karkasın üzərində plastilin yapışdırın.
Məmulatın digər hissələrinin hamar olması üçün onları kağız üzərində diyirildən və hamarlayın.**

Sifetin hissələrini kiçik küreçiklərdən hazırlayın.

1. Gəlinciyi şəkildəki ardıcılıqla yiğin.
2. Gəlinciynin hazırlanması ardıcılığının bir daha nəzərdən keçirin.

SUALLAR

1. Plastilindən dairə naxışı necə hazırlanır?
2. Plastilindən üzük naxışlarını necə hazırlamaq olar?
3. Düz və dalğalı xətlər nədən alınır?
4. Plastilindən gəlinciyi necə hazırlamaq olar?
5. Şəkillərdəki tülkü oyuncakları bir-birindən nə ilə forqlənir?

Şəkillərdəki tülkü oyuncaklarını hazırlayın.

9

MÖVZU: KƏSMƏ ÜSULU İLƏ ALINMIŞ NAXİŞLİ PLASTİLİN. TOYUQ OYUNCAĞI (2 SAAT)

**STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.;
1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.**

MƏQSƏD

Şagird:

1. Kəsmə üsulu ilə alınmış naxışlı plastilindən məmulatın hazırlanmasını mərhələlər üzrə izah edir.
2. Hazırlanacaq məmulata görə iş yerini təşkil edir.
3. Toyuq oyuncağı hazırlamaq üçün uyğun emal vasitələri seçir.
4. Toyuq oyuncağının hazırlanması ardıcılığını müəyyənləşdirir.
5. Toyuq oyuncağının materialına uyğun emal texnologiyası seçir.
6. Toyuq oyuncağının detallarını hazırlayır.
7. Detalları birləşdirməklə toyuq oyuncağı hazırlayır.
8. Toyuq oyuncağının hazırlanmasında sadə tərtibat bacarıqları nümayiş etdirir.
9. Toyuq oyuncağının qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birgə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarığı nümayiş etdirir.
10. Təhlükəsizlik və gigiyena qaydalarına əməl edir.
11. Toyuq oyuncağını təqdim edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Yeni bilik
verən dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla
iş, böyük qrup-
larla iş, fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə,
beyin həmləsi,
BİBÖ

RESURSLAR

Plastilin dəsti, nazik məftil, heykəltəraş bıçağı, müşənbə, karkas
üçün kiçik banka, plastilindən hazırlanmış toyuq oyuncağı, dərslik

PLASTİLİNİN YAPMA İSLƏTİ

9. KƏSMƏ ÜSULU İLƏ ALINMIŞ NAXİŞLİ PLASTİLİN

Kəsmə — plastilinin emal edilməsinin orijinal* üsuludur. Bu üsul sənə plastilindən çox gözəl memulatlar düzəltməyə imkan verəcək. İsləmək üçün kəsici alət — çox nazik məftil və bir az maşq etmək lazımlı olacaq.

Pəstahı hazırlayın.

Plastilindən bağ yayın, onu eyni uzunluğda plastilin lövhəyə bükün. Artıq plastilindən kəsib memulata borucuq formasını verin.

1-ci üsul

Pəstahı bas və orta barmaglara götürün, məftil iləyi ona yaxınlaşdırın (1). Məftili plastilinin kənarından eyni məsafədə yerləşdirin və onu plastilinin içarısından yüngülə çəkin (2). Əldə edilən dairəvi lövhəni pəstahdan ayırın. Eyni qalınlıqda lövhələr kəsməkdə davam edin (3).

2-ci üsul

Kəsməni başqa üsulla da yerinə yetirmək olar. Məftili uclarını iki dayağı (qutuculara, makaralarla və s.) bağlayıb kəsici alət düzəldin.

Bir elinizdə kəsici alətin məftilini dərtən. Digər elinizin bağ və şəhadət barmagları ilə borucuğun ucuunu tutub onu məftili yaxınlaşdırın. Borucuğa elə təzyiq edin ki, məftil plastilinin içarısından keçərək baş barmaq toxunsun. Dairəciyi borucuqdan ayırın və eyni ölçülü diskleri kəsməyə davam edin.

*Orijinal — asıl, həqiqi, təkrarsız, bənzərsiz

PLASTİLİNİN YAPMA İSLƏTİ

TOYUQ OYUNCAĞI

TOYUQ OYUNCAĞI

Toyuq oyuncağına diqqətə nəzar yetirin. Bu oyuncağın hazırlanmasında necə növ plastilin naxışından istifadə edilmişdir?

Toyuğun gövdəsini banka üzərində düzəltmək olar. Toyuğun basını, ayaglarını və quyrığunu yaparaq hazırlayıb və gövdəyə sıqlayaraq birləşdirin. Birleşmə yerlərini kağız üzərindən barmaqlarla sixin.

Lələklər üçün aşağıdakı postahları yapın.

Plastilin bağda iki barmaqla nazik şəra düzeləndin. Başqa röngli plastilindən düzbucaqlı lövhə hazırlayıb. Sillindr və ya boru forması düzəldin və üst hissədən barmaqla sıxaraq onu damcı şəklində göstərin.

Lələkləri kəsici alət ilə kəsin və ona damcı forması verərək barmaqlarla hamarlayın. Siz artıq iki röngli diskleri və lələkləri necə hazırlamağı bilirsınız. Indi issi üç və daha artıq röngdə detallar hazırlayıb.

SUALLAR

1. Plastilinin emal edilməsinin orijinal nüdər?
2. Toyuğun gövdəsini necə hazırlamaq olar?
3. Toyuğun lələkləri hansı röngdə plastilindən hazırlanır?
4. Siz şəkillərdə təsvir olunan kəpənəyi və gülləri necə bəzəyərdiniz?

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu — 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə toyuq oyuncağını göstərir və müraciət edir:

— Toyuq oyuncağının detalları kəsmə üsulu ilə alınmış naxışlı plastilindən hazırlanmışdır. Onları necə hazırlamaq olar?

Şagirdlər müxtəlif cavablar verirlər.

Tədqiqat suali: Kəsmə üsulu ilə alınmış naxışlı plastilindən toyuq oyuncağını necə hazırlamaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması — 10 dəq.

Müəllim şagirdləri qruplara ayırır. Tədqiqat suali ətrafında qruplar tədqiqat aparırlar. Onlar dərslikdən toyuq oyuncağının hazırlanması ardıcılığını müəyyənləşdirirlər.

III mərhələ: İformasiya mübadiləsi — 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi plastilindən toyuğu necə hazırlayacağı haqda təqdimat edir.

IV mərhələ: İformasiyanın müzakirəsi və təhlili — 10 dəq.

Müəllim suallar əsasında müzakirəni təşkil edir.

Müzakirə sualları:

1. Siz bu gün nə edəcəksiniz? (*Kəsmə üsulu ilə naxışlı plastilin hazırlaya-çağıq.*)
2. Kəsmə üsulu ilə naxışlı plastilini necə hazırlamaq olar? (*Şagirdlər naxış-ların hazırlanması ardıcılığını qeyd edirlər.*)
3. Naxışlı plastilindən hansı məmələti hazırlayacaqsınız? (*Naxışlı plastilin-dən toyuq oyuncağını hazırlayacağıq.*)
4. Toyuq oyuncağını necə hazırlamaq olar? (*Şagirdlər toyuq oyuncağının ha-zırlanması planı haqqında qısa məlumat verirlər.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir, bir daha kəsmə üsulu ilə alı-nan naxışların və toyuq oyuncağının hazırlanması üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa böлür və dərsliyin 31–32-ci səhifələrində verilən naxışlara diqqət yetirməyi tapşırır.

Tapşırıq 1. Lələklərinin rəngi yaşıl və sarı olan toyuq oyuncağını düzəldin.

Tapşırıq 2. Lələklərinin rəngi göy və yaşıl olan toyuq oyuncağını düzəldin.

Tapşırıq 3. Lələklərinin rəngi qırmızı və sarı olan toyuq oyuncağını düzəldin.

Qruplar tapşırığı yerinə yetirir. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstəriş verir.

Müəllim naxışların alınması və toyuq oyuncağının hazırlanması ardıcılılığı haqqında şagirdlərə istiqamət verir.

1. Bankanı götürüb ona plastilin yapın və gövdə formasını verin.

2. Toyuğun başını, ayaqlarını, quyrığunu yapın.

3. Qırmızı plastilindən pipiyini və saqqalını yapın, onları başa birləşdirin.

4. Toyuğun dimdiyini, gözlərini, caynaqlarını yapın və birləşdirin.

Sonda onu müxtəlif rəngli lələklərlə və daireciklərlə bəzəmək lazımdır.

Lələklər üçün pəstah hazırlanmalıdır:

- Bağ yuvarlayın.
- Ona damciya oxşar forma verin.
- Müxtəlif qalınlıqda lövhələr düzəldin, onun kənarlarını nazik yayın.
- Damciyaoxşar bağlı lövhəyə bükün.

Plastilini kəsin — lələklər alınacaq. Sonda toyuğu bəzəyin.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalara-mına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

10

MÖVZU: QARIŞDIRMA ÜSULU İLƏ ALINAN NAXİŞLİ PLASTİLİN TƏBİƏTDƏN ÖYRƏNİRİK (2 SAAT)

**STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.;
1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.**

MƏQSƏD

Şagird:

1. Qarışdırma üsulu ilə alınmış naxışlı plastilini və ondan məmulatın hazırlanmasını mərhələlər üzrə izah edir.
2. Hazırlanacaq məmulata görə iş yerini təşkil edir.
3. Plastilindən «Payız küləyi» rəsmini və sandıqçanı hazırlamaq üçün uyğun emal vasitələri seçir.
4. Məmulatların hazırlanması ardıcılılığını müəyyənləşdirir.
5. Məmulatların materialına uyğun emal texnologiyası seçir.
6. Məmulatların detallarını hazırlayır.
7. Detalları birləşdirməklə məmulatları hazırlayır.
8. Məmulatların hazırlanmasında sadə tərtibat bacarıqları nümayiş etdirir.
9. Məmulatların qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birgə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarıqları nümayiş etdirir.
10. Məmulatların hazırlanmasında müvafiq təhlükəsizlik və gigiyena qaydalarına əməl edir.
11. Məmulatları təqdim edir.

İNTEGRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Yeni bilik
verən dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla
iş, böyük qrup-
larla iş, fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə,
beyin həmləsi

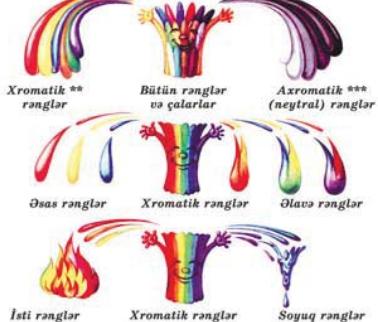
RESURSLAR

Plastilin dəsti, kartondan və ya plastilindən dairə, kağız, müşənbə, dişçöpü, plastilindən hazır şəkil nümunələri, kibrət qutusu, PVA ya-
pışqanı, kəsici alət, fırça, heykəltəraş bıçağı, dərslik

10. QARIŞDIRMA ÜSULU İLƏ ALINAN NAXİŞLİ PLASTİLİN

Rəng haqqında nəyi bilirik?
Qarışdırma üsulu ilə naxışlı plastilini almazdan avvel,
Rəng haqqında nəyi bilməliyik? sualına cavab verin.
Qeyd etmək lazımdır ki, yaradıcılığın bütün növündə
rəsəd olas rolu kolorit – rənglərin və onların çalarlarının harmonik*
uyğunluğu oynayır. Bütün rənglərin mühitdə əhəng uyğunluqla-
rından xəbərdar olmaq üçün rongkarlı qanunlarını öyrənmək
lazımdır.

Bu şəkillər qırmızı, göy, sarı, yaşıl və banövşəyi rənglərin hənsi
rənglərlə daha olverişli uyğunlaşmasını göstərir.

* Harmonik – homahong
**Xromatik rənglər – göyqurşağı rəngləri
***Axromatik rənglər – qara, boz və ağ rənglər

33

PLASTİLİN LƏ YAPMA İSLƏRİ

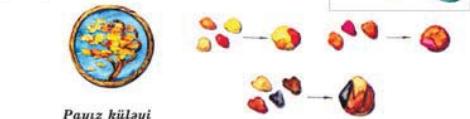
İki müxtəlif rəngli plastilin parçalarını elə qarışdırın ki,
aşağıda göstərildiyi kimi yeni rənglər alınsın.

İndi bir rəngə müxtəlif miqdarda ağ
plastilin qarışdırmaqla onun müxtəlif
çalarlarını əldə etməyə çalışın.

Səklin diqqət yetirin.

Payız küləyi

Bu şəkil hec de yağılı boyla işlənilib və taxta çərçivəyə salınmayıb.
Plastilin rossamlığı* texnikası ilə işlənilib. Bu texnikaya yiyələn-
məyə çalışsaq.

Əvvəlcə teməldə – qalın kağızdə və ya kartonda fon üçün plastilin
yayın.

Ağac və yarpaqların təsvir edilməsi üçün isti
ranglərin çalarlarından palitran* yaradın. Öğər siz-
de çalarlar azdırsa, onları qarışdırmaqla digər rang-
ləri əldə edin bilərsiniz.

Ağacın gövdəsi üçün nisbəton böyük bağlar,
budaqları üçün isə kiçik bağlar yapın, fons toşkil edən plastilinin
üzərinə yapısındır. Qarışdırılmış müxtəlif rəngli plastilin topala-
rindən hamar olmayan kiçik hissəciklər qoparıb yarpaqlar hazırlayıın.

Rossamlı effekti üçün sonuncu səciyyəvi cəhət: yarpaqları nazik
taxta ilə yüngülce yaxarlaq, onları dağıtmaq lazımdır. Bundan sonra
üzərinə kağız qoynu və yayın. Tomolin artıq kağızları kəsin.
Taxtaya oxşayan çörçiva düzəldin.

* Palitra – rassamların saklı çökdikləri zaman üzərində
boya qarışdırıldıkları taxta parçasıdır.

34

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim plastilindən hazırlanmış «Payız küləyi» rəsmini və sandıqçanı şa-
girdlərə göstərərək sual verir:

– Bu məmulatlar nədən hazırlanmışdır?

Şagirdlər öz mülahizələrini bildirirlər.

Müəllim dəqiqləşdirmə aparır: bu məmulatlar qarışdırma üsulu ilə alınan
naxışlı plastilindən hazırlanmışdır.

Tədqiqat suali: Qarışdırma üsulu ilə hazırlanan naxışlı plastilindən «Payız
küləyi» rəsmini və sandıqçanı necə hazırlamaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Şagirdlər qruplara bölünür və onlara rənglər haqqında dərslikdə verilən mə-
lumatlarla tanış olmaq tapşırılır.

III mərhələ: İformasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi hazırla-
yacağı məmulat haqqında təqdimat edir.

IV mərhələ: İformasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

Müəllim suallar əsasında müzakirəni təşkil edir.

Müzakirə sualları:

1. Bu məməlatın hazırlanmasında başlıca cəhət nədən ibarətdir? (*Başlıca cəhət rənglərin qarışdırılmasıdır.*)
2. Bir rəngin digərinə yaxşı qarışığını necə almaq olar? (*Plastilinləri bir rəng alınana qədər qarışdırmaqla almaq olar.*)
3. Məməlatları necə hazırlayacaqsınız? (*Şagirdlər görəcəkləri işi şərh edirlər.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir, bir daha qarışdırma üsulu ilə alınan naxışların və hazırlanacaq məməlatların üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa bölmər və dərsliyin 33, 34, 35-ci səhifələrində verilən naxışlara diqqət yetirməyi tapşırır.

Tapşırıq 1. «Payız küləyi» rəsmini çəkin və kibrit qutusundan malaxit daşı görkəmində sandıqça hazırlayıın.

Tapşırıq 2. «Payız küləyi» rəsmini çəkin və kibrit qutusundan yəşəm daşı görkəmində sandıqça hazırlayıın.

Tapşırıq 3. «Payız küləyi» rəsmini çəkin və kibrit qutusundan kalsit daşı görkəmində sandıqça hazırlayıın.

Qruplar tapşırığı yerinə yetirir. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstəriş verir.

Müəllim qarışdırma üsulu ilə hazırlanan naxışlı plastilindən «Payız küləyi» rəsminin çəkilməsi və sandıqçanın hazırlanma qaydaları haqqında şagirdlərə məlumat verir.

Plastilinlə şəklin çəkilmə ardıcılılığı:

1. Təməl üzərində fon üçün plastilin yayın.
 2. Payız yarpaqları üçün palitra tərtib edin.
 3. Plastilin bağ vasitəsilə ağacın gövdəsini və çox nazik bağlarla budaqları düzün.
 4. Müxtəlif rəngli qarışiq plastilin topasından hissəciklər qoparın və yarpaqları düzün.
 5. Dişçöpü ilə yarpaqları küləyin hərəkəti istiqamətində yayın.
 6. Üstünə kağız örtün və yüngülcə yayın.
 7. Artıq kağızı və plastilini kəsin.
 8. Plastilindən ağac rəngində bağ yuvarlayın. Çərçivə hazırlayıın.
- Kibrit qutusundan sandıqçanın hazırlanma ardıcılığı:**
1. Müxtəlif çalarlı plastilin lövhələr hazırlayıın (dərslik, səh. 34–35) və kəsin.
 2. Kibrit qutusunun xarici hissəsini kəsərək dərslikdə göstərildiyi kimi yapışdırın.
 3. Sonra isə sandıqçaya müxtəlif rəngli plastilin yaxın.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

11

MÖVZU: RELYEF. RELYEFİN TARİXİNDƏN. BARELYEF (2 SAAT)

**STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.;
1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.**

MƏQSƏD

Şagird:

1. Müxtəlif emal texnologiyalarına aid iş proseslərini mərhələlər üzrə izah edir.
2. Hazırlanacaq aslan barelyefinə görə iş yerini təşkil edir.
3. Aslan barelyefini hazırlamaq üçün uyğun emal vasitələri seçir.
4. Aslan barelyefinin hazırlanması ardıcılığını müəyyənləşdirir.
5. Aslan barelyefinin materialına uyğun emal texnologiyası seçir.
6. Aslan barelyefinin detallarını hazırlayır.
7. Barelyefin hazırlanmasında sadə tərtibat bacarıqları nümayiş etdirir.
8. Aslan barelyefinin qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birgə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarığı nümayiş etdirir.
9. Aslan barelyefinin hazırlanmasında müvafiq təhlükəsizlik və gigiyena qaydalarına əməl edir.
10. Aslan barelyefini hazırlayıb təqdim edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Yeni bilik
verən dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla iş,
böyük qruplarla
iş, fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Ziqzaq,
karusel

RESURSLAR

Karton, plastilin dəsti, heykəltəraş bıçağı, dişçöpü, kibrit qutusu, köçürmə kağızı, qələm, barelyef, qorelyef və heykəltəraşlıq nümunələri, dərslik

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə barelyef, qorelyef və heykəl nümunələrini (şəkillərini) göstərir və sual verir: Bu heykəltəraşlıq nümunələri bir-birindən nə ilə fərqlənir?

PLASTİLİN LƏ YAPMA İŞLƏRİ

11. RELYEF. RELYEFİN TARİXİNDƏN. BARELYEF

Heykəltərəşq yunan sözü olub, mənəsi «kösmək», «yonmaq» deməkdir. Heykəltərəşq yaratdığı əsər heykəl adlanır. Heykəltərəşq əsərləri plastik və bərk materiallardan hazırlanın təsviri incəsənət növündür.

Həydar Əliyevin abidəsi,
Ukrayna, Kiyev

Məmməd Fizüllinin
abidəsi. Azərbaycan, Bakı

Həydar Əliyevin barelyefi.
Rusiya, Moskva

Relyef fransız sözü olub, «müstəvi səthdə qabarın təsvir» deməkdir. Bu, heykəltərəşqin bir növüdür. Fiqrurun təsvirinin **fona*** nisbətən qabarından asılı olaraq, relyefin müxtəlif növləri mövcuddur.

Əgər qabarın azacılıqdırsa, bu, alçaq relyefdir, ona **barelyef** deyilir.

Skif** qabı
(barelyef)

Daş üzərində aslan
fiquru (barelyef)

Makedoniyalı İsgəndərin
təsviri olan gümüş
pul (barelyef)

36

* Fon – şəkin arxa planıdır.
** Skif – qadın xalq adıdır.

PLASTİLİN LƏ YAPMA İŞLƏRİ

Faktura (latın sözü olub «emal», «qurulus» deməkdir) – hər məməlatin səthinin quruluşu və ya emal xüsusiyyətləridir.

Plastilin üzərində müxtəlif əşyaların izini salaraq on müxtəlif fakturalı səthlər yaratmaq olar.

İşin yerinə yetirilməsini diqqətən nəzərdən keçirin.

Barelyefdə dəs qırıntılarının fakturasını necə hazırlamaq olar?

Sərqi madəniyyətində relyef qədim zamanlardan məlumudur. Həzərda relyeflərin divarlarını, abidələrin postamentini*, memorial lövhələri, pülləri, medalları bəzayırlar. İstanbulda dəmir pulu götürür və onu barmalımlıza yoxlayın. Səthdən azacıq yuxarı çıxan qabarlıqlı hissə edəcəksiniz. Bu, barelyefdirdir.

Səkildəki aslan barelyefini düzəltməyə çalışın. Qadim daşın rəngini almaq üçün hansı rəngdə plastilinləri qarışdırmaq lazımdır?

Təmal üçün böyük olmayan yastı qutu (və ya iki kibrıt qutusu) götürün və onun üzərində plastilin yapışdırın. Aslanın şəklini qutunun üzərində köçürün.

SUALLAR

1. Şəkillərdəki heykəl, barelyef və qorelyefləri təqdim edin.
2. Barelyef, qorelyef və heykəllərdə təsvir olunmuş məşhur insanların adını söyləyin.

ŞƏKILLƏR

Şəkildə gördüyünüz barelyefi hazırlayın.

* Postament – heykəltərə topalı

37

Şagirdlər öz mülahizələrini bildirirlər.

Tədqiqat suali: Aslan barelyefini necə hazırlamaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa bölür. Şagirdlərin diqqətini dərsliyə (səh. 36–37) yönəldir. Onlara mətni oxumağı tövsiyə edir.

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi hazırlayaçağı aslan barelyefi haqqında təqdimat edir.

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

1. Barelyefi hazırlayarkən neçə əməliyyat aparacaqsınız? (*Rəngləri qarışdırıb yeni rəng alacaq, plastilin lövhələr və bağlar yayacaq, hissələri sigəlləyaraq faktura səthi verəcəyik.*)

2. Relyef və barelyef bir-birindən nə ilə fərqlənir? (*Şagirdlər dərslikdəki materialı şərh edir.*)

3. Heykəl və kiçik heykəl (heykəlcik) arasında nə fərq vardır? (*Heykəl böyük, heykəlcik isə çox kiçik olur.*)

4. Bakı şəhərində hansı heykəlləri və barelyefləri tanıyırsınız? (*Şagirdlər cavab verirlər.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir, relief, barelyef, qorelyef haqqında dediklərini dəqiqləşdirir. Aslan barelyefinin hazırlanması ardıcılığını təkrarlayır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim qruplara tapşırıq verir.

Tapşırıq: Plastilindən aslan barelyefini hazırlayın.

Qruplar tapşırığı yerinə yetirirlər. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstərişlər verir, aslan barelyefinin hazırlanma ardıcılığını haqqında tövsiyələrini verir.

1. Köhnə daşın rəngini almaq üçün qəhvəyi, ağ və bir az qara rəngli plastilinləri qarışdırın.
2. İki kibrit qutusunu yapışdırın və onlara plastilin yaxın.
3. Aslan ülgüsü hazırlayıb kəsin və onu plastilinin üzərinə köçürün.
4. Plastilindən aslan fiquru yapın.
5. Aslan fiquruna faktura səthi verin.
6. Aslanın gözlərini, burnunu, qaşlarını, bığlarını yapın və onları aslanın sifətinə bərkidərək bığlarını, bəbəklərini və qırışlarını çizin.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

12

MÖVZU: MÜŞAHİDƏ ƏSASINDA YAPMA. KİÇİK HEYKƏL (2 SAAT)

**STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.;
1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.**

MƏQSƏD

Şagird:

1. Şagird müxtəlif emal texnologiyalarına aid iş proseslərini mərhələlər üzrə izah edir.
2. Hazırlanacaq məmulata görə iş yerini təşkil edir.
3. Kiçik heykeli hazırlamaq üçün uyğun emal vasitələri seçir.
4. Kiçik heykəlin hazırlanması ardıcılığını müəyyənləşdirir.
5. Kiçik heykəlin materialına uyğun emal texnikası seçir.

6. Kiçik heykəlin detallarını hazırlayır.
7. Heykəlin hazırlanmasında sadə tərtibat bacarığı nümayiş etdirir.
8. Heykəlin qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birgə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarığı nümayiş etdirir.
9. Heykəlin hazırlanmasında müvafiq təhlükəsizlik və gigiyena qaydalarına əməl edir.
10. Heykəli təqdim edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Yeni bilik
verən dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplar-
la iş, böyük
qruplarla iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə,
beyin həmləsi,
müşahidə

RESURSLAR

Plastilin dəsti, heykəltəraş bıçağı, dişçöpü, kiçik heykəl şəkilləri
və ya nümunələri, dərslik

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə kiçik heykəl nümunələri və ya şəkilləri göstərərək sual verir:

- Heykəl barelyefdən və qorelyefdən nə ilə fərqlənir?
- Hansı heykəlləri tanıyırsınız?

Şagirdlər öz mülahizələrini bildirirlər.

Tədqiqat suali: Yatan pişiyin kiçik heykəlini necə hazırlamaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Tədqiqat suali ətrafında şagirdlər tədqiqat aparırlar. Müəllim şagirdlərin diqqətini dərsliyə (səh. 38) yönəldir və qeyd edir ki, yatmış pişiyin kiçik heykəlini hazırlamaq üçün onun müxtəlif vəziyyətlərdə duruşunu diqqətlə müşahidə etmək lazımdır. Sonra şagirdlərə dərslikdə verilən materialı oxumağı və pişiyi necə hazırlayacaqlarını müəyyənləşdirməyi tapşırır.

PLASTİLİNŁƏ YAPMA İSLƏRİ

**12. MÜŞAHİDƏ ƏSASINDA YAPMA.
KİÇİK HEYKƏL**

Siz təbiəti öyrənə bilirsinizmi? Özünüzü yoxlayın. Yaddaş əsasında tamidiğiniz heyvanları yapmağa çalışın. Yapma zamanı onların on xarakterik cəhətlərinə diqqət yetirin.

Qabaqcadan heykəlini yapacağınız heyvani diqqətla müşahidə edin. Onun xarakterik pozalarını yadda saxlayın. Detallara nəzar yetirin.

Şəkildən görünəndiyü kimi, pişiyi figurunu ayrı-ayrı hissələrdən yox, bütöv plastilin hissəsindən yapmaq lazımdır. Bu işi xüsusi taxta lovhə üzərində yerinə yetirin.

Göstərlənən nümunəni təkrarlamaq vacib deyil. Pişiyi öz fikirindən tutduğunuz kimi yapmaq çalışın.

Yatmış pişiyin figuruna diqqət yetirin. Əvvəlcə ümumi oxşarlığını olmasına çalışın. Burada figurun ayrı-ayrı hissələrini forqlondurmak mümkün olmasa da, pastahdan artıq görünən ki, yumrulanmış pişik alınacaq.

Formanı tödricən dəqiqlişdiririk: barmaqlarla düzəldirik, lazımi hissələri darürəq. Fiqur əllərimizdə və ya taxta atlıq ilə birlikdə daimi olaraq döndürürük.

Plastilin kütlösinin getdikcə daha çox pişiyə bənzədiyini görünün! Şəkildən görünəndiyü kimi, pişik yumrulanıb yatmışdır. Detalları heykəltərə bığağı və ya diş cöpü ilə işləyirik.

SUALLAR

1. Sizin gördüğünüz pişik təsviri barelyefdir, heykəldir, yoxsa qorelyef?
2. Pişiyin kiçik heykəlini düzəltmək üçün, oynanın, nəyə fikir vermək lazımdır?

Oynayan və ya hərəkət edən pişiyin kiçik heykəlini düzəldin.

38

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi hazırlayacağı pişik heykəli haqqında mülahizələrini təqdim edir.

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

1. Sizin hazırlayacağınız məmulat barelyef, qorelyef, yoxsa kiçik heykəldir? (*Kiçik heykəldir.*)

2. Nə üçün belə düşünürsünüz? (*Çünki o, həcmli və yumrudur.*)

3. Pişiyin kiçik heykəlini düzəltmək üçün nəyə fikir vermək lazımdır? (*Müxtəlif vəziyyətdə duruşuna fikir vermək lazımdır.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir və yatmış pişiyin kiçik heykəlinin hazırlanma ardıcılılığı üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim şagirdlərə tapşırıq verir.

Tapşırıq: Plastilindən yatmış pişiyin kiçik heykəlini hazırlayıın.

Qruplar tapşırığı yerinə yetirir. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstərişlər verir.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

13

MÖVZU: MÜXTƏLİF HİSSƏLƏRDƏN QURAŞDIRMA ÜSULU İLƏ YAPMA. ZEBR OYUNCAĞI (2 SAAT)

**STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.;
1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.**

MƏQSƏD

Şagird:

1. Şagird yapma texnologiyalarına aid iş proseslərini mərhələlər üzrə izah edir.
2. Zebr oyuncağının hazırlanmasına görə iş yerini təşkil edir.
3. Zebr oyuncağının hazırlanması üçün uyğun emal vasitələri seçir.
4. Zebr oyuncağının hazırlanması ardıcılılığını müəyyənləşdirir.
5. Zebr oyuncağının materialına uyğun emal texnologiyası seçir.
6. Zebr oyuncağının detallarını hazırlayır.
7. Detalları birləşdirməklə zebr oyuncağı hazırlayır.
8. Zebr oyuncağının hazırlanmasında sadə tərtibat bacarığı nümayiş etdirir.
9. Zebr oyuncağının qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birgə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarığı nümayiş etdirir.
10. Məmulatın hazırlanmasında təhlükəsizlik və gigiyena qaydalarına əməl edir.
11. Zebr oyuncagini təqdim edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Yeni bilik
verən dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla iş,
böyük qruplarla iş,
fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə,
beyin həmləsi,
BİBÖ

RESURSLAR

Plastilin dəsti, müşənbə, heykəltəraş bıçağı, nəm salfet, dərslik, plastilindən hazırlanmış müxtəlif heyvan və quş nümunələri, heyvan şəkilləri

PLASTİLİNÖ YAPMA İSLƏRİ

13. MÜXTƏLİF HİSSƏLƏRDƏN QURAŞDIRMA ÜSÜLÜ İLƏ YAPMA

Bu heyvanları və quşu tanıyırsınız?

Bu heyvanların adını söyleyin.
Onlar harada yaşayır?
Gördüğünüz heyvanlar haqqında nə bilirsiniz?

Bu şəkillərdə gördüğünüz heyvan və quş fiqurlarını müxtəlif rəngdə plastilindən yapmaq mümkündür.
Plastilindən hazırlanmış fiqurlara nəzər yetirin.

39

PLASTİLİNÖ YAPMA İSLƏRİ

ZEBR' OYUNCAĞI

Şəkildə təsvir olunan zebr oyuncağının hazırlanması texnologiyasına nəzar yetirək.

1. Ağ və ya çəhrayı rəngli plastilindən zebrin uzununa dərtlilik gövdəsini yuvarlayın.

2. Hazırladığınız gövdəni qövsvari oyn. Ayaqlarının alınması üçün heykəltəraş bıçağı ilə köşiklər edin, fiqurun dayanıqlı olması üçün ayaqları aralıqdan və onları aşağıya doğru nazikləşdirin.

3. Plastilindən boğaz üçün «sütun» diyrəndirin. Sütunun bir ucunu yüngüləcə oyruk zebrin başını formalasdırın və onu bedəne bərkidin.

4. Zebr oyuncağının hissələrini tamamlayıb birləşdirin. Qara rəngli plastilindən zebrin yarını düzəldin, onu başa birləşdirək yüngülcə çıxmakdileyin, yarpaqsəkilli qulaqları, kürasəkilli burnunu və ifadəli gözlarını bərkidin.

5. Quyruğu yapın və bərkidin. Zebr oyuncagini qara rəngdə plastilin xəllərlə bəzəyin.

SUALLAR

1. Bu oyuncağın hazırlanmasında hansı texnoloji üsullardan istifadə edilmişdir?
2. İki hansı ardıcılıqla yerinə yetirdiniz?

Şəkillərdəki heyvanları plastilindən hazırlayın.

40

*Zebr — qara zolaqlı ağ at

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim bir çox heyvan və quşların şəkillərini göstərir və suallar verir:

— Bu heyvanlar harada yaşayır? Onların adını bilirsinizmi?

Müəllim zebr oyuncağı nümunəsini şagirdlərə göstərərək suallar verir:

— Zebr harada yaşayır? Onun xarakterik xüsusiyyətləri hansılardır? Zebrin düşməni kimdir?

Şagirdlər suallara cavab verirlər.

Tədqiqat suali: Zebr oyuncagini necə hazırlamaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərə dərsliyin 39 və 40-cı səhifələrindəki materialları oxumağı tövsiyə edir. Şagirdlərə zebr oyuncagini necə hazırlayacaqlarını müəyyənləşdirməyi tapşırır.

III mərhələ: İnformasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi təqdimat edir.

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

Müəllim suallar əsasında müzakirəni təşkil edir.

Müzakirə sualları:

1. Zebr oyuncağının hazırlanmasında hansı texnoloji üsullardan istifadə etdiniz? (*Zebr oyuncığını müxtəlif hissələrdən quraşdırma üsulu ilə yapdıq.*)
2. İki hansı ardıcılıqla yerinə yetirdiniz? (*Şagirdlər işin yerinə yetirilmə algoritmini söyləyirlər.*)
3. Zebr haqqında daha nə deyə bilərsiniz? (*Şagirdlər mülahizələrini söyləyirlər.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir, bir daha müxtəlif hissələrdən quraşdırma üsulu ilə zebr oyuncağının hazırlanması texnologiyası üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim şagirdləri 4 qrupa bölmək. Qruplara tapşırıq verir.

Tapşırıq 1 (I və II qruplara):

Ağ rəngli plastilindən zebr oyuncağı hazırlayın.

Tapşırıq 2 (III və IV qruplara):

Çəhrayı rəngli plastilindən zebr oyuncağı hazırlayın.

Qruplar tapşırıqları yerinə yetirirlər. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstəriş verir, zebr oyuncağının hazırlanma ardıcılılığı haqqında məlumat verir.

Zebr oyuncağının hazırlanma ardıcılığı:

1. Ağ və ya çəhrayı rəngdə plastilindən gövdəni (uzununa dərtilmiş formada) yuvarlama üsulu ilə hazırlayın.
2. Zebr oyuncağının ayaqlarını hazırlayın.
3. Zebr oyuncağının başını formalasdırın.
4. Zebrin başını gövdəyə birləşdirin.
5. Zebrin quyruğunu və zolaqlarını bərkidin.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

14**MÖVZU: NAXİŞKƏSMƏ. QAYÇININ TARİXİNDƏN. KAĞIZ ZOLAQLARDAN QABARIQ XORUZ APLİKASIYASI (2 SAAT)****STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.;
1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.****İNTEQRASIYA**

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.;
4.2.1.;
A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.;
İnf.: 3.2.6.

MƏQSƏD**Şagird:**

1. Müxtəlif emal texnologiyalarına aid iş proseslərini (kəsmə, qurasdırma, birləşdirmə) mərhələlər üzrə izah edir.
2. Xoruz aplikasiyasına görə iş yerini təşkil edir.
3. Aplikasiyani hazırlamaq üçün uyğun emal vasitələri seçir.
4. Xoruz aplikasiyasının hazırlanması ardıcılığını müəyyənləşdirir.
5. Xoruz aplikasiyasının materialına uyğun emal texnikası seçir.
6. Xoruz aplikasiyasının detallarını hazırlayır.
7. Detalları birləşdirməklə xoruz aplikasiyasını hazırlayır.
8. Xoruz aplikasiyasının hazırlanmasında sade tərtibat bacarıqları nümayiş etdirir.
9. Aplikasiyanın qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birgə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarıqları nümayiş etdirir.
10. Aplikasiyanın hazırlanmasında müvafiq təhlükəsizlik və gigiyena qaydalarına əməl edir.
11. Xoruz aplikasiyasını təqdim edir.

DƏRSİN TİPİ

Deduktiv
dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla iş, böyük qruplarla iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə,
beyin həmləsi,
karusel

RESURSLAR

Ağ kağız, rəngli kağız dəsti, konfet qutusu, qayçı, PVA yapışqanı, yapışqan üçün fırça, xətkeş, qələm, dərslik

DƏRSİN GEDİŞİ**I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.**

Müəllim şagirdlərə xoruz aplikasiyası nümunəsini göstərərək sual verir:

1. Xoruz aplikasiyası nədən hazırlanmışdır?

APLIKASIYA İSLƏRİ

14. NAXİŞKƏSMƏ QAYÇININ TARIXİNDƏN. KAĞIZ ZOLAQLARDAN QABARIQ XORUZ APPLİKASIYASI

 Siz qayçı haqqında nə bilirsiniz?
Qayçidan hansı peşə sahibləri istifadə edirlər?

İlk qayçının yaradılmasından min ildən artıq vaxt keçib. Bu, qoynuları qırxmış üçün nözorda tutulmuş qayçı idi. Onların tiyələri* mərkəzə tərəfdən dönmürdü, yaylı lövhə ilə birləşdirilərək, sadəcə, ol ilə sivilirdi.

Sonralar sənətkarlar iki bıçağı mismarın köməyi ilə birləşdirib, onların dəstəyini issi üzük formasında aydılır. Qayçı belə yarandı. Qayçını dəmirdən, poladdan, gümüşdən hazırlayırlar, qılımtılı metalla bozayırlar. Bəzən həddən artıq olan bezeqlər bu alətdən istifadə etməyə maneçilik tördirdi.

 Müxtəlif uzunluqla kosılmış kağız zolaqlarından qarətənici fiqurları düzəltmək olarmış?
 Şəkildə təsvir olunan qarətənici fiqurunu kağız zolaqlarından necə hazırlamış olar?

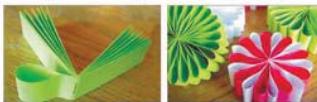

*Tiyə — qayçının ağızı, kəsen hissəsi

41

APLIKASIYA İSLƏRİ

Yolcanı bəzəmək üçün bəle bezeqləri adı kağızdan çox sadə üsulla hazırlanmaq olar. Bəle bir fiqur hazırlamaq üçün on adəd eyni ölçülü kağız zolağı keşmək lazımdır. Sonra isə onları ortadan borkidin. Daha sonra hər bir zolağı mərkəzə doğru qatlayın və yapışqanla borkidin.

Beləliklə, qarətənici hazırdır.
Kağız zolaqlarından müxtəlif formalı elementlər (detallar) hazırlayıb onları birləşdirməklə müxtəlif təsvirlər yaratmaq olar.

Kağız zolaqlardan hazırlanan elementlər

Üzük	Yapışdır	İkiqat üzük	Yapışdır
Yapışdır	İkiqat üzük	Yapışdır	Yapışdır
Yapışdır	İlgak	İlgak	Yapışdır
Yapışdır	İlgak	İlgak	Yapışdır
Yapışdır	Üzük	Üzük	Üzük
Yapışdır	Yumru üzük	Yumru üzük	Yapışdır

 Xoruz təsvirinə nəzər yetirin.
 Bu təsvirdə hansı elementlərdən istifadə olunub?
 Xoruz təsvirinin hazırlanmasına başlayaqla.

42

1

2. Fon olaraq nədən istifadə olunub?

Şagirdlər suallara cavab verirlər.

Şagirdlərə dərsliyin 42-ci səhifəsindəki elementlərə diqqət yetirmək tövsiyə olunur.

Tədqiqat suali: Kağız zolaqlardan xoruz aplikasiyasını necə hazırlamaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Şagirdlər qruplara ayrılır.

Müəllim şagirdlərin diqqətini dərsliyə (səh. 43) yönəldir və qruplara xoruz aplikasiyasının yerinə yetirilmə ardıcılılığını müəyyənləşdirməyi tapşırır. Qruplara tapşırıq verilir.

I qrup. Xoruzun gövdəsinin necə hazırlanığını şərh edin.

II qrup. Xoruzun başının necə hazırlanığını şərh edin.

III qrup. Xoruzun quyrugunun necə hazırlanığını şərh edin.

IV qrup. Xoruzun ayaqlarının necə hazırlanığını şərh edin.

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi hazırladıqları aplikasiyanı təqdim edir.

APLIKASIYA ISLƏRİ

Ösas olaraq boş konfet qutusu, zolaqlar üçün isə adı nazik kağız götürmək olar. Kağız varoqının uzun tərəfinə eni 2-3 sm (yaxşı oları ki, zolağın eni qutunun dərinliyinə bərabər olsun) zolaqlar cızın və kəsin.

 Verilmiş uzunluqda zolaqdan onun 1/4, 1/2, 3/4 hissəsi qədər uzunluqda digərləri kəsin.
Mütəllif zolaqlardan xoruzun şəkildə göstərilən detallarını hazırlayın və onları şəkilindəki ardıcılıqla yapışqanla borkidin.

Fon üçün qutunun daxilinə rəngli kağız və ya karton yapışdırın.

 Xoruz figurunun qutuya necə borkidilməsinə fikir verin və notice çıxarın.

SUALLAR

1. Şəhərdəki qayçılara diqqət yetirin.
Şizca, onlardan hansı məqsədlər üçün istifadə etmək olar?
2. Qayçılarda hansı forqları müşahidə etdiniz?
3. Daha hansı növ qayçılari tanıyırsınız?
4. Siz bu dorada hansı materialdan istifadə etdiniz?
5. Xoruz aplikasiyanın hazırlanmasında hansı elementlərdən istifadə olunmuşdur?

 Kağız zolaqlarından istifadə edərək arı şanı, tülkü və qar dənəcisi aplikasiyalarını hazırlayıın.

43

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

1. Siz aplikasiyanı nədən hazırlaya-caqsınız? (*Rəngli kağızlardan.*)
2. Xoruz fiqurunun hazırlanmasında hansı elementlərdən istifadə edə-cəksiniz? (*İlgək, üzük elementlərindən.*)
3. Xoruzun fiqurunu konfet qutu-suna necə bərkitmək lazımdır? (*Kağız zo-lağından istifadə etməklə yapışdıraraq.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir və aplikasiyanın hazırlanma ardıcılılığı üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim şagirdlərə tapşırığı yerinə yetirməyi tapşırır.

xoruz aplikasiyası hazırlayıın.

Tapşırıq 1: Ağ kağız zolaqlarından xoruz aplikasiyası hazırlayıın.

Tapşırıq 2: Ağ, qırmızı, yaşlı rəngli zolaqlardan xoruz aplikasiyası hazırlayıın.

Tapşırıq 3: Qırmızı, sarı, göy rəngli zolaqlardan xoruz aplikasiyası hazırlayıın.

Şagirdlər tapşırıqları yerinə yetirir. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstərişlər verir.

1. Konfet qutusunu götürüb içərisinə rəngli kağızdan fon kəsərək yapışdırın.
2. Eni konfet qutusunun qapağı dərinliyində ağ kağızdan zolaqlar kəsin.
3. Zolaqlardan üzük şəklində element hazırlayıib xoruzun yumru başını ya-pışdırın.
4. İlgək görünüşlü gövdəni yapışdırın.
5. Xoruzun quyruğu üçün üç böyük ilgək yapışdırın.
6. Baş, bədən və quyruğu birləşdirin.
7. Pipiyi, saqqalı, dimdiyi bir-birinə birləşdirib xoruzun başını hazırlayıın.
8. Xoruzun ayaqlarını gövdəyə birləşdirin və xoruzu qutuya yapışdırın.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına mü-vafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

15

MÖVZU: HEYVAN SİLUETLƏRİ. PANDA (2 SAAT)

**STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.;
1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.**

MƏQSƏD

Şagird:

1. Müxtəlif emal texnologiyalarına aid iş proseslərini (kəsmə, quraşdırma, birləşdirmə) mərhələlər üzrə izah edir.
2. Hazırlanacaq panda aplikasiyasına görə iş yerini təşkil edir.
3. Panda aplikasiyasını hazırlamaq üçün uyğun emal və sitələri seçir.
4. Panda aplikasiyasının hazırlanması ardıcılılığını müəyyənləşdirir.
5. Aplikasiyanın materialına uyğun emal texnologiyası seçir.
6. Panda aplikasiyasının detallarını hazırlayır.
7. Detalları birləşdirməklə pandanı hazırlayır.
8. Panda aplikasiyasının hazırlanmasında sadə tərtibat bacarıqları nümayiş etdirir.
9. Aplikasiyanın qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birgə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarıqları nümayiş etdirir.
10. Aplikasiyanın hazırlanmasında müvafiq təhlükəsizlik və gigiyena qaydalarına əməl edir.
11. Panda aplikasiyasını təqdim edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Yeni bilik
verən dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla iş,
böyük qruplarla
iş, fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə,
beyin həmləsi

RESURSLAR

Ağ kağız, rəngli kağız dəsti, qayçı, köçürmə kağızı, qələm, müxtəlif heyvan siluetləri, PVA yapışqanı, fırça, dərslik, dəftərxana bıçağı, karton

APLİKASIYA İŞLERİ

15. HEYVAN SILUETLERİ PANDA

Səkələ diqqətə baxın.
Siz necə fikirlərsiniz, burada nə təsvir olunub? Bu nəyin siluetidir?

Eladır ki var, bu sizin qara kağızdan kasdiyiniz pandann qalıqlarıdır. Ancaq kosmoni fasilesiz bir xatt üzrə dəqiqliş aparmaq lazımdır.

İş yerinə yetirmək üçün materialları və aletləri müstəqil olaraq seçin. Pandann hazırlanma texnologiyası belədir: pandann silueti köçürmə kağızının köməyi ilə ağ kağıza köçürüllür.

Kasmani nazik kartondan daftarkhana başçığı ilə, rongli kağızdan işa qayçı ilə aparmaq yaxşı olar. Ağ kağızdan kasılmış pandanı qara kağıza yapışdırın, burnunu və gözlerini qeyd edin.

Böyük panda – Çinin cənubunda yaşayan çox nadir heyvanı belə adlandırrırlar.

Yer kürsində canlı bir neçə yüz panda qalmışdır. Buna görə onlar tabiatın mühafizəsi üzrə «Qırımlı kitab»a daxil edilmişlər.

Bu təşkilat pandannasas qida menbəyi olan bambuk meşələrinin mühafizəsinə nəzarət edir. Onları ovlamaq qəti qadağandır.

Ağ kağızdan ya ya siluetlərinə asağıdakı heynav vo quş (dovşan və qaz) siluetlərini kəsib aplikasiyasını hazırlayıın. Başlıcası odur ki, heynvanlar əlamətlərinə görə tanınsın.

SUALLAR

1. Sizə, hər hansı fiquru kəsdikdə nəyə fikir vermək lazımdır?
2. Siluet dedikdə nə başa düşürsünüz?

Dəvə, aylı və qurbağanın siluetini kağıza köçürərək kəsin, onların aplikasiyasını hazırlayıın.

*Siluet – fransız sözü olub, manası forqlı şəhərlər fonda fiqur və əymanın birləşməsi təsviri deməkdir.

44

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə heyvan siluetlərinin nümunələrini göstərərək sual verir:

— Bu nədir? Bu şəkillər necə hazırlanmışdır?

Şagirdlər öz mülahizələrini bildirirlər.

Müəllim siluet haqqında məlumat verir.

Sonra panda siluetini şagirdlərə gösərir və onun haqqında suallar verir:

— Siz panda görmüsünüz?

— O, harada yaşayır?

Suallara cavab aldıqdan sonra panda haqqında məlumat verir.

Tədqiqat səhifəsi:

Panda siluetini necə hazırlamaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim qruplara tədqiqat suali etrafında düşünməyi, dərslikdə verilən materialı (səh. 44) oxumağı və aşağıda ki tapşırıqları icra etməyi tapşırır.

I və III qrup. Panda siluetini hazırlamaq üçün hansı formada və rəngdə kağızlar götürülmüşdür?

II və IV qrupa. Panda siluetinin hazırlanma ardıcılığını izah edin.

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi məməlatın hazırlanması ardıcılılığı haqqında təqdimat edir.

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

1. Siluet dedikdə nə başa düşürsünüz? (*Siluet bir əşyanın fərqli fonda birtonlu kontur təsviridir.*)

2. Kəsməni necə aparmaq lazımdır? (*Fasiləsiz, bir xətt üzrə, dəqiq aparmaq lazımdır.*)

3. Panda harada yaşayır? (*Çinin cənubunda.*)

4. Panda aplikasiyasını necə hazırlamaq olar? (*Şagirdlər işin yerinə yetirilmə ardıcılığını söyləyirlər.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir və panda aplikasiyasının hazırlanma ardıcılılığı üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim şagirdlərə tapşırıq verir:

Tapşırıq 1: Ağ kağızdan qara fonda panda aplikasiyاسını hazırlayın.

Tapşırıq 2: Ağ kağızdan yaşıl fonda panda aplikasiyاسını hazırlayın.

Tapşırıq 3: Ağ kağızdan göy fonda panda aplikasiyاسını hazırlayın.

Şagirdlər tapşırıqları yerinə yetirir. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstərişlər verir.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

16

MÖVZU: SİMMETRİK NAXİŞKƏSMƏ (2 SAAT)

**STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.;
1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.**

MƏQSƏD

Şagird:

1. Simmetrik naxışkəsmə texnologiyasına aid iş prosesini mərhələlər üzrə izah edir.
2. Hazırlanacaq aplikasiyaya görə iş yerini təşkil edir.
3. Çeburaşka və kəpənək aplikasiyalarını hazırlamaq üçün uyğun emal vasitələri seçir.
4. Aplikasiyaların hazırlanması ardıcılığını müəyyənləşdirir.
5. Aplikasiyaların materialına uyğun emal texnologiyası seçir.
6. Aplikasiyaların detallarını hazırlayır.
7. Detalları birləşdirməklə aplikasiyalar hazırlayır.
8. Aplikasiyaların hazırlanmasında sadə tərtibat bacarığı nümayiş etdirir.
9. Aplikasiyaların qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birgə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarığı nümayiş etdirir.
10. Aplikasiyaların hazırlanmasında təhlükəsizlik və gigiyena qaydalarına əməl edir.
11. Çeburaşka və kəpənək aplikasiyalarını təqdim edir.

İNTEGRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Deduktiv
dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla
iş, böyük qrup-
larla iş, fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə,
beyin həmləsi,
BİBÖ

RESURSLAR

Ağ kağız, rəngli kağız dəsti, qayçı, köcürmə kağızı, qələm, PVA
yapışqanı, yapışqan üçün fırça, dərslik, karton, dəftərxana bıçağı

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə dərslikdə (səh. 45) verilən siluet nümunələrini göstərib sual verir:

- Həşərat şəkillərində siz nəyi müşahidə etdiniz?
- Simmetriya nədir?

Şagirdlər öz mülahizələrini bildirirlər.

Müəllim çeburaşka və kəpənək aplikasiyalarını şagirdlərə göstərir.

Tədqiqat suali:

- Çeburaşka və kəpənək aplikasiyalarını necə hazırlamaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa bölür və onların diqqətini dərsliyə (səh. 45) yönəldərək aşağıdakı suallara cavab verməyi tapşırır.

I qrup. Kəpənəyin qanadları və gövdəsi necə hazırlanır?

II qrup. Çeburaşkanın gövdəsi necə hazırlanır?

III qrup. Çeburaşkanın başı və qulaqları necə hazırlanıb?

III mərhələ: İnformasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi təqdimat edir.

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

1. Simmetrik kəsmədə əsas nəyə fikir vermək lazımdır? (*Əsas simmetriya oxuna fikir vermək lazımdır.*)

2. Siz bu fiqurları kəsərkən hansı kəsmə üsulundan istifadə edəcəksiniz? (*Fasiləsiz kəsmə üsulundan istifadə edəcəyik.*)

3. Aplikasiyaları necə hazırlayacaqsınız? (*Aplikasiyaların yerinə yetirilmə ardıcılılığı haqqında məlumat verirlər.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir və aplikasiyaların hazırlanma ardıcılığı üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim şagirdlərə tapşırıq verir.

Tapşırıq 1: Qara rəngli kağızdan çeburaşka və kəpənək aplikasiyası hazırlanın.

Tapşırıq 2: Gök rəngli kağızdan çeburaşka və kəpənək aplikasiyası hazırlanın.

Tapşırıq 3: Yaşıl rəngli kağızdan çeburaşka və kəpənək aplikasiyası hazırlanın.

Şagirdlər tapşırıqları yerinə yetirir. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstərişlər verir.

Müəllim aplikasiyaların yerinə yetirilmə ardıcılığını şagirdlərin diqqətinə çatdırır:

1. Dərslikdəki şəkilləri diqqətlə nəzərdən keçirin.
2. Simmetriya oxlarının sayını təyin edin.
3. Kağız vərəqini simmetriya oxları üzrə qatlayın.
4. Çeburaşka və kəpənəyin ülgülərini hazırlanın.
5. Aplikasiyanı hazırlanın.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

16. SIMMETRİK NAXİŞKƏSMƏ

Har hansı bir həşəratın təsvirinə baxın. O, simmetriya oxuna malikdir. Əgər bu təsviri təsvvvürümüzde yaridan qatlasaq, onda onun iki hissəsi üst-üstə düşəcək. Bu qat xotti təsvir simmetriya oxu adlanır.

Bu xassədan kağızın naxışlı kəsilməsində istifadə etsəniz nə alınar? Bizi kağızın təsvvvürdə yox, həqiqətən qatlayacağımız.

Hər hansı bir həşəratın təsvirinə baxın. O, simmetriya oxuna malikdir. Əgər bu təsviri təsvvvürümüzde yaridan qatlasaq, onda onun iki hissəsi üst-üstə düşəcək. Bu qat xotti təsvir simmetriya oxu adlanır.

Kapanaq ve hörlümcək toru üzərindəki hörlümcək təsvirlərində hansı simmetriya oxlarını görürsünüz?

Siz onları hansı kəsmə üsulu ilə kəsəcəksiniz? Bu mammalatların hazırlanması üçün kağız na üçün məhz belə qatlanır?

Cizgi filminin qəhrəmanı olan Çeburəskannın və kaponayı kasılmış texnologiyasına diqqət yetirin. Onların ülgülərini ranglı vərəqə köçürün, kəsin və kağıza yapışdıraraq aplikasiyalarını hazırlanın.

SUALLAR

1. Simmetrik kəsmədə əsas nəyə fikir vermək lazımdır?
2. Siz bu fiqurları hazırlayarkən hansı kəsmə üsulundan istifadə etdiniz?

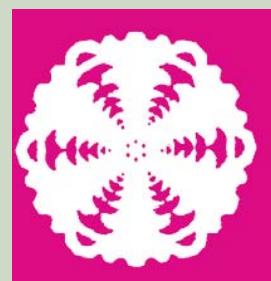
45

**STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.;
1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.**

MƏQSƏD

Şagird:

1. Simmetrik naxışkəsmə texnologiyasına aid iş prosesini mərhələlər üzrə izah edir.
2. Hazırlanacaq aplikasiyaya görə iş yerini təşkil edir.
3. Qar dənəcikləri aplikasiyasını hazırlamaq üçün uyğun emal vasitələri seçir.
4. Aplikasiyanın hazırlanma ardıcılığını müəyyənləşdirir.
5. Aplikasiyanın materialına uyğun emal texnologiyası seçir.
6. Aplikasiyanın detallarını hazırlayır.
7. Detalları birləşdirməklə aplikasiyani hazırlayır.
8. Aplikasiyaların hazırlanmasında sadə tərtibat bacarığı nümayiş etdirir.
9. Aplikasiyanın qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birgə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarığı nümayiş etdirir.
10. Aplikasiyanın hazırlanmasında müvafiq təhlükəsizlik və gigiyena qaydalarına əməl edir.
11. Qar dənəcikləri aplikasiyasını təqdim edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Deduktiv
dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla
iş, böyük qrup-
larla iş, fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə,
beyin həmləsi

RESURSLAR

Ağ kağız, rəngli kağız dəsti, rəngli salvetlər, pərgar, qayçı, köçürmə kağızı, qələm, PVA yapışqanı, fırça, dərslik, karton, dəftərxana bıçağı, qar dənəciklərinin aplikasiya nümunələri

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə suallar verir:

1. Siz nə vaxtsa əsl qar dənəcikləri görmüşünüz?
2. Onlar necə görünür?

17. QAR DƏNƏCİYİ APLİKASIYASININ HAZIRLANMASI

Siz na vaxtsa osl qar dənəciklərino fikir vermisiniz? Onlar necə göründür?

Qeyd etmək lazımdır ki, qar dənəcikləri nazik buz iynəciklərdən ibarətdir və altıbucaqlıdır. Buz iynəciklər birləşib sayısız-hesabsız naxışlar yaradır.

Şəkildəki qar dənəciklərindən hansı əslinə oxşayır? Siz onların forqını nöda görürsünüz?

Qar dənəciyini kəsmək üçün nazik kağız götürün. Bu, kalka, kağız salfet, folqa ola bilər.

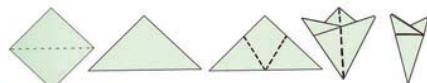

Kağız nüçün nazik olmalıdır?

Qar dənəciyi no qədər zəif naxışı olsa, o qədər inca görünür. Ona görə də qar dənəciyi kəsdiyimiz kağız nazik olmalıdır.

Altıbucaqlı qar dənəciyini kəsmək üçün nişanlama ardıcılığı belə yerinə yetirilir:

Nişanlanmanı sol tərəfdən edirik. Qar dənəciyi niye alıñur?

Əgor şəkil sağ tərəfdən çəkilişək kəsilsə, qar dənəciyi alıñur?

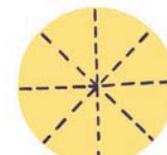
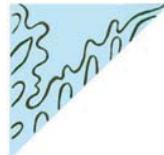
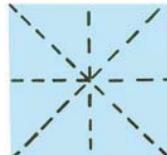
Əgor şəkil hər iki tərəfdən çəkilişək kəssəniz, nə alıñur?

46

QAR DƏNƏCİYİNİN NIŞANLANMASI

1. Qar dənəciyi kəsdiğda hansı qayçadan istifadə etmək lazımdır? Nü üçün?
2. Kağızdan qar dənəcikləri kəsərkən əsas nüyə fikir vermək lazımdır?

Kağız salfetdən zəif qar dənəciklərinin göstərilən sədə variantlarını kəsməyə çalışın.

47

Şagirdlər cavab verirlər.

Müəllim salfetdən hazırlanmış qar dənəcikləri aplikasiyalarını şagirdlərə nümayiş etdirir və qeyd edir ki, burada əsas diqqəti salfetin bükülməsi və nişanlanmasına vermək lazımdır.

Tədqiqat suali: Qar dənəcikləri aplikasiyasını necə hazırlamaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa bölür, şagirdlərin diqqətini dərsliyə (səh. 46) yönəldir və aşağıdakı tapşırıqları yerinə yetirməyi tövsiyə edir:

I qrup. Qar dənəciyini hazırlamaq üçün salfetin qatlanması ardıcılığını yazın.

II qrup. Salfetin nişanlanma ardıcılığını yazın.

III qrup. Qar dənəciyi aplikasiyasının hazırlanması ardıcılığını yazın.

III mərhələ: İnformasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi hazırlayaçaq aplikasiyalar haqqında təqdimat edir.

IV mərhələ: İnformasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

1. Aplikasiyanı kəsmək üçün nüyə fikir vermək lazımdır? (*Salfetin qatlanması və kəsilməsinə fikir vermək lazımdır.*)

2. Aplikasiyanı necə hazırlayacaqsınız? (*Şagirdlər aplikasiyanın hazırlanma ardıcılığı haqqında məlumat verirlər.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir və salfetdən qar dənəcikləri aplikasiyاسının hazırlanma ardıcılığı üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa böölür və onlara tapşırıq verir.

Tapşırıq 1: Ağ salfetdən qara fonda aplikasiya hazırlayın.

Tapşırıq 2: Ağ salfetdən qırmızı fonda aplikasiya hazırlayın.

Tapşırıq 3: Ağ salfetdən göy fonda aplikasiya hazırlayın.

Qruplar tapşırıqları yerinə yetirir. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstərişlər verir.

Müəllim aplikasiyanın yerinə yetirilmə ardıcılığını şagirdlərin diqqətinə çatdırır:
1. Salfet dərslikdə göstərilən xətlər üzrə qatlanır və pəstah hazırlanır.

2. Qar dənəciyinin ülgüsü pəstaha köçürürlür.

3. Qar dənəciyi kəsilir.

4. Aplikasiya hazırlanır.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

18

MÖVZU: HƏNDƏSİ FİQURLARDAN APLİKASIYA. MƏZƏLİ KÖPƏK (2 SAAT)

**STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.;
1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.**

MƏQSƏD

Şagird:

- Köpək aplikasiyasının hazırlanma texnologiyasına aid iş prosesini mərhələlər üzrə izah edir.
- Hazırlanacaq aplikasiyaya görə iş yerini təşkil edir.
- Köpək aplikasiyasını hazırlamaq üçün uyğun emal vasitələri seçir.
- Aplikasiyanın hazırlanması ardıcılığını müəyyənləşdirir.
- Aplikasiyanın materialına uyğun emal texnologiyası seçir.
- Aplikasiyanın detallarını hazırlayır.
- Detalları birləşdirməklə köpək aplikasiyasını hazırlayır.
- Aplikasiyanın hazırlanmasında sadə tərtibat bacarığı nümayiş etdirir.
- Aplikasiyanın qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birgə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarığı nümayiş etdirir.
- Aplikasiyanın hazırlanmasında müvafiq təhlükəsizlik və gigiyena qaydalarına əməl edir.
- Məzəli köpək aplikasiyasını təqdim edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Deduktiv
dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla
iş, böyük qrup-
larla iş, fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə,
beyin həmləsi,
Venn diaqramı

RESURSLAR

Rəngli kağız dəsti, qayçı, pərgar,
qələm, PVA yapışqanı, fırça,
dəftərxana bıçağı, karton, dərslik

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə suallar verir:

1. Siz köpək haqqında nə bilirsiniz?
2. Biz köpək aplikasiyasını hansı fiqurların köməyi ilə hazırlaya bilərik?

Şagirdlər müxtəlif cavablar verirlər.

Müəllim dərslikdən (səh. 48) məzəli köpəyin hazırlanmasına aid materialı oxumağı şagirdlərə tapşırır və sual verir:

- Məzəli köpək fiqurunun hazırlanmasında hansı həndəsi fiqurlardan istifadə edilib?

Tədqiqat sualı: Məzəli köpək aplikasiyasını necə hazırlamaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Tədqiqat sualı ətrafında şagirdlər tədqiqat aparırlar.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa bölür və onlara aşağıdakı sualları verir:

I qrup. Məzəli köpək aplikasiyasında köpəyin gövdəsi necə hazırlanır?

II qrup. Məzəli köpək aplikasiyasında köpəyin başı necə hazırlanır?

III qrup. Məzəli köpək aplikasiyasında köpəyin qulaqları necə hazırlanır?

III mərhələ: İnformasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi hazırladıqları aplikasiyani təqdim edir.

APLİKASIYA İŞLƏRİ

18. HƏNDƏSİ FİQURLARDAN APLİKASIYA MƏZƏLİ KÖPƏK

 Şəkildeki köpəyin kağızdan hazırlanmış aplikasiyasında hansı həndəsi fiqurlardan istifadə edilmişdir?

Ifadə gözləri olan bu balaca, qısaayaqlı, dəbdəbeli kürklü köpəyi boyun Cında çoxaldıblar.

Aplikasiyanı hazırlamak üçün 2-3 rəngdə (açılıq-qohvoy, qahvayı və narincı) kağız götürün.

Müxtəlif diametrləri dairələr kəsin.

Kiçik dairələr bas, qulaqlar və qisa tükər üçündür.

Böyük dairənin yarısı gövdə üçündür.

Böyük dairənin ikinci yarısını bərabər hissələrə bölərək kəsin. Bu, uzun tükərlər olacaq.

Dairələrdən və yarımdairələrdən gövdəni və başı şəkildə göstərillən qaydada yapışdırın.

Qulaqlara və quyrugşa kılçıl dairələrə kəsilmiş tükərləri, gövdəye isə böyük dairə hissələrindən kəsimli tükərləri yapışdırın. Uzun tükərlərin üzərinə nisbatan qısa tükərlər yapışdırmaq olar. Bu aplikasiyada dairənin kiçili hissələri kimi, böyük hissələrdən da istifadə edilir (dairənin 1/4, 1/3 və 1/8 hissələrindən).

SUALLAR <ol style="list-style-type: none"> Həzirladığınız aplikasiyada hansı rəngdə materialardan istifadə edilmişdir? Aplikasiyanın hissələri hansı həndəsi fiqurlar şəklinde kəsilmişdir? 	 1. Hazırladığınız aplikasiyada hansı rəngdə materialardan istifadə edilmişdir? 2. Aplikasiyanın hissələri hansı həndəsi fiqurlar şəklinde kəsilmişdir?
--	--

 Konfet kağızlarından istifadə edərək şəkildə avtomobili hazırlayın. Avtomobil aplikasiyاسının başqa variantını fikirləşin və hazırlayın.

 48

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

Müzakirə sualları:

1. Aplikasiyada hansı rəngdə kağızlardan istifadə edəcəksiniz? (*Açıq-qəhvəyi, qəhvəyi və narinci rəngdə kağızlardan*)
2. Aplikasiyanın hazırlanmasında kağızı hansı həndəsi formada kəsmək lazımdır? (*Dairə, yarımdairə*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir və məzəli köpək aplikasiyanının hazırlanma ardıcılılığı üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim qruplara tapşırıq verir:

Tapşırıq: Dərslikdəki ardıcılıq üzrə məzəli köpək aplikasiyasını hazırlayın.

Qruplar tapşırığı yerinə yetirir. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstərişlər verir.

Müəllim şagirdlərin diqqətinə aplikasiyanın yerinə yetirilmə ardıcılığını çatdırır:

1. 2-3 rəngdə (açıq-qəhvəyi, qəhvəyi və narinci) kağız götürülür.
2. Kiçik diametrli dairələr kəsilir və hissələrə bölünür.
3. Aplikasiya şəkildəki kimi yığıılır.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

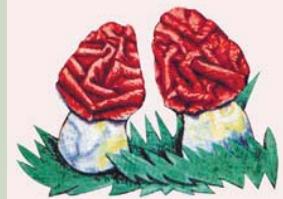
Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

19**MÖVZU: QIRIŞIQ PARÇADAN APLİKASIYA. GÖBƏLƏKLƏR (2 SAAT)**

STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.

MƏQSƏD**Şagird:**

1. Qırışıq parçadan aplikasiyanın hazırlanması texnologiyalarına aid iş prosesini mərhələlər üzrə izah edir.
2. Hazırlanacaq aplikasiyaya görə iş yerini təşkil edir.
3. Qırışıq parçadan aplikasiyanı hazırlamaq üçün uyğun emal vasitələri seçir.
4. Göbələklər aplikasiyasının hazırlanması ardıcılığını müəyyənləşdirir.
5. Aplikasiyanın materialına uyğun emal texnologiyası seçir.
6. Aplikasiyanın detallarını hazırlayır.
7. Detalları birləşdirməklə göbələklər aplikasiyasını hazırlayır.
8. Aplikasiyanın hazırlanmasında sadə tərtibat bacarığı nümayiş etdirir.
9. Aplikasiyanın qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birgə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarığı nümayiş etdirir.
10. Aplikasiyanın hazırlanmasında müvafiq təhlükəsizlik və gigiyena qaydalarına əməl edir.
11. Qırışıq parçadan göbələklər aplikasiyasını təqdim edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.; T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Yeni bilik verən dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla iş, böyük qruplarla iş, fərdi iş, cütlərlə iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə, beyin həmləsi, karusel

RESURSLAR

Parça qırıntıları, PVA yapışqanı, albom kağızı, fırça, qayçı, köcürmə kağızı, qələm, dərslik

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə sual verir:

- Meşədə yerdə bitən qida bitkilərinə nələr daxildir?
- Siz göbələk haqqında nə bilirsiniz?

Şagirdlər müxtəlif cavablar verirlər. Müəllim şagirdlərə qırışiq parçadan hazırlanmış aplikasiya nümunələrini nümayiş etdirir. Sual verir:

- Bu aplikasiyalar nədən hazırlanmışdır?

Şagirdlərin cavabları dinlənilir.

Tədqiqat suali: Qırışiq parçadan göbələk aplikasiyasını necə hazırlamaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa bölür və onlara tapşırıqlar verir:

I qrup. Göbələk hansı hissələrdən ibarətdir və hissələr hansı rəngdədir?

II qrup. Göbələyin gövdəsi necə hazırlanır?

III qrup. Göbələyin papağı necə hazırlanır?

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi hazırlayaqları aplikasiyanın texnologiyasını təqdim edir.

IV mərhələ: İnfomasianın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

Müzakirə sualları:

1. Aplikasiyanı nədən hazırlayacaqsınız? (Aplikasiyanı qırışiq parçadan və kağızlardan hazırlayacaqıq.)

APLIKASIYA İŞLƏRİ

19. QIRIŞIQ PARÇADAN APLİKASIYA GÖBƏLKƏLƏR

Şəkildə nə təsvir edilmişdir?

Aplikasiyada hansı materiallardan istifadə olunmuşdur?

Bu aplikasiyani hazırlamaya çalışaq.

Tərəfləri 10–12 sm olan kvadrat şəklində nazik parça qırıntıları (rongborong və ya bürəngli) götürürün. Albom kağızının böyük olmayan sahəsinə (təqribən 7x7sm) qatı PVA yapışqanı yaxın (1). Parçanı hamar şəkildə onun üzərinə qoyn (2). Barmağalarını parçanı mərkəzə doğru elə yığın ki, o, soligəsiz kiçik qatlar şəkildə qırıssın (3).

Alınmış qırışiq səthi olıncın içi ilə sıxın və onu 3–5 dəqiqə ağır aşınan alınaq qoyn (4).

Qayçının kəməyi ilə detala lazımi formanı verin (5).

SUALLAR

1. Bu səth siz nəyi xatırladır?
2. Aplikasiyani necə hazırladınız?
3. 5-ci şəkildə ağacların gövdəsinə diqət getirin. Onlar bir az fırqlı göründür. Fərqli nadadir?

Şəkildəki it aplikasiyalarını qırışiq parçadan istifadə etməklə hazırlayıın.

2. Göbələk aplikasiyasını necə hazırlamaq lazımdır? (*Şagirdlər aplikasiyanın hazırlanma texnologiyasını söyləyirlər.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir və qırışiq parçadan aplikasiyanın hazırlanma ardıcılığı üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim şagirdlərə tapşırıq verir.

Tapşırıq: Qırışiq parçadan göbələk aplikasiyası hazırlayın.

Şagirdlər tapşırığı yerinə yetirir. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstərişlər verir.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

20

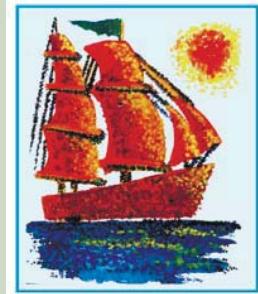
MÖVZU: MÜXTƏLİF MATERİALLARDAN MOZAİKA. YELKƏNLİ GƏMİ (2 SAAT)

**STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.;
1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.**

MƏQSƏD

Şagird:

1. Mozaikanın hazırlanma texnologiyasına aid iş prosesini mərhələlər üzrə izah edir.
2. Hazırlanacaq mozaikaya görə iş yerini təşkil edir.
3. Yelkənli gəmi mozaikasını hazırlamaq üçün uyğun emal vasitələri seçir.
4. Mozaikanın hazırlanması ardıcılığını müəyyənləşdirir.
5. Mozaikanın materialına uyğun emal texnologiyası seçir.
6. Mozaikanın detallarını hazırlayır.
7. Detalları birləşdirməklə yelkənli gəmi mozaikasını hazırlayır.
8. Mozaikanın hazırlanmasında sadə tərtibat bacarığı nümayiş etdirir.
9. Mozaikanın qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birgə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarığı nümayiş etdirir.
10. Mozaikanın hazırlanmasında müvafiq təhlükəsizlik və gigiyena qaydalarına əməl edir.
11. Yelkənli gəmi mozaikasını təqdim edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Deduktiv
dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla
iş, böyük qrup-
larla iş, fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə,
beyin həmləsi

RESURSLAR

Karton, yumurta qabıqları, PVA yapışqanı, fırça, köcürmə kağı-
zı, qələm, müxtəlif materiallardan mozaika nümunələri, dərslik

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə sual verir:

— Su nəqliyyatının hansı növlərini tanıyırsınız?

Şagirdlər tanıdlıqları su nəqliyyatı növlərini sadalayırlar.

Şagirdlərdən «Yelkənli gəmi» cavabını aldıqdan sonra həmin adda mozaika nümunəsini onlara göstərərək sual verir:

1. Gəmi təsviri hansı materialdan hazırlanıb?

2. Belə formada hazırlanmış təsvirlər necə adlanır?

Şagirdlərin cavabları dinlənilir.

Tədqiqat suali: Yumurta qabıqlarından yelkənli gəminin mozaikasını necə hazırlamaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 4 qrupa böлür və onların diqqətini dərsliyə (səh. 50) yönəldərək tapşırıq verir:

I qrup. Yelkənli gəmi mozaikasının hansı hissələrdən ibarət olduğunu qeyd edin.

II qrup. Yelkənli gəmi mozaikasının hazırlanmasında hansı rənglərdən istifadə edildiyini qeyd edin.

III qrup. Mozaikanın hazırlanma ardılığını qeyd edin.

IV qrup. Dəniz və günəş təsviri mozaikada hansı ardıcılıqla hazırlanıb?

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi – 20 dəq.

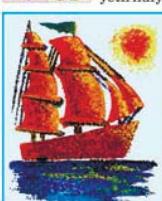
Müəllim qrupların təqdimatını dinleyir. Hər qrupun nümayəndəsi hazırlayacaqları mozaika haqqında mülahizələrini təqdim edir.

MOZAİKA İSLƏRİ

**20. MÜXTƏLİF MATERİALLARDAN
MOZAİKA**

YELKƏNLİ GƏMİ

Şəkildəki təsvir diqqət yetirin. Bu kompozisiyanın mozaika texniki ilə yerinə yetirildiyini demək olar!

Kompozisiyanın yaradılması üçün müxtəlif materiallardan: rəngli kağız, yumurta qabıqları, plastilin və s. istifadə etmək olar.

Sizə, şəkildəki yelkənli gəmi mozaikası hansı materiallardan hazırlanıb?

Yuyulmuş və qurudulmuş yumurta qabıqlarını xirdalamaq lazımdır.

Şəkildəki mozaikada istifadə olunan yumurta qabıqları özüllə neçə bildirilir?

Yelkənli gəmi mozaikasının hazırlanmasında hansı materiallardan istifadə edilməsinin olverişli olmasını yoxlayın.

Müxtəlif materiallardan yelkənli gəmi mozaikası hazırlayın.

SUALLAR

1. Mozaika dedikdə nə başa düşürlür?
2. Mozaika işlərini yerinə yetirərkən nəyə fikir vermək lazımdır?

Şəkillərdə təsvir olunmuş zənbil, keçi və çanaklı bağla mozaikaların müxtəlif materiallardan (ronglı kağız, yumurta qabıqları və balqabaq tamları) istifadə etməklə yerinə yetirin.

*PVA yapışqanı – kağız və karton məmulatları yapışdırmaq üçün tətbiq edilir.

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

Müzakirə sualları:

1. Mozaikanı hazırlayarkən nəyə fikir vermək lazımdır? (*Yumurta qabıqlarını və ya rəngli kağızları kontur boyunca düzgün yapışdırmağa.*)
2. Siz mozaikanı necə yerinə yetirəcəksiniz? (*Şagirdlər mozaikanın hazırlanma ardıcılığı haqqında fikirlərini söyləyirlər.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir və müxtəlif materiallardan yelkənli gəmi mozaikasının hazırlanma ardıcılığı üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim qruplara tapşırıqlar verir:

Tapşırıq 1. (I və III qruplara) Yumurta qabıqlarından yelkənli gəmi mozaikasını hazırlayın.

Tapşırıq 2. (II və IV qruplara) Rəngli kağız qırıntılarından yelkənli gəmi mozaikasını hazırlayın.

Qruplar tapşırığı yerinə yetirir. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstərişlər verir.

Müəllim mozaikanın hazırlanma ardıcılığını nəzərinə çatdırır:

1. Rəngli kağız və yumurta qabıqları xırdalanır.

2. Yapışqan və ya plastilin özülə yaxılır.

3. Xırdalanmış rəngli kağız və yumurta qabıqları özülə birləşdirilərək mozaika hazırlanır.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

21

**MÖVZU: MUNCUQDAN VƏ PLASTİLİN KÜRƏCİKLƏRDƏN MOZAİKA.
TOVUZQUŞU (2 SAAT)**

**STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.;
1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.**

MƏQSƏD

Şagird:

1. Mozaikanın hazırlanma texnologiyasına aid iş prosesini mərhələlər üzrə izah edir.
2. Hazırlanacaq mozaikaya görə iş yerini təşkil edir.
3. Tovuzquşu mozaikasını hazırlamaq üçün uyğun emal vasitələri seçir.
4. Mozaikanın hazırlanması ardıcılığını müəyyənləşdirir.
5. Mozaikanın materialına uyğun emal texnologiyası seçir.
6. Mozaikanın detallarını hazırlayır.
7. Detalları birləşdirməklə tovuzquşu mozaikasını hazırlayır.
8. Mozaikanın hazırlanmasında sadə tərtibat bacarığı nümayiş etdirir.
9. Mozaikanın qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birgə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarığı nümayiş etdirir.
10. Mozaikanın hazırlanmasında müvafiq təhlükəsizlik və gigiyena qaydalarına əməl edir.
11. Muncuqdan və plastilindən hazırladığı tovuzquşu mozaikasını təqdim edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DÖRSİN TİPİ

Yeni bilik
verən dərs

İŞ FORMALARI

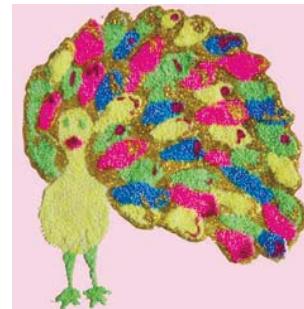
Kiçik qruplarla
iş, böyük qrup-
larla iş, fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə,
beyin həmləsi

RESURSLAR

Karton, plastilin dəsti, heykəltəraş bıçağı, rəngli muncuqlar, zər, maqqaş, köçürmə kağızı, qələm, PVA yapışqanı, fırça, dərslik

DÖRSİN GEDİŞİ**I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.**

Müəllim şagirdlərə sual verir:

- Siz tovuzquşunu görmüsünüz? Onun xarici görünüşünü xarakterizə edə bilərsiniz?
Şagirdlər öz mülahizələrini bildirirlər.

Müəllim şagirdlərə muncuqlardan hazırlanmış tovuzquşu mozaikasını göstərərək sual verir:

- Bu mozaika nədən hazırlanmışdır?

Şagirdlər cavab verirlər.

Tədqiqat suali: Tovuzquşu mozaikasını muncuqdan necə hazırlamaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 4 qrupa bölür.
Qrupların diqqətini dərsliyə (səh. 51) yönəldir və tapşırıqlar verir:

I qrup. Tovuz quşunun mozaikasını hazırlamaq üçün hansı rəngdə muncuqdan istifadə etmək lazımdır?

II qrup. Tovuz quşunun lələkləri necə hazırlanır?

III qrup. Tovuz quşunun gövdəsi necə hazırlanır?

IV qrup. Tovuz quşu mozaikasının hazırlanması ardıcılığını izah edin.

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi hazırlayaqları mozaika haqqında təqdimat edir.

MOZAİKA İŞLƏRİ

21. MUNCUQDAN VƏ PLASTİLİN KÜRƏCİKLERİNDƏN MOZAİKA TOVUZQUŞU

Səklo diqqət yetirin.
Şəkildəki hansı quşun mozaikasıdır?

Bu mozaika hansı materialdan hazırlanmışdır?

Tovuzquşunun muncuqdan mozaikasını hazırlamadan övvəl onun tasvirinə konturu kartona köçürülməlidir.

Muncuqları düzme işinə başlamadan övvəl hazırlıq görülməlidir. Belə ki, ulğun röngdə plastilin və ya PVA yapışqanı kontura yaxılır və müxtəlif rəngli muncuqlar mərkəzdən başlayaraq plastilinin üzərinə bərkidilir. Seçilən hissə tam şəkildə muncuqlarla doldurulur.

Sonda işləklerin arasını zarla bəzəmək lazımdır.

1. Bu mozaika işində, əsasən, nəyə fikir vermək lazımdır?
2. Muncuqlar kartona necə bərkidilir?

Plastilin kürəciklərindən və ya muncuqlardan avtomobil mozaikası hazırlanın.

IV mərhələ: İnfomasıyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

Müzakirə sualları:

1. Mozaika işində, əsasən, neyə fikir vermək lazımdır? (*Muncuqların kontr boyunca düzgün yapılandırmasına fikir vermək lazımdır.*)
2. Siz mozaikanı necə hazırlayacaqsınız? (*Şagirdlər mozaikanın yerinə yetirilmə ardıcılığını söyləyirlər.*)
3. Muncuqları kartona hansı yolla bərkitmək olar? (*Şagirdlər cavab verirlər.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir və muncuqlardan tovuzquşunun mozaikasının hazırlanma ardıcılığı üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim qruplara tapşırıqlar verir:

Tapşırıq 1. (I–III qruplar) Muncuqdan tovuzquşu mozaikasını hazırlayın.

Tapşırıq 2. (II–IV qruplar) Plastilin kürəciklərdən tovuzquşu mozaikasını hazırlayın. Qruplar tapşırıqları yerinə yetirir. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstərişlər verir.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

22

MÖVZU: PAMBIQ KÜRƏCİKLƏRDƏN MOZAİKA. PUDEL (2 SAAT)

**STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.;
1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.**

MƏQSƏD

Şagird:

1. Mozaikanın hazırlanma texnologiyasına aid iş prosesini mərhələlər üzrə izah edir.
2. Hazırlanacaq mozaikaya görə iş yerini təşkil edir.
3. Pudel mozaikasını hazırlamaq üçün uyğun emal vasitələri seçir.
4. Mozaikanın hazırlanma ardıcılığını müəyyənləşdirir.
5. Mozaikanın materialına uyğun emal texnologiyası seçir.
6. Mozaikanın detallarını hazırlayır.
7. Detalları birləşdirməklə pudel mozaikasını hazırlayırlar.
8. Mozaikanın hazırlanmasında sadə tərtibat bacarığı nümayiş etdirir.
9. Mozaikanın qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birgə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarığı nümayiş etdirir.
10. Mozaikanın hazırlanmasında müvafiq təhlükəsizlik və gigiyena qaydalarına əməl edir.
11. Pambıq kürəciklərdən hazırlanmış pudel mozaikasını təqdim edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Deduktiv
dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla
iş, böyük qrup-
larla iş, fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə,
beyin həmləsi

RESURSLAR

Karton, plastilin dəsti, pambıq, qələm, PVA yapışqanı, fırça,
köçürmə kağızı, dərslik, Pudel mozaika nümunəsi

DƏRSİN GEDİŞİ**I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.**

Müəllim şagirdlərə sual verir:

1. Pambıq kürəciklərdən mozaika görmüsünüz mü?

Müəllim pudel it cinsinin pambıqdan hazırlanmış mozaika nümunəsini şagirdlərə göstərir və sual verir:

2. Bunu hansı heyvanların mozaikasını hazırlayarkən istifadə etmək olar?
Şagirdlər mülahizələrini bildirirlər.

Tədqiqat suali: Pudelin pambıqdan mozaikasını necə hazırlamaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa bölmər və şagirdlərin diqqətini dərsliyə (səh. 52) yönəldir. Qruplara suallar verilir:

I qrup. Pudelin digər köpəklərdən fərqi nədir?

II qrup. Pambıq kürəciklər necə hazırlanır?

III qrup. Pambıq kürəciklərdən daha harada istifadə olunur?

**III mərhələ: İnfomasiya
mübadiləsi – 20 dəq.**

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi hazırlayacaqları mozaika haqqında fikirlərini söyləyir.

**IV mərhələ: İnfomasiyanın
müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.****Müzakirə sualları:**

1. Mozaika işini yerinə yetirərkən, əsasən, nəyə fikir vermək lazımdır?
(Pambıq kürəciklərin kontur boyunca düzgün yapışdırılmasına.)

MOZAİKA İSLƏRİ

**22. PAMBIQ KÜRƏCİKLƏRDƏN MOZAİKA
PUDEL**

Şəkildə təsvir olunmuş köpəyə hayatda rast gəlmisinizmi?

Pudel haqqında nə bilsiniz?

Onun mozaikasının hazırlanmasında hansı materiallardan istifadə edilmişdir?

Pudel köpək cinsinin adıdır. Onun əcədləri qalıntılı çoban iti və su quşları ovlanmaqdə məhir olan ov itidir.

Bu köpək cinsinin adı həmin itlərin suya olan sevgisindən xaber verir. Pudel qadın alman sözü olub, «gölməç», «nohur» deməkdir.

SUALLAR

1. Pudelin siluetini kartona köçürün və onu kesin.
2. Pambıqdan noxud danacılı ölçüsündə kürəciklər yumrulayın.
3. Pambıq yapışdırılacaq hissələrə yapışan sürtün və kürəcikləri düzün.
4. Pudelin qulağını kürəciklərlə örtün və onun ancaq yuxarı daxili hissəsinə yapışan sürtərək axtarış yapışdırın.

**1. Pambıqdan hazırlanmas mozaikada, əsasən, naya fikir vermək lazımdır?
2. Mozaikanın hazırlanması ardıcılığı necədir?
3. Pambıq hansı formada kontura yapışdırılır?**

52

2. Mozaikanı hansı ardıcılıqla yerinə yetirmək olar? (*Şagirdlər mozaikanın yerinə yetirilmə ardıcılığını şərh edirlər.*)

3. Pambıq hansı şəkildə kontura yapışdırılır? (*Kürəcik şəklində.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir və pambıq kürəciklərdən pudel mozaikasının hazırlanma ardıcılığı üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim qruplara tapşırıqlar verir.

Tapşırıq 1. Qırmızı fonda pambıqdan pudel mozaikasını hazırlayın.

Tapşırıq 2. Yaşıl fonda pambıqdan pudel mozaikasını hazırlayın.

Tapşırıq 3. Gök fonda pambıqdan pudel mozaikasını hazırlayın.

Qruplar tapşırıqları yerinə yetirir. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstərişlər verir.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

23

MÖVZU: KAĞIZ MODULLARDAN BƏDİİ KONSTRUKSIYALAR. KAĞIZ FIRFIRA. FOTOŞƏKİL ÜÇÜN ULDUŞŞƏKİLLİ ÇƏRÇİVƏ (2 SAAT)

***Qeyd:** Perspektiv planlaşdırılmada kağızqatlama texnologiyası ilə bağlı 2 saat dərs nəzərdə tutulmuşdur. Dərslikdə bu texnologiyaya dair 3 tərtibatın – kağız firfira, fotosəkil üçün çərçivə və mamont figurunun hazırlanması qaydaları təqdim edilmişdir. Müəllim şagirdlərin arzusuna uyğun olaraq, yaxud öz təşəbbüsü ilə bu mövzular arasında seçim edə bilər.*

STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.

MƏQSƏD

Şagird:

1. Kağızqatlama texnologiyasına aid iş prosesini mərhələlər üzrə izah edir.
2. Hazırlanacaq firfira və ulduşşəkilli çərçivəyə görə iş yerini təşkil edir.
3. Firfira və çərçivəni hazırlamaq üçün uyğun emal vasitələri seçir.
4. Firfira və çərçivənin hazırlanma ardıcılığını müəyyənləşdirir.
5. Firfira və çərçivənin materialına uyğun emal texnologiyası seçir.
6. Firfira və çərçivənin detallarını (modulları) hazırlayırlar.
7. Detalları (modulları) birləşdirməklə fotosəkil üçün ulduşşəkilli çərçivə hazırlayırlar.
8. Firfira və çərçivənin hazırlanmasında sadə tərtibat bacarığı nümayiş etdirir.
9. Firfira və çərçivənin qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birgə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarığı nümayiş etdirir.
10. Firfira və çərçivənin hazırlanmasında müvafiq təhlükəsizlik qaydalarına əməl edir.
11. Fotosəkil üçün ulduşşəkilli çərçivə hazırlayıb təqdim edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

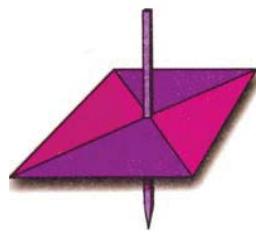
Deduktiv
dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla iş, böyük qruplarla iş, fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə,
beyin həmləsi

RESURSLAR

Rəngli kağız dəsti, hazır modullar, sığallayıcı, xətkəş, qayçı, qələm, dərslik, fotosəkil üçün ulduzşəkilli çərçivə və fırfıra nümunəsi

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim fırfıra və fotosəkil üçün ulduzşəkilli çərçivə nümunəsini şagirdlərə nümayiş etdirir və sual verir:

— Bu fırfıra və çərçivə nədən hazırlanmışdır?

Şagirdlər cavab verirlər.

Tədqiqat suali: Kağız modullardan fırfıra və ulduzşəkilli çərçivəni necə hazırlamaq olar?

KAĞIZQATLAMA

23. KAĞIZ MODULLARDAN BƏDİİ KONSTRÜKSİYALAR

KAĞIZ FIRFIRA

Siz fırfıra görmüsünüz, onu kağızdan necə hazırlamaq olar? Bu fırfıra kağız modullardan hazırlanmışdır.

Bu oyuncaq üçün tərəfləri uyğun olaraq 9–3 sm və ya 12–4 sm olan iki düzbucaqlı kağız götürmək lazımdır.

Qatlamanın yerinə yetirilməsi texnologiyasına diqqət yetirin.

A, B, C küçələrini ardıcıl olaraq qatlayın.

Qatlama işini apararkən diqqəti olmaq lazımdır.

Kiçikölçülü ciblər qatlamaq texnikası

1. Fırfıranı hazırlamaq üçün hansı kağızdan istifadə etdiniz?
2. Qatlama naya fikir vermək lazımdır!

Şəkildə gördüyünüz rəngbərəng kubu müstəqil hazırlayın.

*Modul — latın sözü olub «ölçü» deməkdir.

53

KAĞIZQATLAMA

FOTOSƏKİL ÜÇÜN ULDUZŞƏKILLİ ÇƏRÇİVƏ

Fotosəkil çərçivəsinin təsvirinə diqqət yetirin. Çərçivə nədan hazırlanmışdır?

Bu çərçivə kağız modullardan* hazırlanmışdır. Siza hər birinin ölçüsü 8–12 sm olan 10 adəd kvadrat kağız lazım olacaq.

Kağızları 1-ci, 2-ci, 3-cü sxemlər üzrə qatlaşdırın, fasali* formasında figur alacaqsınız.

Ulduzşəkilli çərçivənə kollektiv şöküldə hazırlanmaq olar. Bu zaman müxtəlif rəngli kağızlardan istifadə etmək lazımdır.

Fotosəkil üçün çərçivəni aşağıdakı ardıcılıqla yerinə yetirin:

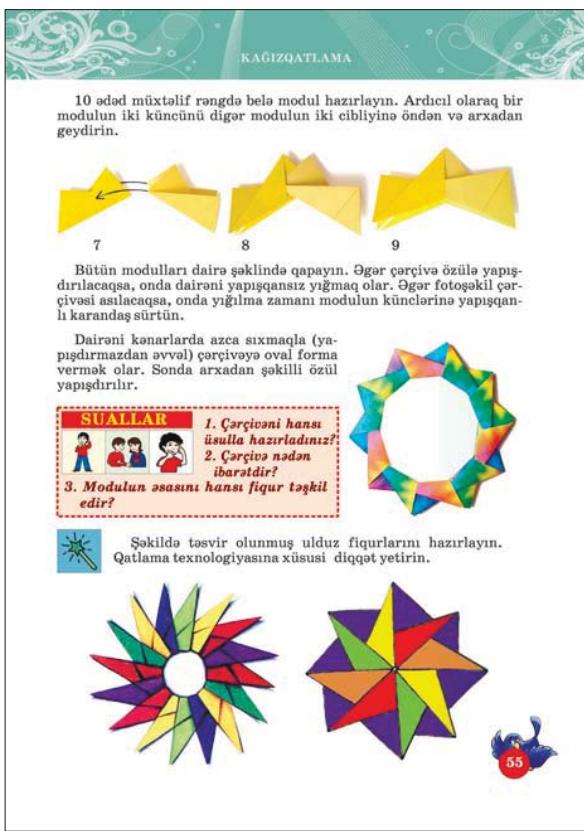
1. Kvadrati yarıdan qatlayın.
2. Kvadratin küçələrini qatlayın.
3. *Fasalişəkilli* baza formasını qatlayın.

4. Sol küçə yuxarı qaldırın. Qatlama xəttini düzbucaqlının küçələrinin tən ortasından keçirin.

5. Çevirin və sağ küçə yuxarı qatlayın.
6. Modul hazırdir.

*Kağız modul — kağız qatlama (origami) üsulu ilə alda olunan iş materialıdır.
**Fasali — sacda bisirilən qat-qat kökə

54

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa böлür və qrupların diqqətini dərsliyə (səh. 53–55) yönəldir.

Şagirdlər modulların hazırlanması texnologiyası ilə tanış olurlar. Qruplara suallar verilir:

I qrup. Fırıldırı hazırlamaq üçün hansı alət və materiallar lazımdır?

II qrup. Ulduzşəkilli çərçivə nədən və necə hazırlanır?

III qrup. Fırfıra necə hazırlanır?

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi hazırlayaqları fırfıra və çərçivə haqqında təqdimat edir.

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

Müzakirə sualları:

1. Çərçivəni nədən hazırlamaq olar? (*Müxtəlif rəngli modullardan.*)
2. Modulları hansı üsulla hazırlayacaqsınız? (*Kağızqatlama üsulu ilə.*)
3. Modulları necə birləşdirmək olar? (*Bir-birinə geydirməklə.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir və ulduzşəkilli çərçivənin hazırlanma ardıcılılığı üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim qruplara tapşırıq verir.

Tapşırıq 1: Ağ, qırmızı, yaşıl rəngli modullardan ulduzşəkilli çərçivə hazırlayın.

Tapşırıq 2: Sarı, qırmızı, göy rəngli modullardan ulduzşəkilli çərçivə hazırlayın.

Tapşırıq 3: Yaşıl, göy, qəhvəyi rəngli modullardan ulduzşəkilli çərçivə hazırlayın.

Qruplar tapşırığı yerinə yetirir. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstərişlər verir.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

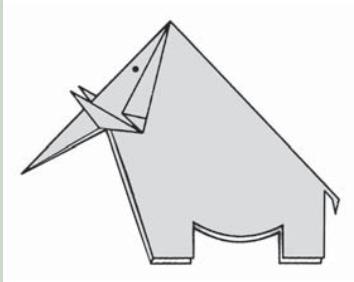
MÖVZU: KAĞIZI QATLAYIRIQ VƏ KƏSİRİK. MAMONT FİQURU

**STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.;
1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.**

MƏQSƏD

Şagird:

1. Şagird kağızqatlama texnologiyalarına aid iş prosesini mərhələlər üzrə izah edir.
2. Hazırlanacaq mamont fiquruna görə iş yerini təşkil edir.
3. Mamont fiqurunu hazırlamaq üçün uyğun emal və sitələri seçir.
4. Mamont fiqurunun hazırlanma ardıcılığını müəyyənləşdirir.
5. Mamont fiqurunun materialına uyğun emal texnologiyası seçir.
6. Mamont fiqurunun detallarını hazırlayır.
7. Mamont fiqurunun hazırlanmasında sadə tərtibat bacarıqları nümayiş etdirir.
8. Mamont fiqurunun qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birləşmə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarığı nümayiş etdirir.
9. Mamont fiqurunun hazırlanmasında müvafiq təhlükəsizlik qaydalarına əməl edir.
10. Hazırladığı mamont fiqurunu təqdim edir.

İNTEGRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Deduktiv
dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla
iş, böyük qrup-
larla iş, fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə,
beyin həmləsi

RESURSLAR

Rəngli kağızlar, flomaster, qayçı, sığallayıcı, dərslik, mamont şəkli

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə mamont şəklini göstərib müraciət edir:

– Bu hansı heyvanın fiqurudur? O hansı heyvana oxşayır?

Şagirdlər suallara cavab verirlər.

Müəllim mamont haqqında məlumat verir və hazır məmulatı şagirdlərə göstərir. Qeyd edir ki, mamont qazıntılar nəticəsində tapılan fil cinsli heyvandır.

KAGIZQATLAMA

KAĞIZI QATLAYIRIQ VƏ KƏSİRİK MAMONT FIGURU

Şəkli diqqətlə nəzərdən keçirin. Bu hansı heyvannın fiqurudur?

Texnoloji xəritə və işin yerinə yetirilme planı vasitəsilə mamont fiqurunu hazırlayaq.

Məməlatın hazırlanması ardıcılığında diqqət yetirin.

SUALLAR

1. Mamont fiqurunun hazırlanma ardıcılığı neçə mərhələdən ibarətdir?
2. Kağız qatlamaqla başqa hansı fiqurları hazırlamaq olar?

56

1. Şəkildəki fiqurların adını aləmətlərin görə töyin edin və onları müstəqil hazırlayın.
2. Fiqurların hazırlanma texnologiyaları arasındakı fərqi müəyyənləşdirin.

*Mamont – fil cinsindən olan nəslü kəsilmiş qədim heyvan

Tədqiqat suali: Mamontun fiquru-nu kağızdan necə hazırlamaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa bölür və qrupların diqqətini dərsliyə (səh. 56) yönəldir. Qruplara tapşırıqlar verilir:

I və III qrup. Mamont fiqurunun hazırlanmasında hansı texnologiyalar-dan istifadə edəcəksiniz?

II və IV qrup. Mamont fiqurunun hazırlanma ardıcılığını şərh edin.

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinlə-yir. Hər qrupun nümayəndəsi hazırla-yacaqları mamont fiquru haqqında təq-dimat edir.

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

Müzakirə sualları:

1. Mamonta olan xarakterik əlamətlər daha hansı heyvanda vardır? (*Fildə*)
2. Mamontun xortumunu və quyuğunu necə hazırlayacaqsınız? (*Qayçı vasi-təsilə kəsməklə*)
3. Mamontu hansı üsulla hazırlayacaqsınız? (*Kağızqatlama üsulu ilə*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir və mamont fiqurunun hazırlanma ardıcılığı üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim qruplara tapşırıq verir.

Tapşırıq 1. Mavi rəngli kağızdan mamont fiqurunu hazırlayın.

Tapşırıq 2. Boz rəngli kağızdan mamont fiqurunu hazırlayın.

Tapşırıq 3. Qəhvəyi rəngli kağızdan mamont fiqurunu hazırlayın.

Qruplar tapşırığı yerinə yetirir. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstərişlər verir.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

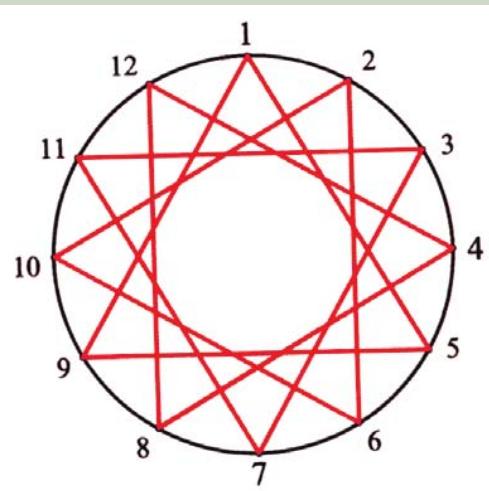
Qiymətləndirmə pedaqqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydaları-na müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

**STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.;
1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.**

MƏQSƏD

Şagird:

1. Şagird naxışsalma texnologiyasına aid iş prosesini mərhələlər üzrə izah edir.
2. Naxışsalmaya görə iş yerini təşkil edir.
3. Dairədə naxış salmaq üçün uyğun emal vasitələri seçir.
4. Naxışsalma ardıcılılığını müəyyənləşdirir.
5. Naxış salınacaq materiala uyğun emal texnologiyası seçir.
6. Naxışın detallarını hazırlayır.
7. Dairəyə naxışsalmada sadə tərtibat bacarığı nümayiş etdirir.
8. Naxışsalmanın qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birləşmə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarığı nümayiş etdirir.
9. Naxışsalmada müvafiq təhlükəsizlik qaydalarına əməl edir.
10. Dairəyə naxış salaraq işi təqdim edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Deduktiv
dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla
iş, böyük qrup-
larla iş, fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

BİBÖ, ziqzaq,
kublaşdırma

RESURSLAR

Karton, pərgar, iynə, rəngli saplar, qələm, xətkeş, biz, dərslik, qrafik təsvirli hazır məmulatlar

24. SAP VASİTƏSİLƏ QRAFİK TƏSVİR

Səkkillərdəki naxışlara diqqət yetirin.
Müxtolif şəkilləri növbəti birləşdirir?

Bu texnika ilə təsvir baharı materialları tələb etmir. Belə təsvirlərin hazırlanması üçün karton və ya maxmor kağız, eləcə də müxtolif saplar (adi tikiş sapı, nazik yun, rongli ipək sapları, muline* və s.) lazımdır.

Karton və ya maxmor kağız üzərində sapla yerinə yetirilən qrafik təsvir izonit və ya saplı dizayn adlanır. Buna çox vaxt izografika və ya karton üzərində naxışalma da deyilir.

Maili bucağı belə nişanlanmaq və sapla doldurmaq lazımdır.
Nişanlama astar tərəfdə aparılır, sapların toxunuşu isə üzərində alınır.

A. Bucağın tərəflərinin barabor sayıda hissələrə bölün (har biri 5 mm və ya 1 sm). Hər nöqtədə deşik açın.

B. Sapanlanmış iynəni astar tərəfdən 1 nöqtəsinə salın və 7 nöqtəsindən keçirərək dərtin. Sonra nə etmək lazımdır?

Iynə-sapın hərəkətlərinə nəzarət edin.
Xətkəs və qolının köməyi ilə bu bucaqları nişanlayın və doldurun.

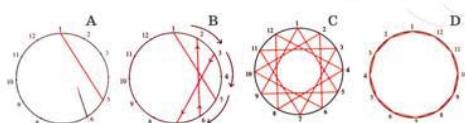
Bəs dairədə sapları necə hörmək olar?

Bunun üçün dairəni 12 barabor hissələr bölmək. Hər bir nöqtədə dəlik açıraq çevrəni xorda** ilə doldurun.

*Muline — sap şəklində eğilmiş ipək ipik iplik

**Xorda — ayrı xoddı iki nöqtəni birləşdirən düz xətt

57

A. Səpili iynəni astar tərəfdən 1 nöqtəsindən salın və 5 nöqtəsindən xordanı çəkin. Astar tərəfdən iynəni 6 nöqtəsindən keçirin və onu üzərində hissəyya çıxarin.

B. Iynə 6 nöqtəsindən hara getdi? Xordaları çəkməkdən sonra hissəyya çıxarin.

C. Bütün dairə doldrudan sonra naxış üzərindən belə görünəcək.

D. Üks tərəf belə görünür.

Qanuna uyğunluğu tövfin edin: xordanın uzunluğundan asılı olaraq, naxışın ortasının ölçüsü necə dayışır?

SUALLAR

1. Məməntədə olan əlamətlər bağla hansı həyvanda vardır?
2. İzonit nadir?
3. Nişanlama harada aparılır?
4. Sapdan naxışlar hansı tərəfdə alınır?

Karton üzərində bu təsvirləri müstəqil yerinə yetirin.

58

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim bir neçə qrafik təsvirlə yerinə yetirilmiş məmulatı şagirdlərə göstərir və sual verir:

— Bu təsvirlər necə hazırlanıb?

Şagirdlər öz mülahizələrini bildirirlər.

Müəllim şagirdlərə qrafik təsvir haqqında və bucaqların sapla doldurulması texnikası haqqında məlumat verir.

Tədqiqat sualı: Dairəyə saplarla necə naxış salmaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa bölmər və qruplara tapşırıqlar verir:

I qrup. Karton üzərindəki dairəyə qırmızı sapla naxış salın.

II qrup. Karton üzərindəki dairəyə göy sapla naxış salın.

III qrup. Karton üzərindəki dairəyə yaşıl sapla naxış salın.

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi hazırladığı məmulatı təqdim edir.

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

Müzakirə sualları:

1. İzonit nədir? (*Karton və ya məxmər kağız üzərində sapla yerinə yetirilən qrafik təsvirdir.*)

2. Nişanlamanı nə ilə və harada apardınız? (*Nişanlamanı pərgarla dairənin konturu üzərində apardıq.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir və dairəyə naxışsalmanın hazırlanma ardıcılılığı üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim şagirdlərin diqqətini dərsliyə (səh. 57–58) yönəldir və tapşırıq verir.

Tapşırıq 1. Sap vasitəsi ilə qrafik təsvir işləmək üçün dairə neçə yerə və necə bölünür?

Tapşırıq 2. Sap hansı ardıcılıqla mismara dolandırılır?

Tapşırıq 3. Qrafik təsvirin düzgün və gözəl alınması üçün hansı ardıcılığa əməl etmək lazımdır?

Şagirdlər tapşırığı yerinə yetirir. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstərişlər verir.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

**STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.;
1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.**

MƏQSƏD

Şagird:

1. Tikmə texnologiyalarına aid iş prosesini mərhələlər üzrə izah edir.
2. Tikmə işlərinə görə iş yerini təşkil edir.
3. «Kənar» və «ilgək» tikişləri yerinə yetirmək üçün uyğun emal vasitələri seçir.
4. Tikişlərin yerinə yetirilmə ardıcılığını müəyyənləşdirir.
5. Tikişlərə uyğun emal texnologiyası seçir.
6. «Kənar» və «ilgək» tikişləri yerinə yetirir.
7. Tikişlərin yerinə yetirilməsində sadə tərtibat bacarığı nümayiş etdirir.
8. Tikişlərin qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birləşmiş fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarığı nümayiş etdirir.
9. Tikişləri yerinə yetirərkən müvafiq təhlükəsizlik qaydalarına əməl edir.
10. Yerinə yetirdiyi «kənar» və «ilgək» tikişləri təqdim edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Deduktiv dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla iş,
böyük qruplarla
iş, fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə,
beyin həmləsi,
BİBÖ

RESURSLAR

Parça, rəngli saplar, iynə, oymaq, qayçı, köcürmə kağızı, qələm,
dərslik, «kənar» və «ilgək» tikiş nümunələri, bu tikişlərlə yerinə yetirilmiş məmulat nümunələri

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim «kənar» və «ilgək» tikişlərlə işlənmiş hazır məmulatları şagirdlərə göstərir və suallar verir:

1. Paltarın kənarlarının sökülməməsi üçün nə etmək lazımdır?
2. Belə tikişlər necə adlanır?

Şagirdlər öz mülahizələrini söyləyirlər. Müəllim qeyd edir ki, bu məmulatlar «kənar» və «ilgək» tikişlərlə icra olunmuşdur.

Tədqiqat suali:

— «Kənar» və «ilgək» tikişləri necə yerinə yetirmək olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması — 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa bölür və şagirdlərin diqqətini dərsliyə (səh. 59) yönəldir.

I qrup. Parça üzərində qırmızı saplarla «kənar» və «ilgək» tikişləri yerinə yetirir.

II qrup. Parça üzərində göy saplarla «kənar» və «ilgək» tikişləri yerinə yetirir.

III qrup. Parça üzərində yaşıl saplarla «kənar» və «ilgək» tikişləri yerinə yetirir.

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi — 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi yerinə yetirdikləri tikişləri təqdim edir.

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili — 10 dəq.

Müzakirə sualları:

1. «Kənar» və «ilgək» tikişlərin tətbiqi haqda nə deyə bilərsiniz? (Bu tikişlərdən salfetin, dəsmalın kənarlarını və s. tikərkən istifadə etmək olar.)

2. Bu tikişlərdən naxışsalmada istifadə etmək olarmı? (Bu tikişlərdən naxışsalmada istifadə etmək olar.)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə — 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir və göstərilən tikişlərin yerinə yetirilmə ardıcılılığı üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə — 30 dəq.

Müəllim şagirdlərə suallar verir.

Tapşırıq 1. Parçanın kənarları sökülməsin deyə hansı tikişlərdən istifadə etmək olar?

Tapşırıq 2. Kənar tikiş necə tikilir?

Tapşırıq 3. İlgək tikiş necə tikilir?

Şagirdlər tapşırığı yerinə yetirir. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstərişlər verir.

NAXİŞSALMA VƏ TIKŞO

25. «KƏNAR» VƏ «İLGƏK» TIKİŞLƏRİ

Şəkildəki tikişlərə baxın və onların necə yerinə yetirildiyini danışın. Astar torəfdən bu tikiş hansı görünüşə malikdir? (1.)

1 **Kənar tikiş**

2 **İlgəkli tikiş**

Na üçün 2-ci şəkildəki tikiş «İlgək» tikiş adlanır?
Palterlarda ilgəkləri «İlgək» tikişlərdir. Öz palternizda ilgəyi tapın. Siz bu tikişlərde hansı ümumi cəhəti görürsünüz? Tikişlərin forqı nadodur? Onları oks torşo yerinə yetirmək olarmı? Yoxlayın.
Bu tikişlər salfetin, gölinçin, tıqın daşmalın qraqalarını tikmək, parçadan olan oyuncağların detallarını birləşdirmək, parçadan aplikasiya tikmək olur. «İlgək» tikişlərlə, hətta naxış salmaq da olar. «Kənar» və «İlgək» tikişləri tikiş masası ilə do yerinə yetirmək olar.

Daha hansı «İlgək» tikiş variantlarını fikirleşmək olar?
«İlgək» tikişləri və onun variantları

Səkildəki parça aplikasiya «İlgək» tikişləri tikilmişdir.

SUALLAR

1. Daha hansı növ tikişlər tanışığınız?
2. Bu tikişlərdən harada istifadə etmək olar?

«Kənar» və «İlgək» tikişlərindən istifadə edərək səkildəki parçaya naxış salın.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

26

MÖVZU: TOXUCULUQ MATERİALLARINDAN MƏMULATLAR: «ŞƏN ASLAN» OYUNCAĞI (2 SAAT)

**STANDART 1.1.1.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.;
1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.**

MƏQSƏD

Şagird:

1. Şagird toxuculuq materiallarının emalı texnologiyalarına aid iş proseslərini mərhələlər üzrə izah edir.
2. Hazırlanacaq «şən aslan» oyuncağına görə iş yerini təşkil edir.
3. «Şən aslan» oyuncağını hazırlamaq üçün uyğun emal vasitələri seçir.
4. «Şən aslan» oyuncağının hazırlanması ardıcılığını müəyyənləşdirir.
5. «Şən aslan» materialına uyğun emal texnologiyası seçir.
6. Oyuncağın detallarını hazırlayır.
7. Detalları birləşdirməklə «şən aslan» oyuncağını hazırlayır.
8. Oyuncağın hazırlanmasında sadə tərtibat bacarıqları nümayiş etdirir.
9. Oyuncağın qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birləşmə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarıqları nümayiş etdirir.
10. Oyuncağın hazırlanmasında müvafiq təhlükəsizlik qaydalarına əməl edir.
11. «Şən aslan» oyuncağını təqdim edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 2.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.;
T.i.: 2.2.4.; İnf.: 3.2.6.

DƏRSİN TİPİ

Yeni bilik
verən dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla
iş, böyük qrup-
larla iş, fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə, beynin
həmləsi, Venn
diaqramı, BİBÖ

RESURSLAR

Karton, müxtəlif rəngdə yun iplik, PVA yapışqanı, fırça, köçürmə kağızı, qələm, dərslik, «Şən aslan» məmulatı nümunəsi

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə suallar verir:

1. Heyvanların padşahı kimdir?
2. Aslan harada yaşayır?
3. Aslan necə heyvandır?

Şagirdlər suallara cavab verirlər. Şagirdlərə «Şən aslan» oyuncağının nümunəsini göstərir.

Müəllim:

1. Siz heyvanların zəhmlili padşahını xeyirxah, yumşaq və zərif təsəvvür edirsinizmi?
 2. Bu oyunaq hansı materialdan hazırlanmışdır?
- Şagirdlər öz mülahizələrini bildirirlər.

Tədqiqat suali: «Şən aslan» oyuncağını necə hazırlamaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa bölür.

Müəllim şagirdlərin diqqətini dərsliyə (səh. 60–61) yönəldir və oyuncağın hazırlanma texnologiyası ilə tanış olmayı tapşırır. Qruplara aşağıdakı tapşırıqları verir:

I qrup. «Şən aslan» aplikasiyası hansı hissələrdən ibarətdir və onlar hansı materialdan hazırlanır?

II qrup. Aslanın üz cizgiləri necə və nə ilə yerinə yetirilir?

III qrup. «Şən aslan» aplikasiyası necə hazırlanır?

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi hazırlayaçıları oyunaq haqqında təqdimat edir.

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

1. Siz oyuncığı hansı materiallardan hazırlayacaqsınız? (*Karton və yun iplikdən.*)
2. Siz aslana hansı cizgi filmlərində rast gəlmisiniz? (*Şagirdlər cavab verir.*)
3. Siz oyuncığı hansı ardıcılıqla hazırlayacaqsınız? (*Şagirdlər oyuncığın hazırlanma texnologiyasını şərh edir.*)

NAXIŞALMA VƏ TİKMO

26. TOXUCULUQ MATERİALLARINDAN MƏMULATLAR

«ŞƏN ASLAN» OYUNCAĞI

Şəkildəki aslan oyuncağına diqqət yetirin.

1. Siz heyvanların zəhmli padşahını xeyirxah, yumşaq və zərif təsəvvür edirsinizmi?

2. Bu oyunaq hansı materiallardan hazırlanıb?

Şəkildən görünüyü kimi, bu fiqurun hazırlanmasında yun iplikdən istifadə olunmuşdur.

«Şən aslan» oyuncığını hazırlamağa çalışaq.

1. Qırmızı rəngli yumşaq ipliyi olinizin dörd barmağına dolayın. Dolaqların sayı 80–100 olsa, daha yaxşıdır (1).

Alinan yumağı olinizdən çıxarin, yuxarıdan çox olmamaqla (15 mm) məsafə buraxın və eyni rəngli sapla möhkəm bağlayın (2).

3. İplik dəstəsini yuxarıdan və aşağıdan kasın (3).

4. Tərəfləri 10 sm olan qırmızı kartondan ürək fiquru kasın (4).

5. İplik dəstəsinin böyük hissəsini müxtalı tərəflərə bərabər ayıraq hamarlayın. Kiçik dəstəni salıqlı olaraq konarlar üzrə düzəldin. Karton türəkcisi PVA yapışqanı sürtin. Düzəldilmiş dəstəni onun üzərinə qoynı (5).

6. Sapları ürək şəklində elə kasın ki, onlar 5 mm olmaqla kənarə çıxın (6).

60

NAXIŞALMA VƏ TİKMO

7. Sifati və qulaqları çəkin və kasın (7).

8. Onları elə yapıydrıñ ki, kiçik dəstə aslanın telini yaratıns (8).

9. Aslanın gövdəsini rəngli kartonda çəkin və kasın. Qayıruq üçün həmin rəngdə karton götürün və kasın. Qayıruqun fırçasını da ürək formasında düzəldib üzərinə iplik yapışdırmaq olar (9).

Oyuncaq hazırdır.

«Şən aslan» oyuncığının arxadan görünüşü 10-eu şəkilde göstərilmişdir.

SUALLAR	1. Aslan harada yaşayır və ona hansı çizgi filmlərində nağılarda rast gəlmisiniz? 2. «Şən aslan» oyuncığının hazırlanması texnologiyasını şərh edin.
----------------	---

Afrika daxması mövzusunda məmələti həmin texnologiya ilə hazırlanıb.

61

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir və «Şən aslan» oyuncığının hazırlanma ardıcılılığı üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim qruplara tapşırığı yerinə yetirməyi tapşırır.

Tapşırıq 1. Qırmızı rəngli iplikdən «Şən aslan» oyuncığını hazırlayıb.

Tapşırıq 2. Sarı rəngli yun iplikdən «Şən aslan» oyuncığını hazırlayıb.

Tapşırıq 3. Qəhvəyi rəngli yun iplikdən «Şən aslan» oyuncığını hazırlayıb.

Qruplar tapşırığı yerinə yetirirlər. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstərişlər verir.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

STANDART 2.1.1.; 2.1.3.

MƏQSƏD

Şagird:

1. Şagird texnoloji машынлары — дөзгahları, сərnişin və yük nəqliyyatını tanıyır və bir-birindən fərqləndirir.
2. Texnoloji машынların təyinatına görə əhəmiyyətini izah edir.

İNTEQRASIYA

İnf.: 1.2.1.; H.b.: 1.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.3.

DƏRSİN TİPİ

Yeni bilik
verən dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla
iş, böyük qrup-
larla iş, fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə,
beyin həmləsi,
ziqzaq

RESURSLAR

Texnoloji машынların yerüstü və yeraltı nəqliyyat vasitələrinin
şəkilləri, dərslik

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə suallar verir:

1. Maşın dedikdə nə başa düşürsünüz?
2. Hansı машынları tanıyırsınız?

Şagirdlər öz mülahizələrini bildirirlər.

Tədqiqat sualı: Texnoloji машынlar, yerüstü və yeraltı nəqliyyat vasitələri hansılardır?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa bölür və şagirdlərin diqqətini dərsliyə (səh. 62–63) yönəldir.

Tapşırıq: Şəkillərdən texnoloji машынları, yerüstü və yeraltı nəqliyyat vasitələrini seçin.

Qruplar tapşırığı yerinə yetirir. Müəllim isə qrupların işinə nəzarət edir.

TEKNOLOJİ MAŞINLAR VƏ NƏqliyyat VASİTəLƏRİ

27. TEKNOLOJİ MAŞINLAR

Maşın dedikdə nə başa düşürsünüz?
Hansı maşınları tanıyırsınız?
Enerjini, materialları və informasiyaları dəyişən texniki qurğuya **maşın** deyilir.
Maşın insanın emayını yüngülləşdirir.

**Şökildəki maşınlara diqqət yetirin.
Siz onları tanıyırsınız?**

**Bu maşınlar nə üçün lazımdır?
Onlar necə idarə edir?**

Siz həmişə ol ilə müxtəlif məmulatları hazırlamalı olurdunuz. Məsələn, qayçı, bız və digər aletlərin köməyi ilə postahları kəsir, dətalları emal edir və dolik açırınz. İstehsalatda bu əməliyyatları xüsusi texnoloji maşınlar — **dəzgahlar** yerinə yetirir.

Postaharda* dəliliklər burğu dəzgahı vasitəsi burğulanır (1). Fiqurlu dətallar xarrat dəzgahlarında** yonulur (2).

Boltlarda, vintlarda, qaykalarda yivlər vintkəsen dəzgahlarda yerinə yetirilir (3).

Dəzgahlarda işləri operatorlar*** və ya insan tərəfindən tərtib olunmuş proqrama uyğun kompüterlər idarə edir.

SUALLAR

1. **Maşın nəyə deyilir?**
2. **Hansı texnoloji maşınları tanıyırsınız?**
3. **Teknoloji maşınlar hansı əməliyyatları yerinə yetirir?**

Xəyalınızda yaradığınız maşınları təsvir edin.

*Postah — dətal hazırlamaq üçün seçilmiş müyyəvan ölçülü material
**Xarrat dəzgahı — metal, oduncaq və digər materiallardan olan postahları firmanızla əsaslı kəsir (yonarac) emal edən dəzgah
***Operator — müxtəlif növ avadanlıqları (qurğuları) idarə edən peşəkar insan

62

TEKNOLOJİ MAŞINLAR VƏ NƏqliyyat VASİTəLƏRİ

YERÜSTÜ VƏ YERALTI NƏqliyyat VASİTəLƏRİ

Keçmişdə insan bir yaşayış məntəqəsindən digərini getmək üçün atdan istifadə edirdi. Əgər bazarə erzaq malları daşımak lazımlı galardısa, onda necə? Bir at bunların hamısını apara bilməzdi. Bəsən hələdə, insan bir yerdən başqa yere getmək və yük aparmaq üçün nəqliyyat vasitələrini yaratdı.

Torpaqda, suda və havada insannın horşat etməsinə kömək göstərən vasitələr **nəqliyyat vasitələri** adlanır.

Bunları **nəqliyyat maşınları** da adlandırmış ola. Çünkü onlar da enerjini dəyişən texniki qurğulardır.

**Sökle diqqət yetirin.
Yerüstü və yeraltı nəqliyyat vasitələrinin adlarını söyləyin.**

Nəqliyyat maşınları müxtəlif ölkələri, şəhərləri, qəsəbə və kəndləri əlaqələndirir, şəhərin bir torəfindən digər torəfinə getməyə, soyahət etməyə, dünyaya görməyə, müxtəlif yüksəkləri daşımaya imkan verir. Bunun üçün, ilk növbədə, domiriyolu ilə avtomobil yollarının inkişaf etdirərək nəqliyyat vasitələrinin müntəzəm və daimi horşatına çalışmaq lazımdır.

Bütün bunlar birləşdə **infrastruktur*** adlanır. Müasir zamanda hər hansı bir arazi düzənliklərinə, hər bir yaşayış məntəqəsinə inkişafdan asılıdır. Buna görə də müümət nəqliyyat yollarının tikintisine böyük miqdarda vasıtəsən surət edilir.

SUALLAR

1. **Yerüstü və yeraltı nəqliyyat vasitələrinə hansı maşınlar daxildir?**
2. **Yerüstü və yeraltı nəqliyyat vasitələrinin hansı məqsədlər üçün istifadə edilir?**

Gələcəkdə görmək istədiyiniz nəqliyyat növlərini təsvir edin.

*Infrastruktur — idarə və müsəssələrin mövcudus (latın sözü olub, manası infra — aşağı, struktura — quruluş, vəziyyət deməkdir.)

63

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi — 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi qrupun işinin nəticələrini təqdim edir.

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili — 10 dəq.

Müzakirə sualları:

1. Texnoloji maşınlar hansı əməliyyatları yerinə yetirir? (*Kəsmə, deşmə, yonma, yivaçma və s. əməliyyatları yerinə yetirir.*)
 2. Dəzgahlardan harada istifadə olunur? (*Zavod və fabriklərdə.*)
 3. Yerüstü və yeraltı maşınlara hansı nəqliyyat vasitələri daxildir? (*Avtobus, avtomobil, tramvay, trolleybus, qatar və metro.*)
- Şagirdlər suallara cavab verirlər.

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə — 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir, texnoloji maşınlar, yerüstü və yeraltı nəqliyyat vasitələri üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə — 30 dəq.

Müəllim qruplara tapşırıq verir:

I qrup. Rəngli kağızlardan texnoloji maşınlar hazırlayıñ.

II qrup. Rəngli kağızlardan yük maşını hazırlayıñ.

III qrup. Rəngli kağızlardan qatar hazırlayıñ.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

28

MÖVZU: NƏQLEDİCİ MAŞINLAR. HAVA NƏQLİYYATI (2 SAAT)

STANDART 2.1.1.; 2.1.3.

MƏQSƏD

Şagird:

1. Texnoloji maşınları — dəzgahları, sərnişin və yük nəqliyyatını tanır və bir-birindən fərqləndirir.
2. Texnoloji maşınların təyinatına görə əhəmiyyətini izah edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.3.; İnf.: 1.2.1.

DƏRSİN TİPİ

Yeni bilik
verən dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplarla
iş, böyük qrup-
larla iş, fərdi iş

İŞ ÜSULLARI

Venn diaqra-
mı, BİBÖ

RESURSLAR

Nəqledici maşınların və hava nəqliyyatı növlərinin şəkilləri, dərslik

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə suallar verir:

1. Hansı nəqledici maşınları tanıyırsınız?
2. Nəqledici maşınlar hansı işləri görür və onlardan harada istifadə olunur?
3. Hava nəqliyyatı dedikdə nə başa düşürsünüz?

Şagirdlər öz mülahizələrini bildirirlər.

28. NƏQLİYYATI MƏŞİNLER

Uzaq keçmişdə insan asyları müxtəlif hündürlüyə qaldırıldı. Misir piramidalarını tikarken ağır daşların müəyyən hündürlüyə necə qaldırılması hələ də sərr olaraq qalır.

İnsan bu işi asanlaşdırmaq üçün nə fikirledi? Şəkilləki məşinlər diqqət yetirin.

Bu məşinlər hansı işlər görür? Onlardan harada istifadə olunur?

Səkkillərdə təsvir olunmuş məşinlər **nəqliyyat məşinləri** adlanır. Bu məşinlər tikinti meydancalarında daha çox rast gəlinir. Çünkü onlardan müxtəlif yüklerin qaldırılmasında və nəqəl edilməsində istifadə edilir.

Qaldırıcı kran və yüqaldırma maşın yüksək hündürlüyə qaldırır.

Beton nasosu betonqarışdırıcıdan maye betonu tikilon binanın müxtəlif hündürlüyinə nəqəl edir.

Ekskavator, buldozer, qreyder torpağı və ya daşın yerini dəyişir. Eskalator metroda sərnişinləri endirib-qaldırır.

SÜALLAR

1. Nəqliyyat məşinlər hansı məşinlər aiddir?
2. Nəqliyyat məşinlərdən hansı məqsədlər istifadə olunur?

«Nələri nəqəl edərək işi daha tez yerinə yetirmək olar?» mövzusunda matn yazın.

HAVA NƏQLİYYATI

Əsrlərlə insan dağları, çayları, danız və okeanları tez və maneəsiz gət etməyi arzulayıb. Uçmaq arzusu onun üçün həmişə olçatmaz olub. İnsan uçmaq üçün on müxtəlif vasitələrdən istifadə edib. Üğursuzluqla nəticələnən cəhdlərin sonundan, nəhayət ki, hava nəqliyyatı yaradara bilib.

Şəkillərdə diqqət yetirin. Şəkildə gördüklorınızın adlarını söyləyin.

Bütün uçan nəqliyyat vasitələri (məşinlər) hava nəqliyyatına aididir. Kosmik gemilər, tayyarlar, vertolyotlar, hava şərəfləri, planerlər*, drijabllar** və deltanplanerlər*** sərnişinləri, müxtəlif yüksəkliklərə daşınmaq üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Hava şərəfləri qızdırılmış havanın, drijabl yüngül qaz (hidrogen qazı) və mühərrinin köməyi ilə uçur.

Kosmik gemilər, tayyarlar və vertolyotlar isə yalnız mühərrik hesabına uçur.

SÜALLAR

1. Şəkildəki nəqliyyat vasitələrindən hansı xəval və hansı keşf edilmişdir?
2. Hansı məşinlər hava nəqliyyatına aiddir?
3. Onlardan hansı məqsədlər istifadə olunur?

Paraşüt modeli hazırlayın.

* Planer — motorsuz uçucu aparat.
** Drijabl — fransız sözü olub, mənası «idarə edilən» deməkdir.
*** Deltaplan — Oxvari qanadları olan, quryağ olmayan, motorlu və ya motorsuz uçaq qurğudur.

Tədqiqat suali: Nəqliyyat məşinlərə və hava nəqliyyatına nələr daxildir?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması — 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa bölür və şagirdlərin diqqətini dərsliyə (səh. 64–65) yönəldir.

Müəllim müxtəlif şəkilləri qruplara paylayır və onlara tapşırığı yerinə yetirməyi tapşırır.

Tapşırıq: Şəkillərdən nəqliyyat məşinlərini və hava nəqliyyatına aid olan məşinləri seçin, onların təyinatı haqqında fikirlərinizi bildirin.

Qruplar tapşırığı yerinə yetirir. Müəllim qrupların işinə nəzarət edir.

III mərhələ: İñformasiya mübadiləsi — 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi qrupun işinin nəticəsini təqdim edir.

IV mərhələ: İñformasiyanın müzakirəsi və təhlili — 10 dəq.

Müzakirə sualları:

1. Nəqliyyat məşinlər hansı işi görür? (Yükü, sərnişini müəyyən hündürlüyə qaldırır və yükün üfüqi istiqamətdə yerini dəyişir.)
2. Hansı maşın və aparatlar hava nəqliyyatına aiddir? (Sərnişin və yük təyarişləri, vertolyotlar, hava şərəfləri, drijabllar, planerlər, paraşütlər.)

3. Dərslikdə 65-ci səhifədəki şəkildə verilmiş nəqliyyat vasitələrindən hansı əvvəl və hansı sonra kəşf edilmişdir? (*Əvvəl hava şarı, drijabl; sonra təyyarə, paraşüt, vertolyot, kosmik raket kəşf edilmişdir.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir, nəqledici maşınlar və hava nəqliyyatının üzərində bir daha dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim şagirdlərin işinə nəzarət edir.

Tapşırıq: Kağızqatlama üsulundan istifadə edərək planer modelini hazırlayın. Şagirdlər tapşırığı yerinə yetirirlər.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

29

MÖVZU: SU NƏQLİYYATI. MƏİŞƏT AVADANLIĞI. ELEKTRON MAŞINLAR (2 SAAT)

STANDART 2.1.1.; 2.1.3.

MƏQSƏD

Şagird:

1. Şagirdlər texnoloji maşınları (məişət maşınlarını və elektron maşınlarını), su nəqliyyatının növlərini tanıyır və bir-birindən fərqləndirir.
2. Texnoloji maşınların təyinatına görə əhəmiyyətini izah edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3; İnf.: 1.2.1.

DƏRSİN TİPİ

Yeni bilik
verən dərs

İŞ FORMALARI

Kiçik qruplar-
la iş, böyük
qruplarla iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə,
beyin həmləsi,
ziqzaq, karusel

RESURSLAR

Su nəqliyyatı,
məişət və elektron
maşınlarının
şəkilləri, dərslik

TEKNOLOJİ MAŞİNLER VƏ NƏQLİYYAT VASİTƏLƏRİ

29. SU NƏQLİYYATI

İnsanın ösrlər boyu okean və denizləri, sürətli çayları fəth etmək ehtiyacı olub.

Bu ehtiyacdən yollar axtaran insan əvvəlcə bir neçə tiri asanlıqla ayılı bilən ağac budaqları ilə bağlayaraq sal düzəldti. Sonra daş atlıə ağacın gövdəsini oyaraq ilk qayığı düzəldti. Daha sonra yelkənlə və müasir gomilər meydana gəldi.

 Şökildəki nəqliyyat vasitələrinə diqqət yetirin. Suda üzən nəqliyyat vasitələri hansılarında onlara üçün lazımdır?

Bütün suda üzən maşınlar su nəqliyyatı vasitələridir. Gəmilər, müharrikli qayıqlar, teploksodlar*, tankerlər** və digər üzən nəqliyyat vasitələri çaylarda, doniz və okeanlarda sərnişin və yük daşımak üçün nəzardə tutulmuşdur.

Üzən maşınlar uzunsov şökildə olub, balıqların, delfinlərin gövdəsini xatırladır. Buna görə də onlar suda asanlıqla və çəld hərəkat edirlər.

Müasir gomilər qalın polad təbəqələrdən hazırlanırlar.

SUALLAR

1. Hansı maşınlar su nəqliyyatına aiddir?
2. Su nəqliyyatından hansı məqsədlər üçün istifadə edilir?

 Kağızqatlama üsulu ilə yelkənlə qayıq modeli hazırlayın.

* Teploksod – daxili yanma müharrikli ilə hərəkat edən gomilə
** Tanker – neft və digər duru yüksək daşyanan gomilə

66

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə suallar verir:

1. Suda üzən vasitələr nə üçün lazımdır?
2. Suda üzən nəqliyyat növləri hansı formada olur?
3. Məişət maşınları hansı işləri görür?
4. Elektron maşınlar nə üçündür?

Şagirdlər öz mülahizələrini bildirirlər.

Tədqiqat suali:

Su nəqliyyatı, məişət və elektron maşınlar, texnoloji maşınlar, yerüstü və yeraltı nəqliyyat vasitələri hansılardır?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa bölür və şagirdlərin diqqətini dərsliyə (səh. 66, 67, 68) yönəldir.

Müəllim qruplara müxtəlif şəkillər paylayır və onlara tapşırığı yerinə yetir-məyi tapşırır.

Tapşırıq: Şəkillərdən su nəqliyyatını, məişət və elektron maşınlarını seçin, onların təyinatı haqqında fikirlərinizi ifadə edin.

Qruplar tapşırığı yerinə yetirir. Müəllim nəzarət edir.

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi qrupun işinin nəticələrini təqdim edir.

IV mərhələ: İnfomasianın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

Müzakirə sualları:

1. Hansı vasitələr su nəqliyyatına aiddir? (*Sal, qayıq, kater, teploksod, yelkənlə gəmi, sualtı gəmi, tanker və s.*)
2. Hansı məişət maşınlarını tanıyırsınız? (*Şagirdlər məişət maşınlarını sadalayırlar.*)

TEKNOLOJİ MƏŞİNLER VƏ NƏqliyyat VASITƏLƏRİ

MƏİŞƏT AVADANLIĞI

Gəlin bundan iki yüz il əvvəl insanların necə yaşadığını təsəvvür edək. O zaman məişət texnikası olmadan insan necə yaşayırı?

 Şəkildəki məişət avadanlıqlarına diqqət yetirin.

 Onlara rast gəlmisinizmi?
Bu məişət aşıyaları hansı işləri görür?

Səkilda təsvir olunmuş məişət avadanlıqları məşətdə geniş istifadə olunur. Təyinatına görə onlar müxtəlif işləri yerinə yetirir.
Soyuducu orzaqları uzun müddət korlanmaqdan qoruyur.
Paltaryuyan və qəbəlyanın maşın uyğun olaraq paltaları və qabları yumnaqda insana kömək edir.
Elektrik istəkənən məşət mexaniki istəkənən maşını əvəz edərək insannı işini yüngülləşdirir.
Kondisioner yaxda otaqdakı havamı soyudur, qışda issa isidir.
Şirəçəkən maşın issi müxtəlif meyvələrin içsini çıxarıır.
Qəhvəyividən müxtəlif dənli bitkiləri üyüdüb toz halına salır.
Beləliklə də, məişət maşınları insmanın hayatındə əvəzolunmaz rol oynayır.

 Məişətdə hansı aşıların avtomatik formasını görmək istədiyinizi təsvir edin.

SUALLAR

1. Məişətdə hansı maşınlardan istifadə olunur?
2. Onlar hansı məqsədlərə xidmət edir?

67

TEKNOLOJİ MƏŞİNLER VƏ NƏqliyyat VASITƏLƏRİ

ELEKTRON MƏŞİNLER

Elektron maşınların əsasını elektronika – elektrik kontaktları* haqqında elm təşkil edir.

 Şəkildə hansı maşınlar təsvir olunmuşdur?

 Bu maşınların təyinatı haqqında nə deyə bilərsiniz?

Kompüter sözünün monasi «elektron hesablayıcı maşın» deməkdir. İlk sadə hesablayıcı maşınlar – mexaniki arifmometrlər 1920-ci ildə keşf olunmuşdur.

 Sizə, müasir kompüter hansı funksiyaları yerinə yetirə bilər?

O, insannı əvəzolunmaz köməkcisi olub, an mürəkkəb əmaliyyatları yerinə yetirir. Kompüterin keşfini təyaranın koşğı ilə bir sıraya qoymaq olar. Cənubi onur köməyi ilə bir çox məlumatları (vizual, fotoqrafik, matnlı məlumatları) internet vasitəsilə örtürmək, eləcə də certyoj tarib etmək, şəkil və cizgi filmlə çəkmək, səs yazmaq və dinişmək, matnları yazımaq, redakte etmək, kitabları vərəqələmək, müxtəlif oyunlar oynamamaq, müsiqiyo qulaq asmaq, kinfilmə baxmaq və s. mümkündür. İnsanın müxtəlif informasiyaları əldə etməsindən kompüterin rölu əvəzolunmazdır.

SUALLAR

1. Elektron maşınların əsasını nə təşkil edir?
2. Elektron maşınları sadalayın.
3. Onlar hansı əmaliyyatları yerinə yetirir?

 Xeyahınızda canlandırdığınız aşıyaların elektron variantını təsvir edin.

*** Kontakt** – toxunma, birləşmə, əlaqə, temas deməkdir.

68

3. Bu maşınlar hansı işləri görürler? (*Soyudur, tozu sorur, paltarı yuyur, saçı qurudur, əti çəkir və s.*)

4. Elektron maşınlar hansı işi bacarır? (*Şagirdlər cavab verir.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir, su nəqliyyatı, məişət və elektron maşınları üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim şagirdlərə tapşırıq verir:

Tapşırıq: Kağızqatlama üsulundan istifadə edərək yelkənli qayıq modelini hazırlayın.

Müəllim şagirdlərin işinə nəzarət edir.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

30

**MÖVZU: HƏRƏKƏTLİ DETALLARI OLAN OYUNCAQLAR.
XORUZ OYUNCAĞI (2 SAAT)**

**STANDART 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.3.1.; 1.3.2.;
1.3.3.; 1.3.4.; 1.3.5.; 1.3.6.**

MƏQSƏD

Şagird:

1. Hazırlanacaq xoruz oyuncağına görə iş yerini təşkil edir.
2. Xoruz oyuncağını hazırlamaq üçün uyğun emal vəsítələri seçir.
3. Xoruz oyuncağının hazırlanması ardıcılılığını müəyyənləşdirir.
4. Xoruz oyuncağının materialına uyğun emal texnologiyası seçir.
5. Xoruz oyuncağının detallarını hazırlayır.
6. Detalları birləşdirməklə xoruz oyuncağını hazırlayır.
7. Oyuncağın hazırlanmasında sadə tərtibat bacarıqları nümayiş etdirir.
8. Oyuncağın qrup tərəfindən hazırlanması prosesində birgə fəaliyyət və əməkdaşlıq bacarıqları nümayiş etdirir.
9. Oyuncağın hazırlanmasında müvafiq təhlükəsizlik qaydalarına əməl edir.
10. Hərəkətli detalları olan xoruz oyuncağını təqdim edir.

İNTEQRASIYA

H.b.: 1.1.1.; 4.2.1.; A.d.: 1.2.1.; 1.2.3.; İnf.: 1.2.1.

DƏRSİN TİPİ

Yeni bilik
verən dərs

İŞ FORMALARI

Fərdi iş,
cütlərlə iş

İŞ ÜSULLARI

Müzakirə, beyin
həmləsi, Venn
diaqramı

RESURSLAR

Karton, biz, qayçı, köçürmə kağızı, qələm, rəngli qələm dəsti, məftil, düymə, sap, dərslik, xoruz oyuncağı nümunəsi

HƏRƏKƏTLİ DETALLARI OLAN OYUNCAQLAR

30. HƏRƏKƏTLİ DETALLARI OLAN OYUNCAQLAR XORUZ OYUNCAGI

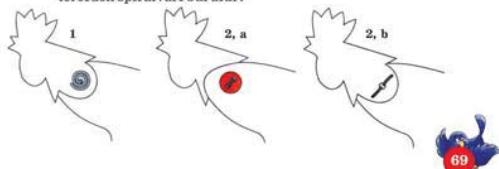
 Şəkildəki xoruz oyuncağına diqqət yetirin.
1. Sizce, o hansı materialdan hazırlanmışdır?

2. Oyuncadə neçə iri detal görürsünüz?
3. Onlardan hansı hərəkətlərdir?
4. Detalları hərəkət etməyə nə vadar edir?
Bu parlaq xoruz hərəkət edən karton detallardan hazırlanmışdır.
Şəkildə onun yan tərəfdən təsviri göstərilmişdir.

Sizce, onun üz tərəfdən görünüşü necədir?
Detalların hərəkət etməsi üçün onlar necə birləşdirilməlidir?

 1. Xoruz oyuncığını hazırlamaq üçün onun detalları ülgü vasitəsilə kartona köçürülrək və kəsilir. Sonra hərəkət edən və etməyən detalların dəliklərinə məftili keçirilir və o, on və arxa tərəfdən spiralvari burular.

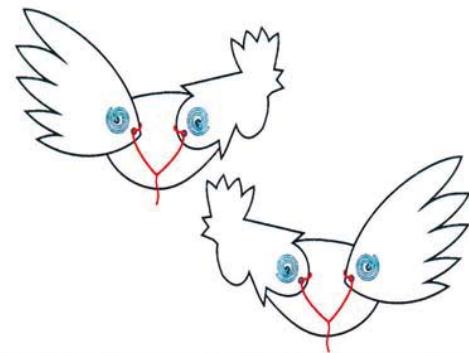

69

HƏRƏKƏTLİ DETALLARI OLAN OYUNCAQLAR

 Oyuncağı başqa üsulla da düzəltmək olar; düymə və məftil götürün (sonra nə edəcəyinizi şəkillər üzrə tapın).

2, a – üz tərəfdən görünüş
2, b – arxa tərəfdən görünüş
Balğa da, birləşmənin başqa üsulu da var. Özünüz fikirşin və ya böyüklerinə müsbət hələşin.
Səpi müxtəlif üsullarla bağlamaq olar.

SUALLAR

 1. Detalların hansı halda daha hərəkətli olma-sını yoxlayın.
2. Fikirşin, xoruzun başının və qurugunun ayrılıqla hərəkət etməsini necə əldə etmək olar?

 70

DƏRSİN GEDİŞİ

I mərhələ: Motivasiya, problemin qoyuluşu – 5 dəq.

Müəllim şagirdlərə xoruz oyuncığının nümunəsini (şəkillərini) göstərir və sual verir:

1. Bu oyuncadə neçə iri detal görürsünüz?
 2. Bu detallardan hansı hərəkət edəndir?
 3. Detalları hərəkət etməyə nə vadar edir?
- Şagirdlərin cavabları dinlənilir.

Tədqiqat suali: Hərəkətli detalları olan xoruz oyuncagini necə hazırlamaq olar?

II mərhələ: Tədqiqatın aparılması – 10 dəq.

Müəllim şagirdləri 3 qrupa bölür və şagirdlərin diqqətini dərsliyə (səh. 69–70) yönəldir. Mətni oxumağı onlara tövsiyə edir.

Qruplara tapşırıqlar verilir:

I qrup. Xoruz oyuncağı neçə hissədən ibarətdir?

II qrup. Xoruzun hərəkətli olmasının səbəbi nədən ibarətdir?

III qrup. Xoruz oyuncağı necə hazırlanır?

III mərhələ: İnfomasiya mübadiləsi – 20 dəq.

Müəllim qrupların təqdimatını dinləyir. Hər qrupun nümayəndəsi hazırlaya-
caqları xoruz oyuncağrı haqqında təqdimat edir.

IV mərhələ: İnfomasiyanın müzakirəsi və təhlili – 10 dəq.

Müzakirə sualları:

1. Xoruz oyuncağını hansı ardıcılıqla hazırlayacaqsınız? (*Şagirdlər ardıcılığı şərh edirlər.*)
2. Detallar bir-birinə necə birləşdiriləcək? (*Məftil vasitəsilə.*)
3. Detalları hərəkətə gətirən nədir? (*Detallar sapi dartmaqla hərəkət edir.*)

V mərhələ: Nəticə və ümumiləşdirmə – 10 dəq.

Müəllim şagirdlərin cavablarını ümumiləşdirir və xoruz oyuncağının hazırlanma ardıcılığı üzərində dayanır.

VI mərhələ: Yaradıcı tətbiqetmə – 30 dəq.

Müəllim qruplara tapşırığı yerinə yetirməyi tapşırır.

Tapşırıq: Hərəkətli detalları olan xoruz oyuncağını hazırlayıın.

Qruplar tapşırığı yerinə yetirirlər. Müəllim nəzarət edir, izahat və göstərişlər verir.

VII mərhələ: Qiymətləndirmə – 5 dəq.

Qiymətləndirmə pedaqoji mətbuatda dərc olunan qiymətləndirmə qaydalarına müvafiq olaraq rubrik, yəni meyarın 4 səviyyədə bölünməsi formasında aparılır.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat

Rus dilində

1. **Н.М.Конышева.** Технология. 3 класс, учебник. «XXI Век», 2012.
2. **Н.А.Малышева.** Технология, 3 класс, учебник. «Дрофа», 2012.
3. **Т.Н.Проснякова.** Технология. «Уроки мастерства», 3 класс, учебник. «Учебная литература», 2007.
4. **Т.Рагозина, А.Гринева, И.Мылова.** Технология, 3 класс, учебник. «Академкнига», 2012.
5. **Н.А.Цирулик, С.И.Хлебникова.** Технология, 3 класс, учебник. Дом «Федоров», 2010.

BURAXILIŞ MƏLUMATI

TEXNOLOGİYA 3

*Ümumtəhsil məktəblərinin 3-cü sinfi üçün
Texnologiya fənni üzrə dərsliyin
METODİK VƏSAİTİ*

Tərtibçi heyət:

Müəlliflər

**Natiq Lyutfiq oğlu Axundov
Hümeir Hüseyn oğlu Əhmədov
Svetlana İslam qızı Yahyayeva
Xuraman Rəcəb qızı Səlimova**

Redaktor

Sevinc Nuruqızı

Bədii və texniki redaktor

Abdulla Ələkbərov

Dizaynerlər

Səadət Quluzadə, Aqil Əmrəhov

Rəssam

Nailə Zülfüqarova

Korrektor

Ülkər Şahmuradova

*Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin qrif nömrəsi:
2018-064*

© Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi – 2018

Müəlliflik hüquqları qorunur. Xüsusi icazə olmadan bu nəşri və yaxud onun hər hansı hissəsini yenidən çap etdirmək, surətini çıxarmaq, elektron informasiya vasitələri ilə yaymaq qanuna ziddir.

Hesab-nəşriyyat həcmi 9,5. Fiziki çap vərəqi 11,0. Formatı 57x82^{1/8}.

Səhifə sayı 88. Ofset kağızı. Məktəb qarnituru. Ofset çapı.

Tiraj 7528. Pulsuz. Bakı–2018.

**«Aspoliqraf LTD» MMC
Bakı, AZ 1052, F.Xoyski küç., 149**

PULSUZ